

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Petr Bauer

**Vybrané problémy sportu z pohledu
trestního práva**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.

Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 3. 4. 2017

Čestné prohlášení

„Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracoval samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.“

V Kolečovicích dne 3. 4. 2017

.....
Petr Bauer

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval panu JUDr. Rudolfu Vokounovi, CSc., vedoucímu mé diplomové práce, za cenné a erudované rady a připomínky a za příjemnou spolupráci charakterizovanou zejména velmi lidským a osobitým přístupem.

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Vymezení pojmu sport	8
2.1 Sport jako společenský fenomén a jeho definice.....	8
2.2 Kategorie sportu.....	9
2.2.1 Kategorizace z hlediska míry fyzických kontaktů ve sportu	10
2.2.2 Kategorizace z hlediska ekonomického a výkonnostního	12
3. Sport a trestní právo	17
3.1 Vztah sportu a trestního práva	18
3.1.1 Způsoby posuzování trestněprávní odpovědnosti ve sportu	19
3.2 Sportovní autonomie.....	22
3.3 Oblasti sportovních jednání s určitými trestněprávními aspekty.....	25
4. Sportovní pravidla	30
4.1 Pojem, společné a rozdílné znaky s právem	30
4.2 Rozdělení sportovních pravidel	31
4.2.1 Psaná a nepsaná pravidla	31
4.2.2 Další rozdělení	34
4.3 Sankční mechanismy sportu a práva.....	34
4.3.1 Průnik sankcí právních a sportovních	35
4.4 Role sportovních pravidel při posouzení trestní odpovědnosti.....	36
5. Trestněprávní odpovědnost za způsobení zranění	38
6. Právní úprava	42
6.1 Protiprávnost a obecné znaky uvedené v zákoně.....	43
6.2 Znaky skutkové podstaty trestného činu.....	44
6.2.1 Objekt trestného činu	45
6.2.2 Objektivní stránka trestného činu	45
6.2.3 Subjekt trestného činu.....	46
6.2.4 Subjektivní stránka trestného činu.....	46

6.3	Jednotlivé trestné činy podle trestního zákoníku	51
6.4	Okolnosti vylučující protiprávnost	52
6.4.1	Svolení poškozeného	52
6.4.2	Přípustné riziko	54
6.4.3	Výkon dovolené činnosti, povolání a práva	58
6.4.4	Shrnutí a úvahy de lege ferenda nad sportovním rizikem a excesem	59
7.	Judikatura a praxe	62
7.1	Rozhodnutí NS ČR ze dne 11. 12. 2002, sp. zn. 5 Tdo 997/2002	62
7.2	Rozhodnutí NS ČR ze dne 21. 3. 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006	64
7.3	Rozhodnutí NS ČR ze dne 10. 6. 2015, sp. zn. 8 Tdo 418/2015	68
7.4	Další kauzy	70
8.	Zahraniční komparace.....	72
8.1	Angloamerická právní kultura	72
8.2	Kontinentální právní kultura	74
9.	Korupční jednání v souvislosti se sportem.....	76
9.1	Úplatkařství ve sportu	78
9.2	Nekalé ovlivňování sportovní činnosti	82
10.	Závěr	88
11.	Seznam zkratk	91
12.	Seznam literatury a dalších pramenů	92
12.1	Monografie, učebnice a komentáře	92
12.2	Odborné články	92
12.3	Internetové zdroje.....	93
12.4	Další zdroje	95
13.	Resumé	97
14.	Summary.....	98
15.	Klíčová slova – Keywords	99

1. Úvod

V úvodu nelze nezmínit větu, která se objevuje snad v každém materiálu, který se věnuje jakémukoliv vztahu mezi sportem a právem, možná že i v každém materiálu čistě sportovním, tedy že sport je jedním z nejrozšířenějších a největších společenských fenoménů dnešní doby. S tímto nelze nesouhlasit. Je pak zajímavé sledovat a zamyslet se nad tím, že samotné právo dodnes příliš nezasahuje či není schopno zasahovat do sportu. Vztahy sportovců se sportovními entitami upravuje klasicky právo občanské, pracovní či obchodní v případě sportovců jako osob samostatně výdělečně činných. Stran veřejné podpory sportu sice existují legislativní úpravy, a i náš právní řád obsahuje konkrétní předpis.¹ Avšak o nedostatecích zákona i formy samotné podpory se neustále vedou diskuse. Ve vztahu práva trestního a sportu je pak právní úprava velmi omezená. Hlavním důvodem je jakási formální i faktická autonomie sportovního prostředí, jež je více či méně dodržována oběma stranami, tj. státem a jeho orgány na straně jedné i celým sportovním hnutím a jeho orgány na straně druhé. Normy trestního práva rozhodně nejsou v oblasti sportu aplikovány jako v jiných společenských oblastech. Pro tuto skutečnost se vžil a sportovně-právní doktrínou je definován pojem autonomie sportu, jež je jedním z důležitých témat této práce.

Hlavní otázkou zmíněného vztahu je, zda v tomto případě trestněprávní normy mají zasahovat do sportu, případně v jakých případech, a tím určit hranici autonomie sportu. Jsem přesvědčen, že v současné chvíli, při zhodnocení dnešní formy a pozice sportu, je první otázka překonána, a lze se věnovat pouze otázce druhé. Slovo pouze je použito jen pro logickou větnou skladbu, protože ve skutečnosti se odborné veřejnosti prozatím nepovedlo najít tuto hranici a určit její univerzální parametry. Obsah matérie zabývající se danou problematikou je dnes již celkem široký, avšak existuje spousta nezodpovězených dílčích otázek v čele s otázkou hlavní, jež je uvedena výše.

Nabízí se, pokusit se v této práci o určení hranice sportovní autonomie a nalezení univerzálních důvodů a okolností k existenci, či naopak absenci trestněprávní odpovědnosti ve sportu. Jelikož se do dnešních dnů ani jedno nepodařilo, nerad bych se tím v práci svazoval a v závěru došel k tomu, že se mi to absolutně nepodařilo. Cílem práce je spíše rozbor dosavadních poznatků, navazující zhodnocení aktuální situace s přihlédnutím ke všem okolnostem dnešního sportu, které může vést k přiblížení se univerzální hranici, ale spíše

---

¹ Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů.

k určení určitých jednání ve sportu, u kterých lze poměrně objektivně hovořit o trestní odpovědnosti, a naopak těch, u kterých bude tato vysoce pravděpodobně absentovat. Není mi známo, že by odborná veřejnost v tomto došla k obecně uznávaným závěrům, avšak zdá se mi to jako logický první krok v celé problematice. Rád bych k tomu alespoň částečně přispěl vlastními návrhy, jakými úvahami de lege ferenda, možnosti vidím i v dotváření práva soudní praxí.

Svou nespornou výhodu vidím i ve zkušenosti s významným sportem (lední hokej) na vrcholové úrovni, kterému jsem se věnoval celé mládí. Jedním z hesel této práce by mohlo být heslo z jednoho významného sportovně-právního materiálu a též zdroje této práce: „*Chce-li někdo určité společenské jevy právnicky posuzovat a hodnotit, měl by znát, jaký je v tom směru praktický život.*“² Uvedené je nezpochybnitelné. Dalším impulsem pro toto téma bylo zjištění, že sport se opravdu výrazně mění a vyvíjí. Minimálně profesionální sport je dnes významný byznys a rozsáhlá oblast lidské činnosti. Roste rychlost každého sportu, rostou též nároky na samotné sportovce. Sportovci jsou fyzicky takřka dokonalé stroje, je na ně obrovský tlak, ve sportu jde o velké peníze a prestiž. Tyto dnes nezpochybnitelné okolnosti sportu vedou, ať již přímo nebo nepřímo, k nárůstu jednání, ve kterých lze sledovat různé trestněprávní aspekty. Tato práce se bude věnovat dvěma konkrétním oblastem takových jednání, tj. trestněprávní odpovědnosti sportovců za způsobení zranění a korupční jednání v souvislosti se sportem.

V první části by čtenář měl získat informace o sportu jako de facto základnímu pojmu práce, seznámí se s kategoriemi sportu více či méně relevantními pro trestní právo. Navazuje kapitola vyčerpávajícím způsobem popisující vztah sportu a trestního práva, kde je vymezen i zmíněný pojem autonomie sportu. Budou stručně vyjmenovány oblasti jednání ve sportu, ve kterých lze sledovat určité trestněprávní aspekty, a z nichž jsou pak k rozsáhlému zkoumání vybrány dvě uvedené. S tímto souvisí i sportovní pravidla jako neprávní normativní systém sportovního prostředí. Jim se věnující kapitola již je v kontextu práce velmi významná a uzavírá jakousi úvodní věcnou a pojmovou část. Nosnou kapitolou práce je samotná trestněprávní odpovědnost sportovců za způsobení zranění. Je rozebráno, zda různá jednání směřující ke zranění naplňují pojmové znaky trestných činů proti životu a zdraví či zda existuje univerzální okolnost vylučující protiprávnost, kterou je možné na tato jednání aplikovat. Celá část věnující se právní úpravě je vhodně propojována s teoriemi sportovně-právní doktríny. Navazuje

---

² KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu. 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2001. Motto. ISBN 80-7179-532-1.

judikatura a další praxe, která přináší a rozebírá kauzy, jež byly řešeny i našimi nejvyššími soudními autoritami, ale i případy bez soudního řešení, které však přináší další poznatky a zajímavosti a dotvářejí velmi komplexní obraz současného stavu. Na závěr právní úpravy i soudní praxe jsou uvedeny vesměs shodné úvahy de lege ferenda, které přinášejí již částečně zmiňovaná a známá řešení. Tuto oblast uzavírá zahraniční komparace, protože naše doktrína a praxe je prozatím velmi omezená a de facto ve všem čerpá a inspiruje se zahraničím.

Poté již navazuje oblast problematiky korupčního jednání ve sportu, kterou společně s první oblastí lze velmi těžko dopodrobna rozebrat v diplomové práci. Avšak vzhledem k tomu, že tématem této práce jsou problémy sportu z pohledu trestního práva, nelze vynechat ten podle mého názoru nejdůležitější, to alespoň formou stručného exkurzu. Vzhledem k tomu, že v této oblasti chybí komplexnější úprava a zájem odborné veřejnosti, považuji jakékoliv poznatky za zajímavé a přínosné. V této části je rozebrána asi největší a nejsložitější otázka dané oblasti, tj. zda lze podřadit sport pod trestněprávní pojem obstarávání věcí obecného zájmu. Argumenty pro, či proti jsou stěžejním bodem obhajoby i obžaloby v konkrétních sporech a řízeních a orgány činné v trestním řízení k tomu již několikrát zaujaly stanovisko, včetně Nejvyššího a Ústavního soudu během známých korupčních kauz v českém fotbalu. Druhá část této oblasti popisuje spíše jakási neetická jednání ve sportu, jež však vhodně dokreslují současný stav a jsou základem závažnějších a pro trestní právo relevantních jednání. V této partii lze najít i částečná potenciální řešení, která však zde jsou primárně na sportovním prostředí a jeho instrumentech. Trestní právo považuje korupci za velmi negativní společenský jev a odsuzujícími rozsudky v kauzách fotbalového uplácení dokazuje, že v konkrétních závažných případech je schopno taková jednání postihovat.

2. Vymezení pojmu sport

Běžně podobné práce začínají historickým exkurzem, klidně až do období antického Řecka a Říma. Tato práce tak začínat nebude a ani nemůže. V úvodu byl zdůrazněn velmi dynamický vývoj sportu, ostatně je to jedna ze základních idejí, která vedla k napsání práce. Sport dnes je velice rozdílný než sport před 10 lety, pokud doplníme za číslovku 10 jakoukoliv vyšší, bude ten rozdíl ještě markantnější. Proto tato práce pod pojmem sport rozumí ten novodobý, řekněme od konce 19. a začátku 20. století, kdy začínají vznikat významné sportovní federace a asociace, pod jejichž vedením se každé odvětví i sport obecně začal vyvíjet a posouvat k obrazu dneška.³ A i tak je potřeba zdůraznit aktuální podobu sportu, která je daleko zajímavější pro trestní právo, než tohle „Coubertinovo“ idealistické až romantické období a pojetí sportu.

Tato kapitola definuje a vymezuje sport jako elementární pojem této práce. Vyjmenovává a rozděluje sport do kategorií, jež jsou více, či méně relevantní pro trestní právo. V rozdělení sportu se výrazně projevuje praktická stránka mé práce, kdy poznatky teorie občas ustupují poznatkům reálného stavu. Vzhledem k tomu, že kategorizace sportovních odvětví velmi napomáhá jasnému vymezení předmětu samotného zkoumání, nepovažuji to v tomto kontextu za nedostatek, ale naopak za přínos.

2.1 Sport jako společenský fenomén a jeho definice

Najít jednu obecně uznávanou definici sportu je nemožné a jen pokus o vypsání všech v literatuře a právních předpisech se objevujících by zabral mnoho času i prostoru. Vzhledem k tomu, že odborný právní materiál by měl obsahovat, pokud je to možné, právní či dokonce zákonné definice, bude to tak i zde. Avšak na druhou stranu je třeba doplnit, že pro tuto práci jsou důležitější obecně známé a aktuální charakteristické rysy a okolnosti sportu, které často reflektují jiné aspekty tohoto fenoménu než ty právní. Lze vycházet z definice, jejíž pojetí se stalo východiskem pro další přijímané mezinárodní dokumenty i vnitrostátní předpisy, včetně ČR: „*Sportem*“ se rozumí všechny formy tělesné činnosti, které at' již prostřednictvím organizované účasti či nikoli, si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů nebo dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních.“⁴

---

³ Například Mezinárodní olympijský výbor založen 1894, Mezinárodní federace fotbalových asociací (FIFA) založena 1904 nebo Mezinárodní tenisová federace (ITF) založena 1913.

⁴ Článek 2 písm. a) Evropské charty sportu [online]. [cit. 2016-12-15]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/file/38361>>

Náš právní řád zákonnou definici sportu obsahuje v zákoně č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu. V jeho § 2 odst. 1, 2 je definován takto:

- (1) Pro účely tohoto zákona pojem sport představuje všechny formy tělesné činnosti, které prostřednictvím organizované i neorganizované účasti si kladou za cíl harmonický rozvoj tělesné i psychické kondice, upevňování zdraví a dosahování sportovních výkonů v soutěžích všech úrovní.*
- (2) Sportem pro všechny se rozumí organizovaný a neorganizovaný sport a pohybová rekreace určená širokým vrstvám obyvatelstva.*

Z výše uvedeného lze vymezit základní znaky sportu. Sport musí být provozován formou tělesné činnosti, cílem by měl být rozvoj tělesné i duševní kondice a zdraví a též dosahování sportovního výkonu. Pod tím si lze představit zvyšování individuální i skupinové (týmové) kvality provozování s větším či menším důrazem na sportovní výsledky – podle formy a úrovně konkrétního sportu.

Pro potřeby problematiky trestněprávní odpovědnosti ve sportu nelze skončit u této definice a vymezení. Jak už bylo napsáno, existuje mnoho dalších, nyní je však spíše vhodné vyjmenovat různé přívlastky a charakteristiky spojené se sportem než další komplexní definice. Tyto vystihují ekonomické a další společenské aspekty sportu, které, možná paradoxně, lépe odůvodňují zásahy trestního práva do sportu než samotné právní definice. Sport je velmi specifický, těžko s něčím srovnatelný, dynamicky se rozvíjející celospolečenský fenomén. Dnes je to již naprosto regulérní oblast lidské činnosti, která nabízí mnoho možností k ekonomickému zisku, který v hodně případech je velmi vysoký. Nabízí též celospolečenské uznání, či naopak samozřejmě opovržení, emocionální obohacení lidí. Tyto okolnosti sportu mohou být pro trestní právo významné, protože mohou nastiňovat odpovědi na otázku, proč dochází ve sportu k jednáním vykazujícím určité trestněprávní znaky, a zároveň odůvodňovat zásahy trestního práva do sportu.

2.2 Kategorie sportu

Oproti nepřehlednému množství možných definic a charakteristik sportu odborná literatura poměrně ustáleně a jasně provádí kategorizace sportu z různých hledisek. V následujícím textu je inspirací například Králík.⁵ Zřejmě první idea míří na rozdělení sportu

---

⁵ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2001. 28 s. ISBN 80-7179-532-1.

na jednotlivá odvětví, případně v rámci odvětví na různé disciplíny. To vše se v rámci sportu vyznačuje vysokou diferenciací. Vzhledem k tomu, že tato práce se snaží nabídnout univerzální analýzu, dojít k univerzálním závěrům či dokonce návrhům řešení, není toto rozdělení smysluplné.

Relevantní z pohledu otázek trestněprávní odpovědnosti už však zcela určitě jsou kategorizace na sport individuální a kolektivní, kontaktní, bezkontaktní a bojový – což je zajímavé z hlediska zkoumání různé míry fyzických kontaktů a soubojů sportovců, a na to navazujících možných zásahů do jejich tělesné integrity jednáním, ve kterém lze spatřovat možné trestněprávní znaky. Druhá důležitá kategorizace z pohledu této práce je na sport profesionální a amatérský, případně na rekreační, výkonnostní a vrcholový sport. První z nich vychází z ekonomického hlediska, ta druhá pak z výkonnostního. Nelze však trvat na takto teoretickém vymezení. Prakticky jsou hranice mezi danými druhy sportu často velmi obtížně rozeznatelné, proto se není možné ztotožnit s kategorizací podobných akademických prací,⁶ které neberou v potaz určitá věcná fakta, a vnímají významné rozdíly mezi těmito druhy sportu stran trestněprávní odpovědnosti za způsobené zranění. Zmíněná nízká diferenciací bude rozebrána níže. Naopak zcela určitě lze doplnit, že pro druhou konkrétní oblast práce, tj. korupční jednání ve sportu, je minimálně ekonomické rozdělení poměrně významné.

2.2.1 Kategorizace z hlediska míry fyzických kontaktů ve sportu

Dané vymezení je stěžejní pro první konkrétní oblast trestněprávní odpovědnosti ve sportu, tj. trestněprávní odpovědnost za způsobené zranění. Rozděluje sport na bezkontaktní, kontaktní a jakýsi speciální okruh kontaktních sportů – sport bojový. Z podstaty bojových sportů vyplývá, že by bylo velmi neúčelné se snažit do nich systematicky právem zasahovat. Onu podstatu i neúčelnost povedeně popsal Pinkava – „*Tuto skupinu nelze posuzovat v rámci ostatních sportovních činností, neboť podstatou tohoto druhu sportu je kontaktní, resp. bojová činnost mezi dvěma osobami, jejíž nedílnou součástí je i způsobení zranění. Z tohoto důvodu je zde hranice protiprávního jednání značně posunuta a trestní odpovědnost budou v tomto případě zakládat pouze jednání, která mají charakter určitých krajních excesů, nicméně ve většině případů bude trestní odpovědnost vyloučena.*“⁷ Ani tato práce se nikterak systematicky nevěnuje této skupině sportů, jejich podstata je opravdu velmi specifická, a mohl by z nich

---

⁶ ŠÍR, Roman. *Trestněprávní odpovědnost v oblasti sportu*. Praha, 2015. 8-9 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta právnická, 2015-06-23.

⁷ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. 29-30 s. ISBN 978-80-87576-88-5.

dokonce vyplynout nesprávný závěr o právních institutech, které znamenají univerzální důvod pro vyloučení trestní odpovědnosti v oblasti sportu. Ostatně i při výuce trestního práva hmotného na naší fakultě se lze běžně setkávat s tím, že bojové sporty jsou klasickým příkladem svolení poškozeného či dovolené činnosti jako okolností vylučujících protiprávnost. Pojem krajní či spíše „sportovní exces“ zde není použit naposledy.

Skupinou sportů, která je nejvýznamnější a nejzajímavější pro zkoumání vybrané problematiky, jsou sporty kontaktní, vyjma bojových. Klasicky lze pod ní podřadit většinou masově rozšířené sporty jako fotbal, basketbal či lední hokej. Společným znakem těchto sportů je možný zásah do tělesné integrity mezi soupeři. Tyto zásahy nejsou však obligatorním prvkem jako je to u sportů bojových. Lze je označit za prvky běžně se ve hře vyskytující, většinou definované sportovními pravidly či další sportovní terminologií. Nutno takové zásahy rozdělit na ty, jež jsou proti sportovním pravidlům, a ty, které, ač jimi může být způsobeno zranění jiného hráče, jsou s pravidly v souladu. Jako několikrát v této práci dosud i dále je totiž potřeba zdůraznit aktuální podobu sportu a zde i jakousi „společenskou poptávku“ po sportech, kde je míra fyzických soubojů mezi hráči výrazná. Kde se hraje nejatraktivnější fotbal? V Anglii. Proč? Protože hráči si nedarují metr hřiště. Větší potlesk si vyslouží hráč úspěšně skluzující protihráče s míčem než střelec branky. Kde se hraje nejatraktivnější lední hokej? V NHL. Proč? Protože se hraje na úzkých kluzištích, které velmi zvyšují počet soubojů a srážek hráčů, kteří se po celé utkání navzájem doslova nahánějí po ledě a narážejí na mantinel. Trend sportu je pak jasný. Platí všeobecně geograficky i úrovnově, i když samozřejmě v různé míře. Zásahy do tělesné integrity mezi hráči v těchto sportech nezdědky splňují pojmové znaky trestného činu, bezesporu pak znaky skutkových podstat některých trestných činů proti životu a zdraví. Právě takové sporty, respektive jednání v nich by tedy neměla zůstat bez povšimnutí orgánů činných v trestním řízení i široké veřejnosti. To vše samozřejmě s přihlédnutím ke všem okolnostem sportu a teoriím zabývajícím se trestněprávní odpovědností ve sportu.

Poslední kategorií sportu z hlediska tohoto vymezení jsou sporty bezkontaktní. Mezi ně lze zařadit tenis, plavání nebo lyžování. Tyto se vyznačují tím, že v nich sportovci při samotné činnosti běžně nepřijdou do kontaktu. Nemělo by pak docházet k zásahům do tělesné integrity jiného, tím spíše ke zraněním z toho vzniklých. V praxi se můžeme setkat klasicky s úrazy při lyžování, kdy jeden lyžař způsobí zranění jinému lyžaři. Při provozování těchto činností je vyžadována standardní úroveň chování a většina pravidel těchto sportů v sobě má zakotvenu povinnost počínat si ohleduplně a tak, aby nedocházelo ke škodám. Již při porušení těchto

pravidel – například při lyžování se jedná o pravidla FIS⁸ - judikatura dovozuje nedbalostní formu zavinění. U nás je tato linie reprezentována například usnesením NS 25 Cdo 1506/2004.⁹ Avšak v těchto sportech obecně lze považovat zásahy do tělesné integrity jiného sportovce spíše za výjimečné. Na základě odlišného pohledu doktríny i judikatury na tento okruh sportů a též z názoru, že k jednáním, které vykazují určité trestněprávní znaky, zde dochází prakticky pouze v rekreační formě sportu, lze mít dále za to, že hlavním předmětem této části práce jsou sporty kontaktní.

Nelze zde nezmínit rozdělení sportu na individuální a kolektivní, které může čtenáři přinést systematičtější přehled. Existuje totiž zajímavá paralela s rozdělením výše. Není snad potřeba vymezovat podstatu těchto druhů sportu, je však určitě vhodné doplnit, že dle všeho neexistuje bojový sport, který by nebyl individuální. Naproti tomu kontaktní sport, jak je definován pro problematiku trestněprávní odpovědnosti ve sportu, je vždy kolektivní. Bezkontaktní sporty je pak možno zařadit do obou skupin. Do individuálních například tenis, do kolektivních volejbal.

2.2.2 Kategorizace z hlediska ekonomického a výkonnostního

Pokud byla první kategorizace označena jako důležitá pro trestněprávní odpovědnost za způsobené zranění, tak zde minimálně ta z hlediska ekonomického je logicky významná pro oblast korupčního jednání ve sportu. Jak už bylo napsáno výše, jsem přesvědčen o nutné provázanosti obou hledisek této podkapitoly s doplněním věcných faktů, které reflektují malou diferenciaci mezi sportem, případně sportovci profesionálními a amatérskými. Pro trestněprávní odpovědnost sportovců za způsobené zranění je pak nutno vnímat minimální rozdíl mezi těmito druhy sportu. Rozdělení výkonnostní pak navazuje na jeden z významů slov profesionální a amatérský a může pomoci k zúžení zkoumané materie.

Bylo by velmi nesprávné ve faktické podobě, minimálně českého sportu, ale patrně nejen toho, protože lze mít za to, že systém a struktura sportovních soutěží a úrovní je celosvětově poměrně podobná, přistupovat k možné trestněprávní odpovědnosti profesionálů a amatérů rapidně odlišně. Rozdělení sportovců není prakticky tak černobílé, že by bylo možné profesionály označit za odborníky a amatéry za laiky, a tím v návaznosti jinak přistupovat například k přípustnému riziku jako okolnosti vylučující protiprávnost. Z vlastní zkušenosti pak

---

⁸ Pravidla Mezinárodní lyžařské federace (FIS) [online]. [cit. 2016-12-15]. Dostupné z: <http://www.horskasluzba.cz/data/web/download/10-pravidel-fis.pdf>

⁹ Kolektiv autorů. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. 65 s. ISBN 978-80-904024-1-6.

vyplývá, že v soutěžích, které by patrně dle různých teoretických hledisek byly označeny za amatérské, působí mnoho (bývalých) profesionálů, které však na základě jejich schopností, dovedností a zkušeností lze za takové stále mít. Logicky se pak rozdíl mezi soutěžími, respektive celým sportovním odvětvím stírají. V dnešní době se nelze ztotožnit ani s poznatkem jako nedostatečná technická, lékařská či jiná výbava na sportovištích, kde provozují sportovní činnost amatéři. Nezaviněná jednání jsou pak daleko více spojena se samotnými prvky každého sportu jako například rychlost a dynamika, rozhodně ne tolik s tím, zda provozuje činnost profesionál, či amatér. V takto definovaném amatérském sportu se pak téměř bez výjimky dodržují a uplatňují veškerá sportovní pravidla.

Profesionální sport znamená pro své subjekty, tzn. nejen hráče, ale i manažery, rozhodčí aj. jejich hlavní zdroj příjmů, samotné profesionální soutěže generují ekonomické zisky, zde se skrývá ta zmíněná prestiž a emoce pro hráče, sponzory, fanoušky, což je hlavní vymezení proti sportu amatérskému z hlediska ekonomického. Logicky pak vyplývá, že profesionální sport nabízí a vytváří hodně potenciálních možností k páčání trestné činnosti stran korupčního jednání. Toto je samozřejmě ještě zvýrazněno vysokou latentností korupčního jednání, uzavřeností sportovního prostředí, nikterak intenzivní činností orgánů činných v trestním řízení v oblasti sportovní korupce a v neposlední řadě i nevýrazným veřejným zájmem k jejímu potírání. Kriminologická nauka zná a pracuje, například v otázkách situační prevence či motivace pachatelů k páčání trestné činnosti, s tímto trendem spočívajícím ve vztahu – více možností k páčání trestné činnosti – vyšší motivace a menší zábrany pachatelů – případně větší počet samotných trestných činů. Již dávné úsloví říká „příležitost dělá zloděje“.¹⁰ To celé však neznamená, že v amatérském sportu ke korupčnímu jednání nedochází, není to problémem tohoto sportu a nemělo by být takové jednání, překračující určitou únosnou míru,¹¹ předmětem zájmu orgánů činných v trestním řízení.

Zbývá vysvětlit ideu propojení hlediska ekonomického a výkonnostního, kteréžto by se mohlo zdát pro potřeby práce možná až nadbytečné. Avšak dle mého jeho doplnění poskytne čtenáři ucelený obrázek o druzích sportu a vymezí je pro další zkoumání zde. K rozdělení sportu na rekreační, výkonnostní a vrcholový vede cesta přes základní vymezení sportovních činností

---

¹⁰ K úsloví a uvedeným pojmům a poznatkům více NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. 3. vydání. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2008. 191-195 s. ISBN 978-80-7357-377-5.

¹¹ Zcela určitě není vhodné, účelné, patrně ani možné kriminalizovat, či se o to pokoušet, ve sportu poměrně často se objevující jev jakési zvýšené motivace mezi hráči a jejich týmy, které, například pro svoje lepší postavení v tabulce, motivují druhé v zápase s dalšími týmy formou například symbolické finanční odměny, jídla či pití – klasické „Když je porazíte, pošleme vám dva sudy piva.“

dle některých jejich základních charakteristických znaků, například organizovaná, či neorganizovaná účast a cíl dosahování výkonů v soutěžích všech (různých) úrovní.

Takto lze totiž sport rozdělit na činnost organizovanou a neorganizovanou. Tu neorganizovanou lze definovat jako „sportování sám pro sebe“, ne však nutně sám, lze přirozeně ve skupině. Dalšími znaky jsou absence klubového či oddílového zázemí a oficiálních soutěží. Sportovci sportují pro vlastní zdraví a dobrý pocit.¹² Nesouhlasím s tím, že se zde neuplatňují sportovní pravidla, v nějaké modifikované formě, ať již oficiální či nepsaná, ano. Důležité však je, že přesně pod tímto vymezením si odborná, tím spíše široká laická, v tomto případě tedy i právnická, veřejnost představuje rekreační sport. A lze se s tím principiálně ztotožnit. Kubíček neorganizovanou činnost nazývá též „rekreační aktivita pro všechny“.¹³ Ve výsledku sem patří velmi široká škála sportovních činností. Je pak otázkou, zda vše lze podřadit pod definovaný pojem sport, když to nesplňuje některé základní charakteristické znaky. Je to opravdu složitá otázka, a toto je proto také poslední a asi největší důvod, že rekreační sport, jak je zde definován, není předmětem této práce.

Sám bych doplnil, že nějaké z těchto činností bych označil spíše jako jakési pohybové činnosti provozované většinou formou klasických služeb – jmenujme fitness či plavání, ať již obojí formou různých placených lekcí, či to druhé jako prvek komplexní zábavy v moderních aquaparcích. A přesně sem bych osobně zařadil i lyžování, které je širokou veřejností provozováno také podobným způsobem, i když pro něj existuje dříve zmíněná judikatura, a i v literatuře je občas zmíněno v souvislosti s problematikou trestněprávní odpovědnosti ve sportu. Do druhého okruhu rekreačních sportů lze zařadit již klasické sporty provozované v různě modifikovaných formách, jejichž znaky byly, věřím, dostatečně vymezeny výše. Tuto formu provozování znají všechny významné sporty jako fotbal, hokej či basketbal a mezi odbornou i laickou veřejností se pro ně vžily pojmy jako „teplákové ligy“ či „hobby hokejisti, fotbalisti, případně další sportovci.“

Provázanost hledisek ekonomického a výkonnostního je zcela určitě nejvýraznější u pojmů sport výkonnostní a amatérský. Výkonnostní sport lze označit za jednu podskupinu, hodí se doplnit, že zcela určitě za tu kvantitativně větší, organizované sportovní činnosti. Lze jej definovat jako zájmovou činnost soutěžního charakteru s různou mírou systematické sportovní přípravy. Takový sport je provozován v soutěžích diferenciovaných lokálními podmínkami a

---

¹² KUBÍČEK, Jiří. Sport a právo. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 14 s. ISBN 978-80-210-6040-1.

¹³ KUBÍČEK, Jiří. Sport a právo. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 14 s. ISBN 978-80-210-6040-1.

věkovými a výkonnostními kategoriemi. Obecně jsou však všechny takové soutěže řízeny sportovním svazem zastřešujícím dané sportovní odvětví a platí pro ně jeho jednotná sportovní pravidla.¹⁴

Na tomto místě lze hovořit o dvou problémech s pojmoslovím, které mohou znamenat určité negativní konsekvence i pro danou problematiku. Prvním je možné splynutí sportů rekreačních a výkonnostních, kde věřím, že se mi na základě soutěžního (organizovaného) charakteru sportu jako jednoho ze základních charakteristických znaků sportu podařilo tomuto splynutí zamezit, i když je samozřejmé, že tentokrát došlo k vymezení velmi striktnímu, o kterém by se dalo další hodiny diskutovat. Je zřejmé, že není možné, tím spíše v omezeném prostoru diplomové práce, vymežit celé praktické fungování sportu. Významnějším problémem je zaměňování pojmů sport amatérský a výkonnostní, patrně vycházející z běžného užívání slova amatér jako člověk (sportovec), jenž vykonává činnost nedokonale a ne na nejvyšší úrovni. Lze se ztotožnit s tím, že popis samotných sportovců pojmem profesionál či amatér může reflektovat i hledisko výkonnostní, nejen ekonomické, a je v tomto smyslu hovořeno i dříve v této práci.¹⁵ Je však nevhodné zaměňovat, ať už přímo, tak nepřímo tyto samotné druhy sportu. Naopak, pokud literatura sportovně-právní teorie zná pojmy pro druhy sportu z těchto různých hledisek, je vhodné je používat a dodržovat. Výkonnostní sport je totiž opravdu enormně široká podmnožina celého sportu a zcela určitě ji provozují profesionálové ve smyslu odborníci i amatéři ve smyslu laici. Zde užití pojmy vymežující sporty z aspektu výkonnostního daleko lépe obsáhnou takřka neomezenou škálu sportovních činností. Díky pojmu rekreační sport lze jednu celou velkou skupinu vyjmout z předmětu zkoumání. Díky pojmu výkonnostní sport tam naopak lze jednu velkou skupinu jasně zařadit, ač by o tom bez něj bylo možné vést diskuse.

Paradoxně krátce se lze zastavit u sportu vrcholového. Jsem přesvědčen, že ten je obecně vnímán poměrně jasně a konzistentně a vzhledem k předmětu práce neexistují pochybnosti, zda ho do něj zařadit. Tuto část sportu je možno definovat jako organizovanou činnost ve sportovních klubech, popřípadě v dalších entitách (reprezentace, akademie) na nejvyšší úrovni daného sportu. Samozřejmostí je velmi systematická a intenzivní sportovní příprava.¹⁶

---

¹⁴ KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 16 s. ISBN 978-80-210-6040-1.

¹⁵ Srov. např. kapitola 2.2.2. 12 s.

¹⁶ KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 17 s. ISBN 978-80-210-6040-1.

Na závěr celé této uvozovací kapitoly by se dalo možná diskutovat o její přílišné detailnosti a délce. Osobně jsem však přesvědčen, že má svůj smysl, a s klidným svědomím doplňuji, že, ač to nebylo ani původním záměrem, se mi podařilo velmi vyčerpávající rozdělení a vymezení různých skupin sportu z pohledu mnoha rozmanitých hledisek. To vše nejen z čistě teoretického pohledu známého z mnohé odborné literatury, ale v souladu s mottem této práce i s důrazem na praktickou podobu sportu. Nenašel jsem v odborné materii podobně obsáhlou a rozpracovanou kategorizaci. Ze všeho výše uvedeného vyplývá, že toto lze mít za pozitivní a přidanou hodnotu práce, protože je samozřejmé, že pokud má být něco (trestně)právně zkoumáno, je potřeba jasně vymežit co. To v tomto případě znamená v první řadě jaké sporty, případně jakým způsobem a jaké z nich. Následně už lze jmenovat a popsat jednotlivé oblasti jednání ve sportu s určitými trestněprávními aspekty, z nichž pak pouze některé konkrétní budou detailně zkoumány v této práci. Vymezením takových oblastí jednání plynně naváže část následující kapitoly.

3. Sport a trestní právo

Na tomto místě je vhodné popsat vzájemný vztah sportu a trestního práva, který logicky bude určitou mírou korespondovat se vztahem práva v obecném smyslu a sportu. Avšak touto konkretizací bych se velmi rád jasně vyhnul složitým a obecným otázkám sportovně-právní problematiky, například zda existuje či má existovat odvětví sportovního práva, jež by mohly mojí práci odvést ze zvolené cesty. Jsem naprosto přesvědčen, že zde takové otázky ani nejsou příliš podstatné. Znakem celého vztahu musí být samozřejmě respektování speciálnosti práva trestního spočívající v zásadě subsidiarity trestní represe a jeho chápání jako prostředku „ultima ratio“.¹⁷

Tato kapitola v první části popisuje základní a významné znaky vzájemného vztahu sportu a trestního práva a nabízí hlavní způsoby posuzování trestní odpovědnosti ve sportu. Dochází i ke zmínění vedlejšího pojmu zkoumané problematiky, tj. sportovních pravidel, které jsou tímto uvozeny, avšak detailně se jim věnuje až následující kapitola. Východiskem, proč jsou vůbec zkoumány a diskutovány zásahy trestního práva do sportu, a zhmotněním této složité otázky je pojem sportovní autonomie. Právní doktrína zkoumá tuto autonomii spočívající zejména ve vlastní vnitřní struktuře a regulaci sportu¹⁸ a i pro soudní rozhodování je její aspekt stále významný.

Poslední část nabízí systematické vymezení oblastí jednání ve sportu s určitými trestněprávními aspekty. Taková jednání lze pak mít za konkrétní předmět této práce. Při studování materiálů jsem narazil na rozhodně více takových možných oblastí, než mě samotného napadlo. Nutno říci, že jsem se dočetl o jednáních, která jsou velmi specifická a okrajová – například intenzivní sportovní příprava mladých čínských sportovců, jež zcela určitě lze v určitých chvílích označit za týrání. Práce však nabízí seznam těch opravdu nejrozšířenějších, které byly a jsou zájmem právní doktríny, judikatury, médií i veřejnosti. Mezi ně patří i dvě oblasti zde zkoumané, tj. trestněprávní odpovědnost za způsobení zranění a korupční jednání v souvislosti se sportem.

---

¹⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. 1. vydání*. Praha: Leges, 2010. 28-31 s. ISBN 978-80-87212-24-0.

¹⁸ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. 9 s. ISBN 978-80-87576-88-5.

3.1 Vztah sportu a trestního práva

Právo je obecně závazný normativní systém. Z této definice vyplývá první a fundamentální konsekvence pro sport, tj. provozování všech sportovních činností, organizace a fungování sportovního hnutí a veškerá interní regulace celého fenoménu musí být v naprostém souladu s obecně závaznými právními předpisy.¹⁹ Logicky lze vnímat v tomto smyslu nadřazenost práva vůči sportovní činnosti, která je pouze jednou z mnoha činností, jež je právem upravena. V případě rozporu obecně závazných právních předpisů a pravidel upravujících sportovní činnost je pak povinností takový rozpor odstranit.²⁰

Několikrát zmíněným interním normativním systémem sportovního prostředí jsou sportovní pravidla. Tento široký pojem v sobě zahrnuje normy organizační, pravidel hry, sankční atd. Myslím, že dlouhá tradice a masové provozování sportovních činností všech druhů a úrovní dokazuje kvalitu, systematičnost, proporcionalitu i velkou míru dodržování, případně schopnost vynutitelnosti tohoto systému. To vše má ale samozřejmě, zejména dnes, své hranice, a proto je na místě diskutovat a zkoumat vhodnou ingerenci práva, včetně trestního, do sportu. Existence dvou vedle sebe působících normativních systémů, tj. obecně závazných právních předpisů a sportovních pravidel, je významným a patrně základním prvkem vztahu sportu a práva.

Obdobou tohoto vztahu konkrétně stran trestního práva je existence trestněprávních norem a interních sankčních norem sportu. Jedná se o jakási sankční pravidla hry,²¹ v návaznosti pak případně o různé disciplinární a kázeňské řády, jejichž typickým znakem je, že jejich aplikace nastupuje v disciplinárním řízení, po uvážení a rozhodnutí nadřízeného orgánu (například disciplinární komise), je zde možnost obhajoby proviněného atp. Můžeme zde tedy vnímat jasné procesně-právní instrumenty a zásady.

---

¹⁹ KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinární úvod do problematiky). *Trestní právo*, červenec-srpen 2006, č. 7-8, s. 62.

²⁰ COUFALOVÁ, Bronislava, Jan PINKAVA a Veronika POCHYLÁ. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. 12 s. ISBN 978-80-87576-88-5.

²¹ Například nařízení pokutového kopu či udělení žluté karty ve fotbale, udělení trestu v ledním hokeji. Aplikace těchto norem je de facto autoritativním okamžitým rozhodnutím, proti kterému neexistuje až na naprosté výjimky žádná obrana a ochrana, je okamžitě vynutitelné. V této oblasti norem lze jen těžko spatřovat byť jen základní procesní práva oproti uplatňování norem v disciplinárních řízeních – viz výše. Jiný stav by však samozřejmě naprosto naboural podstatu sportu. Možnosti řešení existují spíše mimo právo - například významnější zapojení videa ve sportu, to už je však jiné téma.

„Oblast sportu, stejně jako všechny oblasti společenského života, nemůže fungovat v současném světě pouze jako svébytný celek bez vnějšího ovlivňování jinými systémy, zejména právem.“²² Zásahy práva do sportu lze tímto pohledem rozdělit na přímé a nepřímé. Přímá ingerence se projevuje tvorbou právních norem s přímým dopadem na pravidla sportovní činnosti, v krajním případě se může projevit až zákazem provozování konkrétního sportu. Častější je nepřímá ingerence, jež spočívá v právním posouzení určitých negativních aspektů a dopadů sportovní činnosti. Klasickým reprezentantem je právě posouzení právní odpovědnosti, ať už občanskoprávní či trestněprávní, za způsobení zranění v průběhu hry, když podmínky jejího vzniku a posouzení náleží výhradně sféře právní regulace.²³

3.1.1 Způsoby posuzování trestněprávní odpovědnosti ve sportu

Na konkrétní oblasti trestněprávní odpovědnosti za způsobené zranění lze ukázat tři hlavní způsoby či pohledy na posuzování trestněprávní odpovědnosti ve sportu. Lze je určitě uplatnit v nějaké modifikované formě i na další oblasti jako korupci či doping, ale jak je již naznačeno dříve v práci, stran těchto oblastí neexistuje tak intenzivní diskuse a rozpory, zda trestněprávní odpovědnost uplatňovat, či ne, případně v jaké formě. Veřejnost minimálně deklaruje zájem na potírání takových jednání. Jedná se o teorii absolutní sportovní imunity, teorii rigidního (striktního) uplatňování právního řádu a modifikovanou teorii trestní odpovědnosti.²⁴

3.1.1.1 Teorie absolutní sportovní imunity

Teorie absolutní sportovní imunity, jinak též možno „*teorie tzv. sportovního práva, které se odlišuje od obecného právního řádu.*“²⁵ Tato teorie vychází ze skutečnosti, že sport je velmi specifickou a autonomní oblastí, která si vytváří svá vlastní pravidla chování a je schopna postihovat jejich porušení. Sportovní jednání nepodléhá právnímu řádu, existují vedle sebe dva samostatné celky disponující vlastními pravidly chování a orgány, jež jsou zřízeny a mají pravomoci k vynucování dodržování těchto pravidel, případně k trestání jejich porušení. Vlastní regulace vychází z predikované neefektivnosti právního řádu a neschopnosti reagovat na běžné sportovní situace. Z této koncepce též vyplývá, že sport a jeho regulace by samy měly být schopny postihovat a sankcionovat i ta jednání, která porušují nejvýznamnější společenské

²² KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 55 s. ISBN 978-80-210-6040-1.

²³ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu. 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2001. 11-12 s. ISBN 80-7179-532-1.

²⁴ COUFALOVÁ, Bronislava, Jan PINKAVA a Veronika POCHYLÁ. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. 13 s. ISBN 978-80-87576-88-5.

²⁵ PRUSAK, Jozef. *Šport a právo (Úvod do dejín, teorie a praxe právnej zodpovednosti v športě)*. Bratislava: Šport, slovenské telovýchovné vydavateľstvo, 1984. 10 s. ISBN 77-033-85-11-4.

zájmy. Zároveň je vyloučena činnost orgánů činných v trestním řízení v oblasti sportu a tuto roli přebírají autoritativní sportovní orgány.²⁶

3.1.1.2 Teorie rigidního uplatňování právního řádu

Tato teorie²⁷ je z logiky věci pravým opakem teorie absolutní sportovní imunity. Vychází z toho, že při sportovní činnosti se bude uplatňovat právní odpovědnost, včetně odpovědnosti trestněprávní, jako u ostatních společenských činností. To znamená, že není brán ohled na to, že sport je autonomní celek s vlastním regulačním systémem, ale plně podléhá právnímu řádu. Každé protiprávní jednání bude posuzováno dle obecně závazných právních předpisů ve stejné míře jako každé jiné protiprávní jednání ve společnosti. V konkrétním případě zranění způsobených při sportovní činnosti nebude brán zřetel na určité riziko, které sebou tato činnost přináší, a bude se vycházet pouze z dikce zákona. Tento absolutně formalistický přístup nevnímá žádná specifika sportu a neexistuje pro něj žádná tolerance pro škodlivé jednání, k němuž při sportu dochází.²⁸

3.1.1.3 Modifikovaná teorie trestní odpovědnosti

Třetí koncepce posuzování trestní odpovědnosti ve sportu je určitou kombinací předchozích dvou. Je zřejmé, že tyto tři koncepce si nelze představit na přímce, jejímiž krajními body budou první dvě a přesně na středu bude tato třetí. Modifikovanou teorii si nelze představit ani jako jedinou existující, možnou a správnou. Modifikací a tedy i takových koncepcí bude velmi mnoho a budou na základě mnoha okolností a faktorů situovány někde mezi teorií absolutní sportovní imunity a striktního uplatňování právního řádu. Těmito okolnostmi a faktory budou zejména jednotlivé státy a jejich právní řády se svou doktrínou, právní teorií, judikaturou, ale i společenským zájmem a vývojem či politickou situací.²⁹

Shora uvedeného vyplývá, že nejvhodnějším způsobem posuzování je a bude modifikovaná teorie, která však vždy musí být aplikována s přihlédnutím ke všem uvedeným okolnostem a faktorům konkrétního právního řádu. Koncepce absolutní sportovní imunity neobstojí. I když je uvedena zejména ve vztahu k trestněprávní odpovědnosti za způsobení

---

²⁶ COUFALOVÁ, Bronislava, Jan PINKAVA a Veronika POCHYLÁ. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. 13-14 s. ISBN 978-80-87576-88-5.

²⁷ SÁDOVSKÝ, Stanislav. *Právní aspekty násilí ve sportu*. Praha: Karolinum, 2010. 37 s. ISBN 978-80-246-1836-4.

²⁸ COUFALOVÁ, Bronislava, Jan PINKAVA a Veronika POCHYLÁ. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. 14 s. ISBN 978-80-87576-88-5.

²⁹ COUFALOVÁ, Bronislava, Jan PINKAVA a Veronika POCHYLÁ. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. 15 s. ISBN 978-80-87576-88-5.

zranění, pokud vnímáme a chceme vnímat další oblasti, tak daná koncepce má mnoho nedostatků. Například v případě korupce ve sportu se dá opravdu jen těžko hovořit o nejasnostech, zda má podléhat jurisdikci soudů, respektive orgánů činných v trestním řízení. Korupce je vnímána jako velmi negativní společenský jev týkající se de facto všech oblastí společenského života včetně sportu a veřejnost má oprávněný a bez debat intenzivní zájem ho stíhat nejpřísnějšími prostředky včetně trestního práva. Tak jak zde byl dopodrobna popsán sport dneška, tak ani u trestněprávní odpovědnosti za způsobené zranění nelze uvažovat o absolutní sportovní imunitě. Docházelo by automaticky k dekriminalizaci činů, které by byly v každé jiné společenské činnosti posuzovány jako trestný čin a dle toho trestány.³⁰ Zejména se jedná o tzv. sportovní excesy, jež jsou zřejmým negativním prvkem sportu, bez debat naplňují určité znaky skutkových podstat trestných činů a lidově se o nich říká, že tzv. „nemají se sportem nic společného“. Nutno doplnit, že koncepce absolutní imunity je dnes již i judikaturou překonána.³¹

Naproti tomu striktní teorie by vedla k nepřijatelnému stíhání řady sportovních jednání, což by mělo za následek takřka devastující zásahy do fungování a samotné podstaty sportu. V neposlední řadě by následovalo nereálné a neúnosné zatížení orgánů činných v trestním řízení.³²

Způsoby posuzování trestněprávní odpovědnosti ve sportu lze shrnout velmi povedeným Prusákovým přirovnáním, které hovoří o tom, že všechny koncepce možno rozdělit na zastánce vyloučení právní odpovědnosti, kteří mají před platným právem zavřené obě oči, na ty, kteří jí v určitých případech připouštějí a mají tedy jedno oko otevřené, a na ty s oběma očima otevřenými, ti nevidí důvod k žádné sportovní imunitě a posuzují právní odpovědnost nezávisle na tom, zda se jedná o sportovce, či ne a zda došlo k deliktnímu jednání při sportu, či nikoliv.³³

---

³⁰ COUFALOVÁ, Bronislava, Jan PINKAVA a Veronika POCHYLÁ. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. 15 s. ISBN 978-80-87576-88-5.

³¹ KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 55 s. ISBN 978-80-210-6040-1.

³² COUFALOVÁ, Bronislava, Jan PINKAVA a Veronika POCHYLÁ. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. 15 s. ISBN 978-80-87576-88-5.

³³ PRUSAČ, Jozef. *Šport a právo (Úvod do dejín, teorie a praxe právnej zodpovednosti v športě)*. Bratislava: Šport, slovenské telovýchovné vydavateľstvo, 1984. 11 s. ISBN 77-033-85-11-4.

Nezávisle na zvolených koncepcích přístupu k trestněprávní odpovědnosti ve sportu musí být v zásadách práva do sportu a vůbec v celém vztahu trestního práva a sportu reflektovány určité obecné principy a pravidla. O těch hovoří například Králík či Kubíček.³⁴ Patrně je stále více jasná shoda na tom, že určitá ingerence i trestního práva do sportu je vhodná, ne-li nutná. Tato ingerence však musí splňovat principy proporcionality a subsidiarity. Je zřejmé, že v naprosté většině případů deliktního jednání ve sportu plně postačuje řešení v rovině interní (disciplinární) a možné zásahy právní lze diskutovat ve výjimečných případech, kterých však z důvodu masového provozování sportu je i přesto hodně, a věnovat se tedy celé této problematice je naprosto vhodné a správné. Pojem vhodnost zdůrazňuje Králík ve smyslu vhodné ingerence práva do sportu, jehož podstatu by zcela nabouralo nesmyslné a nesprávné uplatňování právních instrumentů. Takové uplatňování by též vedlo k negaci charakteru všech sportovních činností.

Nelze tvrdit, že aplikace sportovních pravidel je vždy správná, ale někdy pouze řešení deliktního sportovního jednání soudní cestou vede k významnému ohrožení podstaty sportu a do budoucna k nejistotě sportovních subjektů. Na druhou stranu nelze samozřejmě bránit uplatňování práv postiženého soudní cestou či činnosti orgánů činných v trestním řízení. Není důvod v opodstatněných případech přistupovat ke sportu jiným pohledem než k jakékoliv jiné společenské činnosti.³⁵ Na základě všeho výše uvedeného však jen těžko hledat jakákoliv obecná řešení a postupy, v každém konkrétním případě je potřeba velmi speciálního přístupu přizpůsobeného specifikům sportu a sportovní realitě.

3.2 Sportovní autonomie

Zhmotněním nejasného, složitého a často velmi diferencovaného vztahu sportu a práva je minimálně pro mě osobně pojem sportovní autonomie či opačně autonomie sportu. Logicky by se patrně tento pojem dal označit za synonymum teorie absolutní sportovní imunity, avšak já ho spíše/těž chápu jako množinu mnoha bodů, které reprezentují jednotlivé teorie zabývající se ingerencí práva do sportu a její mírou. Její krajní body představují koncepce dvou významných sportovně-právních teoretiků druhé poloviny 20. století. Bruno Zauli svým výrokem „*Vstoupí-li právo do bran stadionů, přestane sport býti sportem.*“³⁶ reprezentoval krajní názor, jenž striktně odmítal zásahy práva do sportu. Na druhé straně stál Edward Grayson

---

³⁴ KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 56 s. ISBN 978-80-210-6040-1.

³⁵ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu. I. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2001. 139 s. ISBN 80-7179-532-1.

³⁶ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu. I. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2001. 105 s. ISBN 80-7179-532-1.

a jeho „*Role práva ve sportu je podstatná pro civilizaci jako role práva ve společnosti obecně. Bez toho vládne anarchie. Bez role práva ve sportu panuje chaos.*“.³⁷

Je zajímavé doplnit, že tyto názorové protiklady dělí zhruba 40 let druhé poloviny 20. století a jsou v souladu s obecnými poznatky, které zaznívají i v této práci, totiž že sport v tomto období a dále prochází obrovskými dynamickými změnami, na které by mělo právo vhodně reagovat. Tím není řečeno, že jakékoliv krajní černobílé pohledy jsou správné, platí poznatky uvedené shora. Tyto dvě koncepce nám pouze vytváří mantinely, v nichž lze uvažovat a volit vhodné přístupy ingerence práva do sportu.

Autonomie sportu spočívá tedy v oddělení práva a sportu. Je to jasné zdůraznění sportu jako říše vně práva, jejíž společenské vztahy nemají být a nepotřebují právní zásahy. Takové zásahy by byly nepřiměřené a napadaly by podstatu a charakter sportovních činností. Striktní dodržení takového pohledu tedy vlastně spočívá v podstatě Zauliho koncepce. Dnes, v době chuligánství na stadionech, nelegálních sázek, uplácení rozhodčích a dalších negativních jevů sportu, je již tato koncepce překonána.³⁸ Potvrzuje se, že v současné chvíli je daleko vhodnější hovořit v souvislosti s pojmem autonomie sportu o její „ideální“ míře než čistě o pojmu samotném.

O autonomii sportu lze mluvit ve dvou rovinách. Spočívá totiž jednak ve vlastní vnitřní organizaci a struktuře a jednak v regulaci sportovního prostředí.³⁹ Zatímco v první rovině neexistuje příliš diskusí o autonomii a ta není nijak intenzivně rozporována, neboť mj. vychází ze základních ústavních práv jako například práva sdružovacího. Druhá rovina je předmětem vášnivých a neutuchajících diskusí, kdy zvolit vhodnou obecně platící míru autonomie je prakticky nemožné. V oblasti předmětu této práce to platí dvojnásob.

Potud se hovořilo o autonomii formální či *de iure*, ale hybatelem teorie je vždy praxe a s tou souvisí autonomie faktická, tzn. spočívající zejména v konkrétním jednání sportovních entit a orgánů i orgánů státních a dalších, která tvoří samotnou sportovní realitu a praktický život.

Faktická autonomie může být bezesporu ještě škodlivější než autonomie formální. V právní doktríně existuje sice deklarovaná autonomie, avšak ve skutečnosti jsou sportovní

---

³⁷ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu. 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2001. 105 s. ISBN 80-7179-532-1.

³⁸ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu. 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2001. 107 s. ISBN 80-7179-532-1.

³⁹ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu.* Praha: Leges, 2014. 9 s. ISBN 978-80-87576-88-5.

jednání z aplikace práva vyňaty a kompetentní orgány k takové aplikaci přistupují jen velmi nerady. Jedná se zejména o případy, kdy existuje dvoukolejná normativní úprava stejných jevů, například právě úprava sportovních úrazů jak sportovními pravidly tak obecně závaznými právními předpisy. Právně není autonomie nijak tvrzena, skutečná praxe ji však fakticky potvrzuje. Takový stav není tvořen jen uvnitř, ale, v nesprávných případech bohužel, i vně sportovního hnutí. Jasným příkladem je rozhodování orgánů, které bez dostatečné všeobecné přípravy, si často ulehčují práci pouze odkazy na závěry orgánů sportovních.⁴⁰ Příkladem takového jednání je konstatování nejmenovaného státního zástupce v roce 2001 v souvislosti s těžkým úrazem hokejisty Tomáše Zelenky, jenž po zákroku soupeře ochrnil, že: „ve sportu platí odlišná pravidla, a proto nikoho stíhat nebude“.⁴¹ Osobně nadto doplním, že pokud si dobře pamatují tuto kauzu a záběry, tak bych v tomto konkrétním případě, i přes tragické následky, nebyl pro jakýkoliv zásah trestního práva. To však z důvodu specifik ledního hokeje a konkrétního případu, ne z takto „odbitého“ paušalizovaného pohledu.

Jsem velmi rád, že jsem našel v článku M. Králíka⁴² oporu pro názor, že faktická autonomie je velkou českou specialitou, respektive její míra a snahy o ní jsou u nás intenzivnější než jinde. Snaha o takovou autonomii se zcela určitě dá chápat ze samotného sportovního hnutí, tu vytváří dnešní podoba sportu, která funkcionářům přináší často zajímavý příjem i postavení, to vše ve spojení s velkou mírou různé nezávislosti. Faktická autonomie těmto lidem pomáhá udržovat či zvyšovat tyto benefity, její snižování a nabourávání by vedlo k opaku, což pro ně samozřejmě není pozitivní. Asi v žádné oblasti lidské činnosti, tím spíše české, netrpí čelní představitelé a činovníci přehnanou mírou sebereflexe či chuti o jakékoliv zásahy zvenčí. Motivaci samotného sportovního prostředí k výraznější právní regulaci jeho jevů z výše popsaného tedy čekat nemůžeme. Participace orgánů a institucí vně sportu na faktické autonomii je pro mě určitě daleko méně vysvětlitelná a doufám, v odůvodněných případech, v její výraznější prolamování.

V poslední části bych rád zmínil poznatek, že pokud se hovoří o autonomii sportu, běžně se tím myslí autonomie na právu. Kterážto je samozřejmě plně postačující pro tuto práci, ale vzhledem ke snaze zde nabídnout i „něco navíc“, není, věřím, po delší, argumentačně podložené a teoreticky více zaměřené části ke škodě poznamenat, že určitá autonomie či snahy o ní jsou

---

⁴⁰ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu. 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2001. 109 s. ISBN 80-7179-532-1.

⁴¹ KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 146 s. ISBN 978-80-210-6040-1.

⁴² KRÁLÍK, Michal. Legislativní a judikaturní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). *Trestněprávní revue*, 2006, č. 8, s. 228.

hmatatelné i ve vztahu sportu a jiných oborů a oblastí. Začíná to neustálou snahou sportu o vlastní ministerstvo a končí netrváním na vzdělávání lidí působících u sportovní mládeže v oblastech, které jsou dnes bez debat potřeba, jako pedagogika, psychologie, stravování atp. I proto dnes kvalitativně náš sport celkově určitě ztrácí.

Tento poznatek se hodí určitě k dalšímu možnému vysvětlení větší či menší autonomie sportu, tzn. sport je opravdu velmi specifická oblast, jež se složitě dá/chce něčím nebo někým poutat či se nechávat měnit. Pevně si stojím za tím, že každou oblast a věc na světě tvoří v první řadě její lidský kapitál a ten sportovní zkrátka není lepší než jiné, ač by se to třeba z historického a idealistického kontextu mohlo zdát. Sportovní obec nebude mít nikterak intenzivní zájem měnit něco na nejasné a velmi těžko definované a určitelné hranici sportovní autonomie. Pokud se tedy právnická obec shodne na tom, že určité zásahy práva do sportu jsou dnes nevyhnutelné, musí v této problematice přicházet s iniciativou ona, podobně jako to dnes dělá spousta jiných vědních disciplín a oborů lidské činnosti. Poslední řádky samozřejmě nemají být impulsem k nějakému rozsáhlému útoku obecného práva na sportovní prostředí. Platí, že zmíněné zásahy musí přijít po opravdu detailní a odborné diskusi, musí být vhodné, proporcionální a subsidiární, a to vše pouze a jen v opodstatněných případech.

3.3 Oblasti sportovních jednání s určitými trestněprávními aspekty

Věřím, že celým materiálem je vhodně viditelná postupná cesta od širokých heterogenních fenoménů sportu a práva ke (i) konkrétním kategoriím a oblastem sportu, které by měly být předmětem zájmu trestního práva, a (ii) zmíněnému odvětví práva, jehož pohledem budou takové oblasti a kategorie dále zkoumány. Konkretizace práva trestního byla samozřejmě zvolena již výběrem samotného tématu práce. Předmět zkoumání byl nejprve detailně selektován dříve uvedenou kategorizací sportovních činností, a zde by mělo dojít k vyvrcholení této snahy uvedením konkrétních oblastí jednání ve sportu s určitými trestněprávními aspekty. Opět zdůrazním důvodnost a přidanou hodnotu této činnosti, protože v odborných publikacích se sice běžně vyskytují takové oblasti a doktrína se na nich principiálně shoduje, avšak chybí v tomto směru uvedení základního (kompletního) seznamu se stručným informativním úvodem. Tímto též je dotážen jeden z dílčích cílů práce spočívající v jasném vymezení jednání a jevů sportovního prostředí, které by měly být předmětem zájmu trestního práva.

Lze hovořit o čtyřech oblastech jednání vyskytujících se ve sportovním prostředí, u kterých lze hovořit a zkoumat určité trestněprávní znaky. Jedná se o trestněprávní odpovědnost za způsobené zranění, korupční jednání v souvislosti se sportem, doping a násilí fanoušků na

sportovních stadionech a akcích. Výše je uvedena další oblast a existují určitě ještě jiné, ale u těchto vyjmenovaných lze spatřovat společné znaky v široké existenci těchto oblastí ve sportu, v jejich zřejmé škodlivosti či v určité míře zájmu o řešení či potírání takových jevů. Proto jsou uvedeny i zde. Pokud názvem diplomové práce jsou Vybrané problémy sportu z pohledu trestního práva, pak jsme zde došli ke čtyřem faktickým a naprosto konkrétním problémům sportu, jež buď již jsou v různé míře zájmem trestního práva, nebo jím bezesporu nějakým způsobem budou a musí být. Na odborné veřejnosti leží pak logicky povinnost tuto problematiku zkoumat, řešit a v tomto duchu posouvat.

Trestněprávní odpovědnost za způsobené zranění a korupční jednání v souvislosti se sportem budou dále detailně rozpracovány a zkoumány v dalších samostatných kapitolách, proto zde jsou pouze vyjmenovány. Doping a násilí fanoušků na sportovních stadionech a akcích si zaslouží alespoň krátkou zmínku.

Výběr prvních dvou oblastí na úkor dvou dalších nebyl dílem pouze jakési osobní atraktivity, ale i poznatkem, že doping i násilí fanoušků jsou poměrně intenzivně zájmem trestního práva a jeho institutů. Tento zájem je veřejně často deklarován a potvrzován a projevují ho nejen zákonodárci, vláda či orgány činné v trestním řízení, ale de facto celá veřejnost, včetně samotného sportovního hnutí. Názor na tyto oblasti je poměrně jasný a konzistentní ve smyslu snahy taková jednání potírat a sankcionovat.

Stran dopingů existují konkrétní skutkové podstaty trestných činů⁴³, samotné sportovní hnutí přiznává široké pole působnosti svým vnitrostátním i mezinárodním institucím, které bojují proti dopingům,⁴⁴ a co je patrně nejvýznamnější, média dehonestují aktéry dopingových kauz způsobem, že zmínění přijdou o spoustu hmotných i nehmotných statků ze své kariéry a ta je jim často de facto ukončena. Negativní vnímání těchto případů veřejností je pak velmi intenzivní.⁴⁵ Vzhledem k tomu, že souhrn těchto instrumentů pak celkem úspěšně ve výsledku

---

⁴³ Srov. § 288 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění.

⁴⁴ V ČR Antidopingový výbor České republiky. Více na <<http://www.antidoping.cz>>, v mezinárodním měřítku Světová antidopingová agentura (WADA). Více na <<https://www.wada-ama.org>>

⁴⁵ V poslední době případy dvou obrovských celosvětově známých sportovních hvězd: 1.) Lance Armstrong – sportovní hrdina, který překonal rakovinu varlat, a poté vyhrál 7x nejslavnější cyklistický závod světa Tour de France. Po prokázání dopování přišel nejen o tato vítězství, ale byl i širokou veřejností naprosto odsouzen. 2.) Maria Šarapovová – tenisová hvězda, jejíž trest za pozitivní dopingový nález byl potvrzen i Mezinárodní sportovní arbitráží a měl by uplynout 26. dubna 2017. Je otázkou, jak veřejnost přijme její návrat.

plní funkce trestního práva, jako jsou represivní či prevenční,⁴⁶ je otázkou, zda vůbec v této oblasti jsou další trestněprávní zásahy účelné a potřebné.

Násilí fanoušků na sportovních stadionech a akcích je pak také vděčným tématem na politické scéně i v médiích. Český trestní zákoník deklaruje zájem o tento negativní jev ve své obecné i zvláštní části.⁴⁷ Počátek tohoto negativního jevu sportovních akcí je patrně pro každého, kdo se trochu pohybuje ve sportovním prostředí, spojen s Anglií, kde se mezi fanoušky fotbalových klubů začaly tvořit skupiny těch nejradikálnějších z nich známé pod pojmem „hooligans“.⁴⁸ Po několika tragických událostech způsobených tímto fenoménem⁴⁹ s ním začala vláda Margaret Thatcherové bojovat a řešit ho. Dnes je Anglie a její fotbalové stadiony asi nejlepším vzorem pro bezpečné a kulturní místo pro sportovní fanoušky. Napomohlo tomu, kromě samozřejmě masivních investic do bezpečnosti na stadionech, povinnost výhradně míst k sezení na stadionech a též exemplární trestání samotných výtržníků. Běžné byly tresty doživotního zákazu vstupu na stadion, které pro anglické fotbalové fanatiky jsou fakticky tím nejzávažnějším možným trestem.

Tím je pro mě tato oblast jednání důležitá pro možnou inspiraci v přístupu k trestání v dalších oblastech, v tomto případě zejména stran korupčního jednání ve sportu. Exemplární tresty ve smyslu zákazu vstupu na sportovní akce či zákazu samotné sportovní činnosti v případě spáchání sportovního deliktu či dokonce trestného činu v souvislosti s těmito činnostmi jsou totiž dle mého názoru bezesporu nejvýznamnějším a nejvíce postihujícím trestem pro sportovce. Dříve v práci jsem psal o emocionálním obohacení a prožitku sportovců a vlastně všech subjektů sportu, který i z osobního pohledu beru za velmi významnou součást sportovní činnosti. Sankce spočívající v absenci tohoto obohacení a prožitku je pak potrestaným intenzivně vnímána. U profesionálních sportovců, kterým sportovní činnost zajišťuje

---

⁴⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. I. vydání*. Praha: Leges, 2010. 20-22 s. ISBN 978-80-87212-24-0.

⁴⁷ § 76 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění – druh trestu zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, skutkové podstaty trestných činů obsažených ve zvláštní části trestního zákoníku jako například § 358 – výtržnictví, § 355 – hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob či § 356 – podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod.

⁴⁸ „Skupiny radikálních fanoušků sportovních (nejčastěji) fotbalových klubů, které fungují na principu pouličních gangů. Prioritou pro ně není ani samotné sledování sportu, ale domlouvání a pak samotné absolvování rvaček se skupinou fanoušků jiného klubu. Tyto rvačky jsou často domlouvány nezávisle na samotném sportovním zápase a ujal se pro ně tak někdy pojem – třetí poločas“. Wikipedie [online]. poslední revize 22. 8. 2016 [cit. 2016-12-28]. Dostupné z: <<https://cs.wikipedia.org/wiki/Hooligans>>

⁴⁹ Bruselská tragédie 29. 5. 1985 při finále PMEZ mezi Liverpoolem a Juventusem. Fanoušci Liverpoolu prolomili plot mezi oběma tábory fanoušků a zaútočili na fanoušky Juventusu, při jejichž úniku se zbořila zeď a 39 z nich zde našlo smrt. Anglické kluby dostali trest zákazu působení v evropských pohárech na 5 let, Liverpool na 10. Tragédie na stadionu v Hillsborough. Při rvačkách a tlačenicích na tribunách zde zahynulo 96 osob. Opět to bylo při zápase Liverpoolu. Dodnes je tato událost považována za největší britskou sportovní katastrofu a jednu z největších na světě.

nadstandartní finanční ohodnocení, pak stoprocentně více než například finanční pokuta. Takové sankce pak plní velmi úspěšně funkci represivní i prevenční. Shodou okolností jeden ze symbolů sportovních „recidivistů“ fotbalista Tomáš Řepka potvrdil tuto mou úvahu, když označil, sice v jiném kontextu, ale konec kariéry, tzn. absenci provozování sportovní činnosti, i spojeného prožitku a obohacení, za svou polosmrt.⁵⁰

Pokud dle obecných slohových a literárních pravidel má každý písemný dokument obsahovat tři základní části, tj. úvod, stat' a závěr, zde je ukončena úvodní část tohoto materiálu. Měla patrně dva základní cíle. Zaprvé měla sloužit, po samotném faktickém úvodu, jako jakési pojmové a věcné uvození problematiky. Předmětem práce je totiž, jak už bylo několikrát napsáno, velmi specifický fenomén, jež bylo nutné pro potřeby dalšího zkoumání vhodně popsat. Myslím, že nadto se dostatečně povedlo vymezit vztah sportu a práva – s důrazem na právo trestní. Práce se v dané části dotýká i významného pojmu autonomie sportu, který nejen definuje, ale snaží se ho přizpůsobit i dnešnímu pohledu a stavu věcí.

Druhým cílem, možná na počátku ne tak jasným a výrazným, avšak v mých očích nyní o to přínosnějším, bylo vymezení předmětu samotného zkoumání. Tj. od počátečního rozsáhlého pojmu sport, jež by bylo nemožné zkoumat z jakéhokoliv hlediska v jedné diplomové práci, ke konkrétním druhům a skupinám sportovních činností vymezených na základě velmi detailních, rozpracovaných a hlavně objektivních kategorizací. Navazuje popsání jednotlivých oblastí jednání ve sportu, které vykazují určité trestněprávní znaky, z nichž jsou vybrány dvě, jež budou dále zkoumány. Podobné kategorizace ani vymezení zmíněných oblastí nejsou ve mně známých odborných materiálech obsaženy, tím potvrzuji důvodnost druhého cíle a jsem přesvědčen o jeho naplnění.

Výše byl krátce zmíněn i pojem a problematika sportovních pravidel. Ač je to velmi podstatný pojem této diplomové práce, a mohl by tedy být předmětem této části, jedná se o téma tak rozsáhlé, že je vhodné o něm pojednávat v samostatné kapitole. Zároveň sportovní pravidla obsahují hodně společných prvků s právem, respektive jejich relevantní část s právem trestním, a jejich aplikace má velmi mnoho konsekvencí pro samotnou ingerenci práva do

---

⁵⁰ ČTK. *Řepka: Konec kariéry? Bude to polosmrt.* iSport.cz [online]. c2010. poslední revize 15. 1. 2010 [cit. 2016-12-27]. Dostupné z: <<http://isport.blesk.cz/clanek/fotbal-gambrinus-liga-rocnik-09-10/86156/repka-konec-kariery-bude-to-polosmrt.html>>

sportu. Proto je nutné, i vzhledem k nastíněné struktuře práce, tyto chápat již spíše jako nosné téma a jakýsi přechod mezi částí úvodní a hlavní.

4. Sportovní pravidla

Pokud mluvíme o sportu jako o velmi specifickém fenoménu, tak sportovní pravidla jsou určitě velmi specifický normativní systém. Těžko lze hledat podobně propracovaný, systematický a též poměrně úspěšně užívaný, závazný a vynutitelný interní normativní systém určité lidské činnosti. Dvoukolejná aplikace sportovních pravidel a případně právních norem na stejné sportovní jednání je dalším problémem zkoumané materie. V neposlední řadě jsou sportovní pravidla významná pro soudní rozhodování v konkrétních případech. Judikatura v každém rozhodnutí dokazuje, že jejich dodržení, či naopak porušení je důležitým předpokladem pro případné uplatnění trestněprávní odpovědnosti. Dnes již sportovně-právní teorie poměrně detailně a kompletně popisuje sportovní pravidla. Pro účely této práce však postačuje obecná definice a vymezení s důrazem na určitou relevantnost pro potenciální trestní odpovědnost, což v rámci sportovních pravidel reprezentuje zejména oblast sankční či disciplinární.

4.1 Pojem, společné a rozdílné znaky s právem

Nejen sportovně-právní, ale i obecná právní teorie se shoduje na tom, že sportovní pravidla jsou typickým příkladem neprávního normativního systému (norem „technického“ charakteru). Takové systémy či normy upravují určité postupy, procesy a jevy konkrétní společenské oblasti a jejich žádoucí výsledky.⁵¹

„Sportovní norma (pravidlo) je jedním ze základních neprávních regulátorů chování sportovce v konkrétním sportovním odvětví. Vedle vymezení technického rámce pro provozování konkrétního sportovního odvětví (požadavky např. na sportovní prostor, výstroje a výzbroj) stanoví chtěné chování sportovce, vymezuje rámeček takového chování a zpravidla též stanoví případné důsledky svého porušení.

Sportovní normou lze v obecné rovině rozumět objektivně existující pravidlo chování v rámci toho kterého sportovního odvětví, jehož dodržování je vyžadováno v rámci výkonu takového sportovního odvětví a jehož porušení je, v různém rozsahu, s různou intenzitou a s různými následky, v rámci (uvnitř) takového sportovního odvětví sankcionováno subjekty za tímto účelem zřízenými (zejména rozhodčí, disciplinární komise).

---

⁵¹ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva. 4. upravené vydání*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 29 s. ISBN 978-80-7380-023-9.

Sportovní normy jsou určitou paralelou norem právních, byť zpravidla postrádající některé z jejich charakteristických prvků, zejména vynutitelnost jejich dodržování státem. Při komparaci normy sportovní a normy právní a jejich jednotlivých ucelených systémů (právních řádů, resp. souborů sportovních pravidel a norem) však lze vcelku pochopitelně nalézt celou řadu styčných míst a paralel. Tato skutečnost má své kořeny v podobném účelu, pro který jsou tvořeny normy sportovní i normy právní – regulovat chování zainteresovaných subjektů způsobem, který umožní naplnění sledovaného cíle a koexistenci subjektů při dosahování sledovaného cíle, a to způsobem, který jim zajistí požadovanou míru jistoty ohledně úpravy konkrétních vzájemných vztahů a individuálních práv a povinností. Rovněž tak jsou na sportovní normy i právní normy kladeny obdobné požadavky ohledně jejich obsahu, formy, určitosti, obecnosti a jiných parametrů nezbytných pro to, aby se uvedené normy mohly kvalitně, účinně a žádoucím způsobem uplatnit jakožto regulátory chování.“⁵²

Supovi se v uvedených odstavcích velmi zdařile a komplexně podařilo definovat a vymezit pojem sportovních pravidel způsobem, jenž není nutno nějak výrazně rozporovat a doplňovat. Zachytil všechny jejich podstatné charakteristické prvky i společné znaky s právními normami, které jsou pro naše zkoumání logicky těmi důležitějšími. Nadto však zdůraznil i nejvýznamnější rozdíl spočívající v různé právní síle norem právních a sportovních, kdy dodržování těch právních je vynucováno státní autoritou. U sportovních státní donucení z logiky věci chybí, což kompetentní orgány nahrazují jinými instrumenty. Příkladem je nedávný případ Vampola.⁵³ Hokejový útočník odmítl zaplatit peněžitou pokutu za simulování, v reakci na to mu disciplinární komise hokejové extraligy pozastavila činnost, čímž ho de facto donutila zaplatit. V krajním případě by však zaplatit nemusel a k zaplacení by ho žádná autorita nemohla donutit, trvalo by však pozastavení činnosti.

4.2 Rozdělení sportovních pravidel

4.2.1 Psaná a nepsaná pravidla

Co se týče druhů sportovních pravidel na základě formy lze je rozdělit na psané a nepsané. Psaná pravidla tvoří základní stavební kámen každého sportovního odvětví.⁵⁴ Upravují oblast organizační (orgány sportovního hnutí, struktura soutěží), technickou

---

⁵² KUKLÍK, Jan. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. 37-38 s. ISBN 978-80-87284-28-5.

⁵³ ČTK, iSport.cz. *Vampola nakonec zaplatil pokutu, hrozil mu distanc*. iSport.cz [online]. c2017. poslední revize 16. 2.2017 [cit. 2017-02-26]. Dostupné z: <<http://isport.blesk.cz/clanek/hokej-tipsport-extraliga/294476/vampola-nakonec-zaplatil-pokutu-hrozil-mu-distanc.html>>

⁵⁴ KUKLÍK, Jan. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. 38 s. ISBN 978-80-87284-28-5.

(povolená výzbroj a výstroj, parametry hrací plochy) i pravidla provozování samotné hry, jejichž částí jsou i pro nás důležitá pravidla sankční, jež nastupují v případech porušení pravidel dovoleného provozování. Tyto normy jsou přijímány a vydávány většinou nějakou autoritativní organizací, která různými instrumenty vynucuje jejich dodržování, případně pomocí svých orgánů trestá jejich porušování.

Nepsaná sportovní pravidla (normy) se ve sportu vyskytují ve formě sportovních obyčejů, úzů či zvyklostí⁵⁵, jejich část je obecně známá pod pojmem „pravidla fair play“. Je vhodné doplnit, že se jedná, opět zejména kvůli masovosti sportovních činností, o rozsáhlou oblast normativní úpravy. Osobně si dovoluji tvrdit, že je tato patrně větší oblast než ta psaná. Nepsaná sportovní pravidla lze patrně rozdělit do dvou kategorií, tj. na široce rozšířené sportovní obyčeje a jakési ústní či dokonce konkludentní dohody a ujednání konkrétních sportovců, na konkrétním místě a v konkrétním čase.

Sportovní obyčeje mají veskrze podobné znaky jako obecné obyčeje právní, jež jsou charakterizovány zejména dlouhodobým užíváním (*usus longaevus*) a obecnou závazností (*opinio necessitatis*).⁵⁶ Sportovním obyčejem se rozumí objektivně existující nepsané pravidlo chování, jež vzniklo na základě dlouhodobé a opakované všeobecné realizace takového chování, čímž vzniklo obecné povědomí o jeho dodržování a závaznosti. Takové může být různým způsobem a v různé míře vynucováno, respektive sankcionováno v případě jeho porušení. Zásadní je jeho funkce interpretační a modifikující ostatní sportovní normy. Bylo popsáno, že sport je velmi diferencovaný fenomén, který provozují jeho subjekty v různých formách, na různých úrovních, lze ho diferencovat věkově i geograficky atd. Obyčeje pak mimo vlastní aplikaci napomáhají vhodné adaptaci sportovních pravidel v rámci jednotlivých sportovních odvětví i jejich subkategorií.⁵⁷

Pokud jsme výše našli hodně podobných znaků právních a sportovních norem, zde je patrný alespoň jeden velký rozdíl. Pro sport jsou jeho obyčeje, jak je vidět, klíčové, pro obecné právo mají v nynější době pouze velmi omezený význam a naprosto ustoupily právu psanému.⁵⁸

---

⁵⁵ KUKLÍK, Jan. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. 38 s. ISBN 978-80-87284-28-5.

⁵⁶ K tomu více GERLOCH, Aleš. *Teorie práva. 4. upravené vydání*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 80-81 s. ISBN 978-80-7380-023-9.

⁵⁷ KUKLÍK, Jan. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. 46-47 s. ISBN 978-80-87284-28-5.

⁵⁸ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva. 4. upravené vydání*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 80-81 s. ISBN 978-80-7380-023-9.

Myslím, že se hodí v tomto místě vložit sportovní reality, která může pro každého čtenáře zhmotnit pojem sportovní obyčej. Minimálně pro mě osobně se jedná o patrně nejvíce zajímavé sportovní normy. Z praktického života si uvědomuji, že sportovní obyčeje jsou nedílnou součástí sportu skoro v každém okamžiku. Někdy mi přijde až úsměvné, jak již v mládežnických kategoriích hráči při fotbale zakopávají míč do zázemí ve chvíli, kdy někdo z nich zůstane déle ležet na trávniku, a po zpětném uvedení do hry se míč vrací týmu, který ho držel na kopačkách. Jakákoliv modifikace tohoto jednání je vnímána s velkou nevolí, hráči si velmi zakládají na následném potlesku. Toto je dokonalý příklad sportovního obyčeje. Přitom v těchto kategoriích často hráči ani neznají například ofsajd jako naprosto fundamentální pravidlo (nejen) fotbalu, které je v konkrétních předpisech detailně popsáno a odmalička všem hráčům vštěpováno. To ve mně evokuje myšlenku, že jsou vlastně často nejen sportovní obyčeje pro jejich adresáty daleko jednodušší a uchopitelnější, což je však z mnoha hledisek zcela logické.⁵⁹

Někdy dokonce sportovní obyčeje jdou proti pravidlům psaným. V dnešní době je obecně vyskytující se jevem většiny sportů trend volného průběhu hry, kdy rozhodčí má hru nechat plynout a příliš jí nepřerušovat, z toho plyne logicky i to, že některé v pravidlech jasně definované fauly a prohřešky jsou tolerovány. Z vlastní zkušenosti vím, že tento trend podporují jak fanoušci, tak samotní hráči. Pokud nedochází přímo k ignoranci psaných pravidel, tak můžeme právní terminologií hovořit minimálně o jakémsi trendu extenzivního výkladu sportovních pravidel.

Je čas přejít k poslední skupině sportovních pravidel, kterou jsou nepsané sportovní normy dohodnuté mezi konkrétními sportovci při konkrétní sportovní činnosti, dalo by se říci ad hoc, ale není to zcela přesné, protože v rámci jednotlivých sportovních odvětví se takové dohody uzavírají hromadně a jsou v tomto odvětví obecně známé. Jsou často spojeny s rekreační sportovní činností, tudíž nejsou pro tuto práci příliš významné. Hodí se je však představit a opět nabídnout příklad.⁶⁰

---

⁵⁹ Historický vývoj, kdy obyčeje předcházely psaným právním předpisům, které je až v 19. a 20. století začaly významně z naší právní kultury vytlačovat. Sportovní obyčeje a vůbec nepsaná pravidla mají však pro sport a jeho masovost naprosto klíčový význam, a je přirozené a zcela správné, že existují v takovém množství a dochází k jejich výrazné aplikaci.

⁶⁰ Příkladem jsou klasické „malé fotbalky“ či „pouliční“ hry a zápasy mezi hráči z jedné oblasti, kde jsou běžnými pravidly omezený počet hráčů, domluva o tom, že buď nesmí brankář chytat rukama, nebo „že poslední chytá“. Tím nejtypičtějším je pak pro mě pravidlo „kdo dá gól, vyhrál“, které zaznívá snad na každém „sportovišti“ na konci každého vyrovnaného zápasu.

4.2.2 Další rozdělení

Zde se postačuje zastavit u dvou kategorizací sportovních pravidel. Jedna byla výše zmíněna. Jedná se o rozdělení na pravidla organizační, ty upravují vnitřní strukturu konkrétních sportovních hnutí či organizací soutěží. Druhou skupinou jsou pravidla hry (provozování sportovní činnosti).⁶¹ Tato skupina by se pro úplné vyjasnění dala rozdělit na normy technické, jež upravují výstroj a výzbroj sportovce či parametry sportoviště, a samotná pravidla hry, u kterých nás vzhledem k tématu práce nejvíce zajímají konsekvence jejich porušení a aplikace sekundárních (sankčních) norem v případě jejich porušení.

Sportovní pravidla mají z logiky věci i strukturu vycházející z rozdělení na legislativu národní a mezinárodní. Dále pak lze oba druhy sportovních norem rozdělovat na základě tvorby střešními organizacemi celého sportu, či jednotlivých odvětví. Běžně platí princip nutnosti souladu národních úprav s mezinárodními či pro sport ještě typičtější soulad úprav národních střešních organizací s těmi kontinentálními, případně celosvětovými. O této jakési typické pyramidové struktuře s ideálním fotbalovým příkladem hovoří Kubíček.⁶²

4.3 Sankční mechanismy sportu a práva

Ideálním vyvrcholením pojednání o vzájemných interakcích sportu a (trestního) práva a sportovních pravidel je oblast sankcionování v případě porušení sportovních, případně obecných právních norem. Je těžké si představit jakýkoliv normativní systém určitých společenských vztahů, jehož regulace by neobsahovala instrumenty a úpravu, které by řešily případy jejího porušení. Zároveň musí každý takový systém disponovat orgány a institucemi, jež jsou schopny a nadány sankce ukládat a relevantní subjekty nutit k jejich vykonání. Zmíněné vyvrcholení je pak možno vidět zejména v zřejmém připodobnění sankčních norem sportu k normám trestněprávním, pro jejichž podstatu je sankce naprosto klíčová. Oba druhy norem pak jednak vystupují v roli preventivní, jednak v klasické roli represivní při jejich porušení. Represivní funkce je v kontextu naší problematiky určitě důležitější.⁶³

Dvoukolejnost trestání sportovních deliktů je reprezentována tzv. sportovním (disciplinárním) sankcionováním a soudním sankcionováním a spočívá na principu primárního uplatnění disciplinární odpovědnosti dle disciplinárních předpisů před příslušným

---

⁶¹ Kolektiv autorů. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. 17 s. ISBN 978-80-904024-1-6.

⁶² KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 75-78 s. ISBN 978-80-210-6040-1.

⁶³ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu. 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2001. 15-16 s. ISBN 80-7179-532-1.

disciplinárním orgánem, a pokud uplatnění této odpovědnosti v konkrétním případě nepostačuje, lze uplatnit odpovědnost dle právních předpisů.⁶⁴

Dále je znovu vhodné doplnit chápání trestního práva jako prostředku „ultima ratio“, jež pro trestněprávní odpovědnost ve sportu znamená aplikaci pouze v případech vyložených excesů, které zakládají podezření ze spáchání trestného činu, nikoliv k řešení každodenních sportovních situací. Právo samozřejmě nabízí, v případech, kdy disciplinární sankce nejsou dostačující, a zároveň míra škodlivosti nedosahuje takové intenzity, aby bylo nutno aplikovat mechanismy trestního práva, nejen sportu i jiné prostředky – ty práva občanského či správního.⁶⁵

4.3.1 Průnik sankcí právních a sportovních

Pokud jsou základními otázkami dané problematiky vztah práva a sportu, vztah jejich normativních systémů a míra vzájemné ingerence, pak jednou z nich musí být i průnik a vztah sankcí práva a sportu. Králík přináší výčet těchto možných průniků.⁶⁶ Zaprvé je to situace, kdy dojde k porušení sportovního, a nikoliv právního pravidla, které nevyvolá žádnou sankci. Příkladem je porušení nějakého nepsaného sportovního pravidla. Zadruhé dochází k porušení sportovního pravidla, nikoliv právního, jež vyvolá sportovní sankci – příkladem může být udělení žluté karty ve fotbale za svléknutí dresu při oslavě vstřelené branky. Jedná se o nejčastější způsob řešení sportovních deliktů, kdy v souladu s dosavadními poznatky zásah práva, tím spíše trestního, přichází v úvahu v krajních případech.

Třetím případem, pro nás nejdůležitějším a nejzajímavějším, je porušení sportovní i právní normy, které vyvolá až na výjimky sankci sportovní. V opodstatněných případech právě zde může přijít na řadu uplatnění sankce právní. Typickým příkladem je způsobení zranění v průběhu sportovní činnosti, případně všechny oblasti sportovních jednání, ve kterých lze spatřovat určité (trestně)právní aspekty.

Poslední případ spočívá v porušení právní normy, nikoliv však sportovní. V praxi takový případ může být velmi složitý. Králík hovoří o tom, že tyto případy nastávají například v oblasti korupčního jednání ve sportu. Tento názor je dnes již dle mého poněkud nepřesný.

---

⁶⁴ COUFALOVÁ, Bronislava, Jan PINKAVA a Veronika POCHYLÁ. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. 22 s. ISBN 978-80-87576-88-5.

⁶⁵ COUFALOVÁ, Bronislava, Jan PINKAVA a Veronika POCHYLÁ. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. 20 s. ISBN 978-80-87576-88-5.

⁶⁶ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu. I. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2001. 17-18 s. ISBN 80-7179-532-1.

Mám pocit, že sportovní hnutí, a to zvláště na nadnárodní úrovni minimálně deklaruje svůj zájem o potírání těchto jednání, dokonce i interní předpisy některých sportovních odvětví v ČR obsahují sankce v případě těchto deliktů.⁶⁷ Případně základní normativní dokumenty každého sportovního hnutí obsahují jakési „skutkové podstaty zneuctění dobrého jména, porušení fair-play, nesportovní chování“, do kterých zcela určitě je možno daná jednání zařadit, a významné tresty za ně. Osobně takový příklad vidím spíše v oblasti způsobeného zranění, kdy při ledním hokeji dojde sice k tvrdému zákroku, ale dle pravidel hry naprosto čistému, který však způsobí při dnešních fyzických parametrech hráčů a rychlosti hry poškozenému například těžký otřes mozku s trvalými následky, a ten se pak rozhodne bránit právní cestou. V takových případech je znovu potřeba zdůraznit vhodnost konkrétního zásahu práva do sportu, který neohroží podstatu sportu ve smyslu nejistoty a obav hráčů, že jejich sportovní jednání v souladu s pravidly jim může způsobit negativní právní následky.

4.4 Role sportovních pravidel při posouzení trestní odpovědnosti

Poslední část této kapitoly přichází s vedlejší otázkou problematiky trestněprávní odpovědnosti ve sportu. Tj. zda porušení sportovního pravidla, případně samozřejmě disciplinární rozhodnutí o takovém porušení má být obligatorním předpokladem uplatnění trestní odpovědnosti či alespoň jaký význam má takové porušení (rozhodnutí) mít pro soudní rozhodování.

Dříve bylo uvedeno, že porušení, či v opačném případě dodržení sportovního pravidla je stále pro hodně právních teoretiků i soudní praxi naprosto klíčovým předpokladem pro uplatnění, či naopak vyloučení právní odpovědnosti. V krajním případě si to tedy lze vysvětlovat tak, že disciplinární rozhodnutí předjímá rozhodnutí soudní bez dalšího, a je mu přiznána de facto síla soudního rozhodnutí.

V první otázce shora lze uvést, a s tím se plně ztotožňuji, že v naprosté většině případů, kdy přichází v úvahu uplatnění trestní odpovědnosti, dochází k porušení sportovních pravidel, nicméně nelze kategoricky vnímat porušení sportovních pravidel jako obligatorní předpoklad vzniku trestní odpovědnosti. Porušení pravidel je zcela určitě významným kritériem posouzení trestní odpovědnosti, avšak v každém konkrétním případě musí dojít ke komplexnímu posouzení všech okolností, z nichž bude možno dovodit, zda došlo k naplnění skutkové

---

⁶⁷ Srovnej např. § 49 Disciplinárního řádu FAČR, v platném znění. [online]. [cit. 2017-02-26]. Dostupné z: <<https://facr.fotbal.cz/uredni-deska-predpisy/171?category=1>>

podstaty trestného činu.⁶⁸ Lze doplnit, že ideálně by porušení sportovních pravidel mělo v každém soudním případě jaksi přirozeně vyplynout, v opačném případě to, jak již bylo uvedeno, velmi nabourává jistotu sportovců.

Stran celkového významu disciplinárních rozhodnutí pro ta soudní lze doplnit, že je a měl by být důležitý. Disciplinární rozhodnutí může sloužit jako jakýsi znalecký posudek pro soud.⁶⁹ Je to mj. vlastně objektivní a odborný popis řešeného případu, který těžko poskytne jakákoliv zainteresovaná strana. Pokud se neustále bavíme o specifickém fenoménu a často nedostatečných teoretických i praktických znalostech a zkušenostech soudů v něm, pak je jakékoliv odborné vyjádření přínosné. Získané formou disciplinárního rozhodnutí patrně o to více.

Věřím, že tato kapitola zcela dovršila mou snahu o vyčerpávající teoretické i praktické vymezení fenoménu sportu. Těžko si lze představit při zkoumání jakékoliv společenské oblasti právem, že by se takové obešlo bez poznatků o jeho normativním systému. Co se týče systému sportovních pravidel by to dle mého byla i ohromná škoda. Povedlo se sportovní pravidla jasně definovat, rozsáhle kategorizovat a vhodně srovnat s obecnými právními normami. V kontextu této práce se však zejména podařilo vymezit průnik sankčních mechanismů sportu a práva, kdy nejdůležitější skupinou se bezesporu jeví ta, kdy dochází k porušení jak sportovní, tak právní normy, je aplikována sportovní sankce a přichází na řadu posouzení aplikace sankce právní. V poslední části jsem došel k jasnému závěru, že porušení sportovního pravidla není obligatorním předpokladem uplatnění trestní odpovědnosti, takové porušení, respektive disciplinární rozhodnutí o něm, má však důležitý význam pro případné soudní rozhodnutí.

---

⁶⁸ COUFALOVÁ, Bronislava, Jan PINKAVA a Veronika POCHYLÁ. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. 21-22 s. ISBN 978-80-87576-88-5.

⁶⁹ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu. I. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2001. 19 s. ISBN 80-7179-532-1.

5. Trestněprávní odpovědnost za způsobení zranění

Dříve byly uvedeny oblasti jednání ve sportu, u kterých lze diskutovat aplikaci trestní odpovědnosti. Historicky i četností výskytu je právní teorií ze všech otázek vzájemného vztahu práva a sportu patrně na prvním místě zkoumána oblast trestněprávní odpovědnosti za způsobení zranění (za úrazy). I zde již došlo ke shodě, že ingerence práva je obecně možná, avšak opět existuje řada nejasností nad vhodnou mírou a hranicí takových zásahů. Státy a jejich právní teorie zejména angloamerické právní kultury se této problematice poměrně věnují, u nás je situace horší. Soustavně se jí věnuje snad jen Králík, z posledního období lze uvést Kubíčka, u nějž je třeba ocenit opravdu rozsáhlou a letitou praktickou zkušenost se sportovním prostředím. Coufalová je celkem stručná a je možno diskutovat celkovou koncepci jejího zkoumání. V praxi prozatím nenastala kauza, u které by došlo k vážnému zranění na té opravdu nejvyšší úrovni, a která by z důvodu všeobecné sledovanosti a zájmu médií a veřejnosti způsobila rozsáhlou reakci. Se současným stavem panuje obecná veřejná akceptace a soulad.

Tento stav se však jedinou popsanou kauzou může naprosto změnit. A vyvstane naopak jasný požadavek, aby právo a jeho instrumenty danou situaci dokázalo vyřešit, a to nejen v konkrétním případě, ale v maximálně možné míře i do budoucna. Sport dneška, jak jsem použil již v úvodu, k takovým situacím spíše směřuje, než naopak. Zřejmým a skoro všude se vyskytujícím požadavkem na sport je jeho neustále se zvyšující atraktivita. Ta se kromě nových multifunkčních sportovních arén a doprovodných programů projevuje též zvyšující se rychlostí hry a fyzickými parametry hráčů, což někdy míří doslova až ke strojové podobě hry. Navíc *„soudobé trendy ve sportu vedou jednoznačně k růstu násilí. Pojmy jako „agresivní napadání“, „aktivní obrana“, „fyzický projev“ ke snížení násilí ve sportu rozhodně nesměřují ..... než tomu bylo dříve, kdy byly oceňovanými schopnostmi spíše sportovní či herní chytrost a obratnost. A kromě fyzické agresivity je všudypřítomná i agresivita verbální. Výhrůžky typu „zabiju tě“, „rozpáru tě“, „zlomím ti nohu“ směřující k uším soupeře jsou naprosto běžnými komunikačními projevy moderních kolektivních sportů a jsou považovány za nezbytný „folklór“, i když se z času na čas v praxi realizují.“*⁷⁰ Je pouze naivní představou si myslet o sportu něco jiného. V těchto pasážích si významně uvědomuji, jak sport je opravdu činností a prostředím sui generis. Když odhlédnu od všech specifík sportu, neumím si představit, že by v jakékoliv společenské oblasti popsané jednání, které navíc bezesporu může tímto gradovat

---

⁷⁰ SÁDOVSKÝ, Stanislav. *Právní aspekty násilí ve sportu*. Praha: Karolinum, 2010. 18 s. ISBN 978-80-246-1836-4.

k ještě horšímu, bylo přehlíženo a obecně bráno za přípustné a v naprosté většině případů za zcela legální.

Vzhledem k tomu, že tento trend je tak rozšířený a stojí na něm globální a masová obliba sportu, popsaný stav se nijak radikálně měnit nebude, a nutno doplnit, že to rozhodně není mým přáním či názorem. S pojmy násilí nebo agresivní chování trestní právo, respektive kriminologie pracují a zkoumají ho, poznatky z toho vyplývající nejsou předmětem této práce, proto bych zde pouze odkázal na nauku,⁷¹ a též i na stručnou rešerši v jednom čistě sportovně-právním materiálu.⁷² Lze shrnout, že sport obsahuje a nabízí tolik faktorů, jež mohou vyvolávat zvýšenou agresi, a ve výsledku se z něj stává velmi přístupný prostředek k projevům násilného chování, a to nejen pro sportovce, kteří k takovému chování mají sklony a lidově řečeno „souboje s nimi bolí“, ale v určitých případech pro kohokoliv. Takovými faktory je již zmíněný trend jakéhosi neustálého posouvání sportovních hranic a výkonů, ale též vidina slávy a popularity, samozřejmě i peněz, dlouhodobý fyzický i psychický tlak na dosažení výsledků, naopak frustrace při neúspěchu – jak krátkodobá, tak po celém mládí odříkání a dřiny spočívající v konečném neprosazení se na vrcholové úrovni, jež se pak může projevovat při provozování na různé úrovni výkonnosti.

Ze současných osobních zkušeností, kdy nastupuji v krajské hokejové lize, což je čtvrtá nejvyšší a objektivně poměrně kvalitní soutěž, kde se některé zmíněné faktory více či méně projevují, musím doplnit, že situace není ideální. Jsou týmy, kdy v zápasech s nimi veškerá radost ze sportu často ustupuje tomu, že hlavně chcete dohrát zdraví. Ne zrovna málokdy zápasy končí ve vašem týmu několika zraněními typu utržené rameno či otřes mozku. S tím, že druhý den musíte do práce a živit rodiny, to nejsou zrovna komfortní momenty. Mimoto jsou celé takové zápasy plné zákeřností a záludností, kde jen těžko nehovořit o úmyslu. Kompetentní disciplinární orgány v tomto případě nejsou schopné, možná někdy ani ochotné, dostatečně zasahovat. Když už, tak rozhodně ne nikterak preventivně, pouze represivně v konkrétním případě. Právní vědomí v této oblasti je takřka nulové, potenciální následky vidí valná většina opravdu maximálně někde na svazu. Proto potvrzuji můj názor, že vůbec není vhodné nijak kategoricky rozdělovat sport na úrovně a dle toho uplatňovat (trestně)právní odpovědnost různě. Naopak se dá možná i říci, že ve vrcholovém sportu alespoň někdy jsou k sobě hráči

---

⁷¹ K tomu srovnej více: NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie. 3. vydání*. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2008. zejména 285 s. a násl. ISBN 978-80-7357-377-5.

⁷² SÁDOVSKÝ, Stanislav. *Právní aspekty násilí ve sportu*. Praha: Karolinum, 2010. 13-18 s. ISBN 978-80-246-1836-4.

ohleduplnější, a hlavně z důvodu velkého zájmu veřejnosti a médií, díky kterým je každá taková věc ihned vidět a je rozebírána, působí určitě výraznější prevence a zábrany.

Funkcí trestního práva ve sportu rozhodně nemá být stíhání každého jednání sportovce, kterým jinému způsobí zranění, dokonce ani každého „kontroverznějšího“ zákroku, kterým v rámci hry hrubě poruší sportovní pravidla. Nelze nacházet právní řešení a tvořit precedenty pro každou takovouto sportovní situaci. Lze se spíše shodnout s Králíkem, že *„funkcí trestního práva ve sportu je stanovení hranic mezi chováním, které je tolerováno v souvislosti se sporty, které v sobě zahrnují tělesný kontakt – a nebylo by nutně tolerováno mimo tuto souvislost – a chováním extrémním natolik, že porušuje trestní právo bez ohledu na svou souvislost se sportem a někdy bez ohledu na souhlas oběti.“*⁷³ Slovní spojení extrémní chování či případy silně připomínají pojem sportovní exces, k jehož vymezení a závěru, že u takových by se měla v každém případě uplatňovat trestní odpovědnost, by mj. tato práce měla dospět. Je potěšující, že k podobným poznatkům dochází i právní teorie. Trestní právo a jeho instrumenty by se tedy měly stát jakýmsi zdviženým prstem pro sport a sportovce zejména v těchto extrémních případech, dnes v tomto smyslu chybí základní právní vědomí i právní jistota.

Na závěr uvození této kapitoly by se hodilo rozdělit trestněprávní odpovědnost sportovců za úrazy v závislosti na tom, kdo, komu, případně jakým způsobem zranění způsobil. V první řadě je to odpovědnost samotných sportovců vůči ostatním sportovcům či dalším osobám podílejícím se na sportovní činnosti (tj. například rozhodčí nebo diváci), zadruhé se jedná o odpovědnost provozovatelů a funkcionářů sportovních akcí a zařízení vůči sportovcům, případně divákům.⁷⁴ Zde jsou klasickým příkladem automobilové závody, kdy havarovaný vůz vyletí mimo trať a způsobí divákům újmu na zdraví či dokonce smrt, tyto kauzy se čas od času dějí. Z kontextu práce vyplývá, že naším předmětem zkoumání je a bude první oblast.

Nebudu nikterak originální a jako aktuální právní teorie i obdobné akademické práce se budu inspirovat ve zkoumání trestněprávní odpovědnosti sportovců za úrazy zvolenou koncepcí našeho „největšího“ sportovně-právního teoretika Michala Králíka. Podle něj lze zkoumat problematiku trestněprávní odpovědnosti sportovců za úrazy ze tří hledisek, tj. 1) legislativní (právní) úpravy, 2) právní a sportovně-právní doktríny a 3) soudní praxe.⁷⁵

---

⁷³ KUKLÍK, Jan. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. 78 s. ISBN 978-80-87284-28-5.

⁷⁴ Kolektiv autorů. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. 61 s. ISBN 978-80-904024-1-6.

⁷⁵ KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky). *Trestní právo*, červenec-srpen 2006, č. 7-8, s. 64.

Králík po samotném rozdělení dále rozpracovává hledisko právní a sportovně-právní doktríny, a i v dalších materiálech lze vysledovat jakýsi trend preferování tohoto hlediska oproti ostatním. Já se s tímto trendem úplně neztotožňuji. Dá se částečně chápat stran soudní praxe, když samotných relevantních rozhodnutí je ještě stále poměrně málo a o nějaké ustálenosti judikatury se zatím vůbec nedá hovořit. U právní úpravy bych však očekával zájem větší, proto volím v mé práci koncepci primárního zaměření na právní úpravu. Sportovně-právní doktrína nebude zkoumána samostatně, ale jako nedílná součást právní úpravy, kdy její jednotlivé teorie vychází ve většině případů z nějakého existujícího právního institutu, který v současné úpravě však nemíří konkrétně a primárně na sport. Opačným pohledem pak lze vidět v určitých teoriích, či spíše jejich vhodných kombinacích východisko pro nový právní institut mířící právě na sportovní oblast, jenž bude uveden v úvahách řešení v závěrečné části následující kapitoly. Soudní praxi i přes její prozatímní neustálenost nelze opominout.

6. Právní úprava

Pokud celá zkoumaná problematika stojí na tom, že se zdá vhodné určitá sportovní jednání označovat a považovat za trestné činy a uplatňovat u nich trestní odpovědnost a její důsledky, pak by, zejména z důvodu zásady zákonnosti definované v § 12 odst. 1 TrZ: „*Jen trestní zákon vymezuje trestné činy a stanoví trestní sankce, které lze za jejich spáchání uložit.*“, toto hledisko mělo být zkoumáno daleko intenzivněji. § 13 odst. 1 TrZ pak říká: „*Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.*“ Takové znaky společně s protiprávností činu označujeme za tzv. pojmové znaky trestného činu – protiprávnost, znaky skutkové podstaty trestného činu a obecné znaky uvedené v zákoně.⁷⁶

Zcela určitě zde není nutné ani přínosné rozpracovat všechny uvedené znaky, protože podstata složitosti a nejasností při uplatňování trestněprávní odpovědnosti sportovců za úrazy spočívá jen v některých z nich. Logicky většina pojmových znaků trestného činu spáchaného sportovcem při sportovní činnosti nevykazuje žádné výrazné rozdíly oproti jakýmkoliv jiným. Pro nás jsou důležité právě takové znaky, které stran jejich naplnění v souvislosti se způsobením sportovního zranění přinášejí specifické a nejasné konsekvence pro uplatnění, či naopak vyloučení trestní odpovědnosti. Za významné v našem kontextu je možno považovat protiprávnost, znaky skutkové podstaty trestného činu s důrazem na subjektivní stránku trestného činu a její znak zavinění. Se zaviněním souvisí institut právního omylu, který se zdá poměrně relevantním pro oblast sportovních úrazů. Tuto část vyčerpává uvedení a vymezení skutkových podstat konkrétních trestných činů, které mohou být v daném smyslu spáchány a jež jsou uvedeny zejména v hlavě první zvláštní části TrZ.

Pro naši problematiku velmi významným institutem trestního práva jsou okolnosti vylučující protiprávnost. „*To jsou takové okolnosti, které pachatele činu jinak trestného zbavují trestní odpovědnosti. Je-li protiprávnost vyloučena v důsledku ospravedlňujícího důvodu, zůstává jednání dovolené. Takovému činu (tj. činu jinak, za jiných okolností trestnému) chybí protiprávnost. Jednání za okolností vylučujících protiprávnost od počátku není trestné, od počátku nejde o trestný čin, protože schází protiprávnost.*“⁷⁷ Trestní zákoník i právní doktrína a praxe jich zná nespočet, pro trestněprávní odpovědnost sportovců za úrazy jsou významné

---

⁷⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. 1. vydání.* Praha: Leges, 2010. 119-120 s. ISBN 978-80-87212-24-0.

⁷⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. 1. vydání.* Praha: Leges, 2010. 240 s. ISBN 978-80-87212-24-0.

opět jen některé z nich. Navíc tato část vhodně spojuje právní úpravu s teoriemi sportovně-právní doktríny, ty totiž často vychází z podobného principu jako jednotlivé okolnosti vylučující protiprávnost.

6.1 Protiprávnost a obecné znaky uvedené v zákoně

Prvním obligatorním znakem trestného činu je protiprávnost. Trestnými činy mohou být jen činy nedovolené (protiprávní), jenž jsou v rozporu s právní normou v rámci právního řádu.⁷⁸ Současné formální pojetí trestného činu chápe protiprávnost stejně jako u dalších znaků trestného činu jako formální protiprávnost. Tento čistý formalismus by však nebyl schopen mnoho případů vyřešit ani vyjádřit podstatu a zjistit důvody trestnosti jednotlivých činů. Protiprávnost samozřejmě má i svou materiální stránku. Materiální protiprávnost lze spatřovat ve společenské škodlivosti. Díky tomu je možno rozlišovat jednání protiprávní od jednání v souladu s právem a zejména trestné činy od dalších protiprávních činů (přestupky, správní delikty, občanskoprávní delikty). Toto pak souvisí se zásadou subsidiarity trestní represe.⁷⁹

Zásada subsidiarity trestní represe je mj. totiž tzv. hmotněprávním korektivem trestního práva a tím zcela určitě vhodně „změkčuje“ formální pojetí trestného činu. Její uplatnění je spojeno právě s podmínkou společenské škodlivosti a nedostatečností uplatnění odpovědnosti dle jiného právního předpisu (právního odvětví). Trestným činem díky tomu není každé protiprávní jednání, které splňuje jeho formální znaky. Je nutné, aby takové jednání dosahovalo určité výše společenské škodlivosti, jejíž kritéria jsou demonstrativně uvedena v § 39 odst. 2 TrZ. Jedná se zejména o význam chráněného zájmu, který byl trestným činem dotčen, způsob provedení činu a jeho následky, okolnosti, za kterých byl trestný čin spáchán, osobu pachatele, míru zavinění pachatele a jeho pohnutku, záměr nebo cíl.⁸⁰

Shora uvedené vymezení protiprávnosti a všech jejích aspektů považuji z pohledu oblasti trestněprávní odpovědnosti sportovců za úrazy za velmi důležité. Čistě formální pojetí by sportu rozhodně neprospívalo, ba naopak by vedlo k ohrožení podstaty každé sportovní činnosti, protože by z jeho pohledu byla trestným činem i řada jednání, u kterých by to nebylo vhodné ani správné. Dříve byla mnou potvrzena a jasně zdůvodněna shoda se sportovně-právní teorií, že ingerence trestního práva do sportu je v opodstatněných případech přípustná a

---

⁷⁸ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. 1. vydání*. Praha: Leges, 2010. 115 s. ISBN 978-80-87212-24-0.

⁷⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 1. Vydání*. Praha: C. H. Beck, 2009. 87-88 s. ISBN 978-80-7400-109-3.

⁸⁰ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. 1. vydání*. Praha: Leges, 2010. 116-118 s. ISBN 978-80-87212-24-0

přínosná. To však neznamená nějaké rozsáhlé a časté zásahy, které by strohý formalismus mohl přinést. Bylo uvedeno, že naprosto klíčové je přistupovat ke každému konkrétnímu případu způsobení zranění při sportu velmi individuálně, s důrazem na specifika případu i každého sportu a s tím, že každý zásah práva, tím spíše trestního, musí být uvážený, proporcionální a subsidiární. Řádky výše jasně potvrzují, že trestní právo disponuje poměrně zdařilými mechanismy, které samozřejmě vhodnou aplikací orgánů činných v trestním řízení, mohou v dané oblasti působit, a to bez jakéhokoliv ohrožení podstaty sportu. V ideálním případě by to mohlo vést ke konci bazírování na kontraproduktivní míře (faktické) sportovní autonomie.

Další skupinou pojmových znaků trestného činu jsou obecné znaky uvedené v zákoně. Takovými jsou věk a přičetnost. Tzn., že trestného činu se může dopustit pouze osoba, která dosáhla stanoveného věku, tj. dovršila patnáctý rok svého věku a byla přičetná. U mladistvých pachatelů, kteří páchají nikoliv trestný čin, ale provinění, je to navíc rozumová a mravní vyspělost.⁸¹ V těchto znacích nespátřuji výrazné specifické důsledky a odlišnosti pro trestněprávní odpovědnost sportovců za úrazy a takovému tématu se nevěnuje ani žádná sportovně-právní doktrína.

6.2 Znaky skutkové podstaty trestného činu

*„Jedním z formálních znaků trestného činu je skutková podstata, kterou rozumíme souhrn znaků trestného činu určitého druhu, kterými se od sebe jednotlivé trestné činy či skupiny trestných činů odlišují.“*⁸² Skutková podstata trestného činu má své obligatorní znaky, bez nichž není naplněna a bez toho není logicky ani trestného činu. Tyto znaky jsou uvedeny v obecné i zvláštní části TrZ a lze je rozdělit na obligatorní a fakultativní. Obligatorní znaky skutkového podstaty trestného činu jsou objekt, objektivní stránka, subjekt (pachatel) a subjektivní stránka. Příkladem fakultativních znaků jsou určité místo, čas či prostředek spáchání trestného činu.⁸³ U trestných činů proti životu a zdraví se však tyto znaky nevyskytují.

---

⁸¹ K tomu více odkazují na: JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. 1. vydání*. Praha: Leges, 2010. 114-115, 119-120 s. ISBN 978-80-87212-24-0.

⁸² NOVOTNÝ, František a Josef SOUČEK. *Trestní právo hmotné. 3. rozšířené vydání*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. 116 s. ISBN 978-80-7380-291-2.

⁸³ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. 1. vydání*. Praha: Leges, 2010. 114-115, 143 a 145 s. ISBN 978-80-87212-24-0.

6.2.1 Objekt trestného činu

Objektem trestného činu jsou společenské vztahy a zájmy, tj. například zdraví, život nebo majetek, které jsou chráněny trestním právem.⁸⁴ Ve zkoumané oblasti sportovních úrazů jím jsou zdraví, v krajním případě život sportovců.

Tato práce kontinuálně míří a argumentuje k tomu, že trestní právo má v opodstatněných případech do sportu zasahovat, v této části je to ideální ukazovat na tom, že jednotlivé obligatorní znaky trestných činů jsou v diskutovaných oblastech sportu více či méně naplňovány, tzn. že aktuální právní úprava, která by z logiky věci měla stát nejvýše, nenabízí žádný univerzální důvod pro (absolutní) sportovní imunitu. Výše i níže jsou uvedeny znaky a instituty, jež pro vyloučení trestní odpovědnosti mohou hovořit, ale nikdy ne stoprocentně.

Stran objektu trestného činu lze doplnit, že zdraví, případně život sportovců jsou (nejen) zákroky jiných pravidelně a neustále ohrožovány a v tomto smyslu jsou jim též způsobovány újmy. Tento stav se zcela určitě neustále zhoršuje a všechny konsekvence z toho plynoucí se zintenzivňují. Jako příklad bych uvedl časté a opakované otřesy mozku hráčů NHL, zdroj uvádí, že hráč NHL může dostat během sezony až tisíc tvrdých ran do hlavy, tím se ničí jejich zdraví, sportovní kariéra i osobní život.⁸⁵ Jak již bylo několikrát naznačeno, trend agresivního a fyzického pojetí sportu se prosazuje na všech úrovních i místech. Globální hvězdy v pozici obětí jako Sidney Crosby či Eric Lindros tím pak mohou mít neblahý vliv na celé sportovní hnutí. Nevidím tedy důvod, aby ve smyslu objektu trestného činu a nepřímo též dalších společenských zájmů bylo na trestní odpovědnost za úrazy ve sportu nahlíženo jakkoliv jinak.

6.2.2 Objektivní stránka trestného činu

Dalším ze znaků skutkové podstaty trestného činu je objektivní stránka trestného činu, tu lze charakterizovat jako způsob spáchání činu a jeho následky. Obligatorními znaky jsou jednání, následek trestného činu a příčinný vztah mezi jednáním a následkem.⁸⁶

Jednání je projev vůle ve vnějším světě, vnitřní složka jednání (vůle) tedy řídí jednání navenek. Takového jednání lze dosáhnout konáním i opomenutím.⁸⁷ Je zřejmé, že bez vnější

---

⁸⁴ NOVOTNÝ, František a Josef SOUČEK. *Trestní právo hmotné. 3. rozšířené vydání*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. 123 s. ISBN 978-80-7380-291-2.

⁸⁵ ČTK. *NHL čelí žalobě. Nechránili jste nás před otřesy mozku, zaplatte!* iSport.cz [online]. c2013. poslední revize 26. 11. 2013 [cit. 2017-03-09]. Dostupné z: <<http://isport.blesk.cz/clanek/hokej-nhl/186406/nhl-celi-zalobe-nechrani-li-jste-nas-pred-otresy-mozku-zaplatte.html>>

⁸⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. 1. vydání*. Praha: Leges, 2010. 159 s. ISBN 978-80-87212-24-0.

⁸⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. 1. vydání*. Praha: Leges, 2010. 160 s. ISBN 978-80-87212-24-0

složky si v našem případě nelze představit naplnění objektivní stránky trestného činu. Musí dojít k fyzickému zásahu jednoho sportovce do tělesné integrity jiného. Vnitřní složka pak kompletuje takové naplnění, kdy v dnešní dynamické podobě sportu je nutné odlišovat jednání sportovce, které je projevem jeho vůle, a například různé nezaviněné srážky, kdy vůle absentuje.

Následkem trestného činu je porušení či ohrožení zájmů a hodnot, které jsou objektem trestného činu.⁸⁸ V oblasti trestní odpovědnosti sportovců za úrazy bude následkem ohrožení, respektive porušení zdraví či života napadených hráčů. Mezi jednáním a následkem trestného činu musí být příčinný vztah, tzn., že pachatel může být trestně odpovědný jen tehdy, pokud svým jednáním následek skutečně způsobil. Jedná se o třetí obligatorní znak objektivní stránky.⁸⁹ K poškození zdraví sportovce tedy musí dojít zaviněným jednáním jiného.

6.2.3 Subjekt trestného činu

Pachatel jako subjekt trestného činu je definován ustanovením § 22 odst. 1 TrZ jako ten „kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná.“ Solnař doplňuje, že pachatel svým jednáním naplňuje všechny znaky trestného činu a v uvedeném smyslu (subjektu trestného činu) je tak vhodné chápat i osoby, které se na trestném činu podílejí ve formě trestné součinnosti (spolupachatelé a účastníci).⁹⁰

Pro účely této části bude subjektem trestného činu (pachatelem) sportovec, který zaviněným jednáním způsobí újmu na zdraví jiného sportovce. Šír zmínil zcela určitě zajímavé, ale velmi teoretické a ojedinělé úvahy nad dalšími možnými subjekty trestného činu ve formě trestné součinnosti.⁹¹ Hlavním cílem této problematiky je hledání co nejvíce možných univerzálních řešení a poznatků, proto bych se v tomto směru nikterak neinspiroval.

6.2.4 Subjektivní stránka trestného činu

Velmi významným znakem skutkové podstaty trestného činu je jeho subjektivní stránka, ta obsahuje soubor znaků, jež charakterizují psychiku pachatele ve vztahu k trestnému činu. Jejím obligatorním znakem je zavinění. To nauka chápe jako vnitřní (psychický) vztah pachatele trestného činu k porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním právem, který je

---

⁸⁸ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. 1. vydání*. Praha: Leges, 2010. 167 s. ISBN 978-80-87212-24-0.

⁸⁹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. 1. vydání*. Praha: Leges, 2010. 173 s. ISBN 978-80-87212-24-0.

⁹⁰ SOLNAŘ, Vladimír. *Systém českého trestního práva. Část II*. Praha: Novatrix, 2009. 216 s. ISBN 978-80-254-4033-9.

⁹¹ ŠÍR, Roman. *Trestněprávní odpovědnost v oblasti sportu*. Praha, 2015. 43 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta právnická, 2015-06-23.

vyvolaný způsobem uvedeným v zákoně. Zavinění má dvě formy – úmyslnou (dolózní) a nedbalostní (kulpózní).⁹²

Jak již bylo zmíněno, subjektivní stránka trestného činu, respektive zavinění jsou pro posuzování a uplatňování trestní odpovědnosti v konkrétní oblasti stěžejními a též nejkomplicovanějšími znaky. Sportovně-právní doktrína a její jednotlivé teorie se otázkou zavinění intenzivně zaobírají. V praxi pak tato problematika ztěžuje dokazování, rozhodnout o naplnění znaku zavinění, případně pak o konkrétní formě zavinění je velmi složité. Jediným závěrem, ke kterému se prozatím povedlo dojít je, že v dané oblasti přicházejí v úvahu obě formy zavinění.⁹³

Dle ustanovení § 15 odst. 1 písm. a) a b) TrZ je „*trestný čin spáchan úmyslně, jestliže pachatel chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, nebo věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn.*“ První část popisuje úmysl přímý (dolus directus). V oblasti sportovních úrazů se tato forma zavinění bude vyskytovat naprosto výjimečně, troufl bych si tvrdit, že v praxi je (téměř) vyloučena. Dokázat (vnitřní) volní složku pachatele k tomu, že chtěl jinému způsobit újmu na zdraví, je takřka nemožné. I dále se shodují s Coufalovou⁹⁴, že úmyslná jednání směřující k újmě na zdraví ostatních sportovců lze řadit spíše k formě úmyslu nepřímého (dolus eventualis). Tuto formu totiž doplňuje pojem srozumění, jakožto „*smíření pachatele s tím, že způsobem uvedeným v trestním zákoně může porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem.*“⁹⁵ Trestněprávní doktrína totiž říká, že volní složka zavinění musí existovat vůči všem skutečnostem spadajícím pod znaky skutkové podstaty trestného činu. V dané oblasti si je možno daleko jasněji představit případy, kdy hráč bude chtít soupeře agresivně atakovat, avšak rozhodně mu nebude chtít způsobit újmu na zdraví. Takový následek není jeho přímým cílem, svým jednáním sleduje cíl jiný, při hře to budou ve valné většině cíle pro trestní právo nezávadné – potlesk diváků, nabuzení svého týmu, zastrašení soupeře atp. Újma na zdraví je vedlejším a nechtěným následkem takového jednání,

---

⁹² JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. 1. vydání.* Praha: Leges, 2010. 207 s. ISBN 978-80-87212-24-0; NOVOTNÝ, František a Josef SOUČEK. *Trestní právo hmotné. 3. rozšířené vydání.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. 144-146 s. ISBN 978-80-7380-291-2.

⁹³ COUFALOVÁ, Bronislava, Jan PINKAVA a Veronika POCHYLÁ. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu.* Praha: Leges, 2014. 73 s. ISBN 978-80-87576-88-5.

⁹⁴ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu.* Praha: Leges, 2014. 74 s. ISBN 978-80-87576-88-5.

⁹⁵ § 15 odst. 2 zákona č. 40/2009, trestní zákoník, v platném znění.

se kterým však byl zcela určitě srozuměn. V takových případech se bude jednat o nepřímý úmysl.⁹⁶

V praxi vidím právě zde zařazení sportovních excesů, které by na první pohled patrně šlo úplně vyjmout ze sportovních jednání a trestní odpovědnost za ně posuzovat jako u klasických případů ublížení na zdraví. Avšak faktický stav ukazuje, že rozhodně ne každé takovéto excesivní jednání budí zájem českého právního řádu a orgánů činných v trestním řízení, a i zde tedy platí nedůvodná míra faktické sportovní autonomie. Proto se zdá vhodným do této oblasti tato jednání zařazovat a tím docílit toho, aby mizela ze samotného sportu, kam naprosto nepatří. Naopak bych byl velmi opatrný ohledně zařazování jakýchkoli dalších jednání a zákroků, které mohou být i velmi tvrdé, způsobovat újmu na zdraví, disciplinárně postižitelné, ale stále v mezích a rámci sportu. Neumím si u nich ani představit složité dokazování dané formy zavinění, jež je popsáno výše.

Druhou formou zavinění je nedbalost (culpa), kterou lze rozdělit na vědomou a nevědomou. § 16 odst. 1 písm. a) a b) TrZ říká, že *„trestný čin je spáchán z nedbalosti, jestliže pachatel věděl, že může způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí, nebo nevěděl, že svým jednáním může takové porušení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl.“* Nejen v naší oblasti je rozhodně nejtěžší určit rozdíl mezi nepřímým úmyslem a vědomou nedbalostí. U nedbalostního zavinění obecně chybí volní složka. Při vědomé nedbalosti pachatel ví, že může způsobit následek trestného činu, ale způsobit ho nechce, ani s ním není srozuměn. Spoléhá, že ho nezpůsobí, nedoceňuje možné následky svého jednání. Pro rozhraničení vědomé nedbalosti a nepřímého úmyslu je důležité, aby důvody spolehnutí se, že pachatel následek nezpůsobí, byly reálně způsobilé následek opravdu nezpůsobit, avšak v konkrétním případě nezabránily následku relevantnímu pro trestní právo. Nejde o spoléhání se na náhodu, v takovém případě jde o nepřímý úmysl.⁹⁷

Možné případy v této formě zavinění vidím ve velmi tvrdých a nebezpečných zákrocích, které se dají označit za zákeřné, vyskytují se však poměrně běžně a jejich disciplinární trestání je různé – od exemplárních trestů až po úplné přejití. Příkladem jsou nárazy protihráčů hlavou

---

⁹⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 1. Vydání.* Praha: C. H. Beck, 2009. 170-171 s. ISBN 978-80-7400-109-3.

⁹⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 1. Vydání.* Praha: C. H. Beck, 2009. 182-183 s. ISBN 978-80-7400-109-3.

proti mantinelu v ledním hokeji či skluzu zezadu ve fotbalu. Napadající spoléhají na to, že atakovaní o nich vědí, na souboj se připraví (zapřou se, nadskočí atp.) nebo spoléhají, že se podobně jako ve většině případů nic vážného nestane. Avšak na druhou stranu vzhledem k mnoha známým zraněním, kdy v prvním případě dochází až k ochrnutí hráčů a v druhém k přetržení achilovky či otevřené zlomenině lýtkové a holenní kosti,⁹⁸ a ke zkušenostem samotných hráčů musí každý o možných následcích svých zákroků vědět.

Stran nevědomé nedbalosti lze doplnit, že v oblasti sportovních úrazů těžko hledat nějaké běžně se vyskytující jednání, při kterém by se tato forma zavinění dala uvažovat, případně dokonce naplnit či dokázat. Osobně mě napadají vyloženě akademické případy, které se pro odbornou diskusi s univerzálními závěry snad ani nehodí. O nevědomé nedbalosti by se dalo uvažovat v situacích, kdy kvalitní profesionál provozuje sportovní činnost s rekreačními sportovci (případně dětmi) a vůbec neuzpůsobí svou hru ostatním. Lidově řečeno, si něco dokazuje. Klidně v naprostém souladu s pravidly soupeři, který má omezené schopnosti a možnosti pohybu i ochrany proti atakům, způsobí újmu na zdraví.

Ve sportovně-právní doktríně se problematikou zavinění zabývá zejména teorie nedostatku zavinění. Ta vidí podstatu beztrestnosti sportovců způsobujících zranění jiným v tom, že jim nelze přičíst zavinění, a to ani ve formě nedbalosti. Sportovci se podle ní nedopouštějí úrazů v hněvu nebo nenávisti. V dnešní sportovní realitě a praxi je tato koncepce absolutně neudržitelná, přibývá na první pohled zřejmě úmyslných zákroků, k nimž by tato teorie bez dalšího dala souhlas a ignorovala je. Neexistuje jediný důvod, proč v této teorii vidět jakkoli univerzální důvod pro beztrestnost sportovců.⁹⁹

K významnému znaku skutkového podstaty trestného činu, tj. subjektivní stránce, lze shrnout, že teoretické vymezování a praktické dokazování forem zavinění je otázkou velmi složitou. To nejen v oblasti sportovních úrazů, ale vlastně v celém trestním právu. Hranice mezi jednotlivými formami jsou velmi blízké, ne-li se v některých případech překrývají. Vzhledem k tomu, že v otázce trestněprávní odpovědnosti sportovců za úrazy nedochází k žádnému velkému posunu, i zde bych pojímal takovou otázku poněkud úžeji. Trvá můj názor, že bych soustředil relevantní zájem na úmyslná excesivní jednání sportovců jasně vybočující z mezí

---

⁹⁸ Každý zná drastické obrázky nohou visících v nepřírozených polohách a úhlech. K tomu například: FEJGL, Jiří. *Brutální fotbal aneb když praskají kosti*. iSport.cz [online]. c2010. poslední revize 15. 3. 2010 [cit. 2017-03-11]. Dostupné z: <<http://isport.blesk.cz/clanek/fotbal/88658/brutalni-fotbal-aneb-kdyz-praskaji-kosti.htm>>

⁹⁹ KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky). *Trestní právo*, červenec-srpen 2006, č. 7-8, s. 65-66.

hry, protože ač, věřím, panuje shoda na tom, že do sportu nepatří, reálný stav tomu neodpovídá. S velkou opatrností a uvážeností by zájmem trestního práva mohly být případy úrazů způsobených jednáním ve formě vědomé nedbalosti.

Zákonodárce přináší trestním zákoníkem z roku 2009 do českého právního řádu pojem právního omylu negativního. Ustanovení § 19 odst. 1 TrZ zní: „*Kdo při spáchání trestného činu neví, že jeho čin je protiprávní, nejedná zaviněně, nemohl-li se omylu vyvarovat.*“ K tomu je doplněn odst. 2: „*Omylu bylo možno se vyvarovat, pokud povinnost seznámit se s příslušnou právní úpravou vyplývala pro pachatele ze zákona nebo jiného právního předpisu, úředního rozhodnutí nebo smlouvy, z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce, anebo mohl-li pachatel protiprávnost činu rozpoznat bez zřejmých obtíží.*“ Dle tohoto institutu jako okolnosti snižující nebo vylučující trestní odpovědnost by v zásadě neměl být trestný ten, kdo jednal v omluvitelném právním omylu, přičemž podstatou by mělo být zkoumání, zda se pachatel mohl právního omylu vyvarovat. Právní omyl negativní omluvitelný vylučuje pachatelovo zavinění, tudíž i jeho trestní odpovědnost, a to pro obě formy zavinění (srov. slova „nejedná zaviněně“). Oproti tomu v případě takového omylu neomluvitelného bude pachatel trestně odpovědný a bude možno uvažovat o zmírnění trestnosti cestou polehčující okolnosti dle § 41 písm. h) TrZ. Úprava právního omylu se týká protiprávnosti činu ve smyslu § 13 odst. 1 TrZ, kterou je nutno zkoumat z pohledu celého právního řádu.¹⁰⁰ Jelínek patrně vhodně doplňuje, že se tyto druhy omylů vztahují na kompletní právní posouzení konkrétního jednání pachatele, včetně dalších znaků obsažených v trestním zákoníku, tj. zejména znaků skutkové podstaty trestného činu, a samotný pojem protiprávnost je zde vhodné vykládat materiálně. Argumentuje tím, že takto široce vnímaný pojem právního omylu vyplývá z rakouské a německé legislativy, jež má být vzorem české úpravy.¹⁰¹

Teorie zná déle právní omyl pozitivní (tzv. putativní delikt) spočívající v tom, že pachatel se domnívá, že se dopouští trestného činu, avšak právní řád takové jednání za trestné nepovažuje. Zmiňuji ho proto, že ještě před zákonnou existencí právního omylu negativního sportovně-právní doktrína, konkrétně Prusák vyšel ve své úvaze z opaku putativního deliktu a popsal stav, kdy ve sportu často dochází k porušování platného práva odůvodňované skutečnou nebo předstíranou neznalostí situace i práva. Sportovci neví, že svým jednáním při sportovní

---

¹⁰⁰ Důvodová zpráva k zákonu. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. *Důvodová zpráva k § 19.*

¹⁰¹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. 1. vydání.* Praha: Leges, 2010. 238 s. ISBN 978-80-87212-24-0.

činnosti porušují nebo mohou porušovat zájem chráněný právem.¹⁰² Tyto poznatky lze hodnotit velmi kladně a v okamžiku, kdy existuje právní instrument, jenž může řešit popsany stav, stojí za zkoumání jeho možná aplikace na oblast sportovních úrazů. Ve stavu opravdu velmi nízkého právního vědomí, a naopak velké právní nejistoty ve sportovním prostředí lze považovat institut právního omylu jako potencionální důvod pro vyloučení trestní odpovědnosti. Ztotožňuji se s tím, že k tomu má ve většině případů docházet. Pak je nutno hledat a zkoumat co nejuniverzálnější důvody pro takové vyloučení, v čemž dnes rozhodně nepanuje ideální stav.

6.3 Jednotlivé trestné činy podle trestního zákoníku

Zde opravdu jen krátce ke konkrétním skutkovým podstatám trestných činů z hlavy I zvláštní části TrZ, které přicházejí v úvahu v oblasti trestněprávní odpovědnosti sportovců za úrazy. Osobně bych ještě zestručnil výčet uvedený Pinkavou a zařadil bych, pro snad navždy pouze teoretický případ způsobení smrti, usmrcení z nedbalosti, a dále těžké ublížení na zdraví, ublížení na zdraví, těžké ublížení na zdraví z nedbalosti a ublížení na zdraví z nedbalosti. Naopak plně souhlasím s dalším důvodem pro ingerenci trestního práva do sportu v této oblasti, že život a zdraví jsou nejdůležitější společenské hodnoty, které musí být právem chráněny. Disciplinární předpisy i právo občanské jsou v takové ochraně limitovány, a naopak trestnímu právu v ní musí zůstat výsostní postavení.¹⁰³

Stran (těžkého) ublížení na zdraví (z nedbalosti) bych se držel názoru, že si lze ve sportu představit všechny čtyři případy. Dokazování úmyslného zavinění bude však vždy složité. Na praktickém případě dnes již poměrně zapomenuté kauzy hokejisty Michala Trávníčka,¹⁰⁴ který na přelomu tisíciletí švédského soupeře ve vzájemné roztržce píchl holí do oka a způsobil mu de facto úplnou ztrátu zraku na toto oko, bych poukázal na možné naplnění těžké újmy na zdraví minimálně dle § 122 odst. 2 písm. e) TrZ – podle Šámala ztráta jednoho oka je poškozením důležitého orgánu, nikoliv podstatným oslabením funkce smyslového ústrojí dle písm. d).¹⁰⁵ Dle názoru, že takováto excesivní jednání naplňují znak (nepřímého) úmyslného zavinění a

---

¹⁰² PRUSÁK, Jozef. *Šport a právo (Úvod do dejín, teorie a praxe právnej zodpovednosti v športě)*. Bratislava: Šport, slovenské telovýchovné vydavateľstvo, 1984. 155-156 s. ISBN 77-033-85-11-4.

¹⁰³ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. 76-77 s. ISBN 978-80-87576-88-5.

¹⁰⁴ Ke kauze více např. ČTK. *Švédský hokejista na levé oko téměř nevidí*. iDnes.cz [online]. c2000. poslední revize 5. 12. 2000 [cit. 2017-03-12]. Dostupné z: <http://hokej.idnes.cz/svedsky-hokejista-na-leve-oko-temer-nevidi-fj5-reprezentace.aspx?r=reprezentace&c=A001205_170319_reprezentace_bra>

¹⁰⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. I. Vydání*. Praha: C. H. Beck, 2009. 1174-1175 s. ISBN 978-80-7400-109-3.

v konkrétním případě též z výpovědí zainteresovaných osob a kuloárních informací, by v obdobných případech měla být úmyslná forma zavinění zcela jistě alespoň obecně připuštěna.

6.4 Okolnosti vylučující protiprávnost

K definici okolností vylučujících protiprávnost jakožto významného institutu trestního práva došlo již v úvodu této podkapitoly. Jejich koncepcí spočívá v tom, že za určitá jednání je vyloučena trestní odpovědnost. Taková jednání naplňují zdánlivě všechny znaky trestného činu, ve skutečnosti však chybí protiprávnost, a z toho důvodu nejsou jednání od počátku trestná. Bylo též uvedeno, že trestní zákoník neobsahuje taxativní výčet těchto okolností, ten je doplněn teorií i praxí. Právní řád ČR nezná okolnost vylučující protiprávnost, jež by výslovně řešila trestněprávní odpovědnost sportovců za úrazy, je třeba z existujících vybrat takovou, pod kterou by bylo možno podřadit co nejvíce daných jednání. Z uvedených v zákoně připadá v úvahu svolení poškozeného a přípustné riziko. Z dalších pak výkon práva, výkon dovolené činnosti či výkon povolání. Vzhledem k tomu, že zejména zahraniční doktrína přišla s poměrně mnoha teoriemi, které vycházejí z podobných principů jako okolnosti vylučující protiprávnost, tzn., že některá (sportovní) jednání by neměla být od počátku trestná, je vhodné se explicitně zastavit mj. u jedné z nich, u níž již existují hlasy, že by mohla být jakousi univerzální okolností vylučující protiprávnost ve sportu. Jedná se o (přípustné) sportovní riziko. Doplnuji bez dalšího zkoumání, že jsem osobně poměrně skeptický k univerzální aplikaci jakékoliv okolnosti vylučující protiprávnost v dané oblasti.

6.4.1 Svolení poškozeného

Ustanovení § 30 TrZ vymezuje v našem právním řádu nově svolení poškozeného jako okolnost vylučující protiprávnost:

- (1) *Trestný čin nespáchá, kdo jedná na základě svolení osoby, jejíž zájmy, o nichž tato osoba může bez omezení oprávněně rozhodovat, jsou činem dotčeny.*
- (2) *Svolení podle odstavce 1 musí být dáno předem nebo současně s jednáním osoby páchající činem jinak trestným, dobrovolně, určitě, vážně a srozumitelně; je-li takové svolení dáno až po spáchání činu, je pachatel beztrestný, mohl-li důvodně předpokládat, že osoba uvedená v odstavci 1 by tento souhlas jinak udělila vzhledem k okolnostem případu a svým poměrům.*

(3) S výjimkou případů svolení k lékařským zákrokům, které jsou v době činu v souladu s právním řádem a poznatky lékařské vědy a praxe, nelze za svolení podle odstavce 1 považovat souhlas k ublížení na zdraví nebo usmrcení.

Znění zákona obsahuje i poměrně jasné zásady či podmínky platné o takovém svolení a teorie trestního práva, jmenovitě například Jelínek¹⁰⁶ a Solnař,¹⁰⁷ je dále rozpracovávají tak, že je možné dojít k určitým konkrétním případům, oblastem a závěrům, kdy a kde se svolení poškozeného může uplatnit, či naopak neuplatnit.

Uplatnění svolení vychází z toho, že jde o zájmy jednotlivce, o nichž může tento sám rozhodovat a jejichž porušení se nedotkne zájmů společnosti. Mj. to znamená, že souhlas je možný pouze ohledně zájmů, se kterými může osoba volně disponovat v rozsahu stanoveném zákonem. Výše uvedený odst. 3 § 30 TrZ výslovně zakazuje svolení poškozeného k ublížení na zdraví nebo usmrcení s uvedenou výjimkou v oblasti lékařských zákroků. Další podmínky spočívající ve vážnosti, dobrovolnosti, určitosti a srozumitelnosti svolení, toho, že je dáno zásadně před nebo současně s činem a je dáno osobou, která je schopna v tomto směru učinit závazný projev, lze vnímat v kontextu probírané problematiky za obecně naplnitelné.

Sportovně-právní doktrína pracuje se svolením ve své teorii souhlasu poškozeného, o které se z našich autorů zmiňuje Králík.¹⁰⁸ Problém této teorie i obecného právního institutu svolení poškozeného při aplikaci na oblast sportovních úrazů spočívá nejen v explicitním zákazu svolení (souhlasu) s ublížením na zdraví a usmrcením, ale též v tom, že samotná forma svolení – před začátkem hry, vstupem do hry, možno konkludentně - při sportu je sice přípustná, není však vůbec jasné, k čemu takový souhlas míří. Sportovec vstupem do hry dává najevo, že ví, že může z objektivních příčin během sportovní činnosti dojít k jeho zranění, vyjadřuje akceptaci s jakýmsi zvýšeným rizikem, dokonce patrně i s běžnými zraněními, která sport přináší. Těžko však lze najít stoprocentní argument pro souhlas (svolení) poškozeného se všemi zásahy do tělesné integrity, včetně hrubých a likvidačních zákroků, které mají za následek vážná zranění či trvalé následky. Vědomost a srozumění sportovce ohledně klidně i možných vážných zranění nelze plně ztotožnit s jeho souhlasem. Mj. se zde dle mého dostáváme až k rozporu se základní funkcí sportu spočívající ve zlepšování fyzického a duševního zdraví

---

¹⁰⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. 1. vydání*. Praha: Leges, 2010. 256-258 s. ISBN 978-80-87212-24-0.

¹⁰⁷ SOLNAŘ, Vladimír. *Systém českého trestního práva. Část II*. Praha: Novatrix, 2009. 146 s. ISBN 978-80-254-4033-9.

¹⁰⁸ KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrínální úvod do problematiky). *Trestní právo*, červenec-srpen 2006, č. 7-8, s. 67.

osob. Lidé dělají činnosti pro jejich funkce, tedy zde sportují s vidinou zlepšení svého zdraví.¹⁰⁹ Už z tohoto faktu se zdá poněkud absurdní při sportu předpokládat souhlas s nějakými výraznými zásahy do jejich tělesné integrity.

Z českých autorů se za užití svolení poškozeného přimlouvá snad jen Klapal, který tvrdí, že sportovec dává svolení k jednáním, která „pouze“ ohrožují jeho zdraví a život, nikoliv přímo poškozují, což trestní zákoník nezakazuje. Pokud takové ohrožení nesměruje bezprostředně k poruše a zároveň nedosahuje intenzity obecného ohrožení, tak lze považovat souhlas poškozeného za platný.¹¹⁰ Tento názor však dle mého jen potvrzuje výše uvedené, že vstupem do sportovní sféry vznikne u osoby jakési srozumění a souhlas s vyšším rizikem, nebezpečím či ohrožením jeho zdraví a života, rozhodně ne však se samotnými různě závažnými zraněními.

Ze všech výše uvedených důvodů se přikláním, podobně jako Pinkava,¹¹¹ k tomu, že aplikace svolení poškozeného na oblast sportovních úrazů působí nepříliš vhodně. Osobně bych šel ještě dál a poznamenal, že tento institut stejně jako většinu jiných se snaží teorie i praxe až násilně šroubovat na danou problematiku. Jde o velkou snahu najít v této stále více problematické oblasti nějaké alespoň trochu univerzální řešení, tato snaha však zde je zvláště nepovedená. A doplnil bych i poměrně nebezpečná. Pokud by se totiž tento pohled nějak rozsáhleji prosadil, znamenalo by to, že v době rostoucí agresivity a důrazného fyzického pojetí každého sportu, říká právo – každý sportovec vstupem do hry dává souhlas s jakýmkoliv následkem takové hry. To je snad naprosto nepřijatelné. Za sebe říkám, já takový souhlas před začátkem žádného zápasu ani před žádným soubojem soupeři nedávám.

6.4.2 Přípustné riziko

Zákonnou definici přípustného rizika přináší do našeho právního řádu ustanovení § 31 TrZ:

(1) Trestný čin nespáchá, kdo v souladu s dosaženým stavem poznání a informacemi, které měl v době svého rozhodování o dalším postupu, vykonává v rámci svého zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce společensky prospěšnou činnost,

---

¹⁰⁹ Vím a souhlasím s tím, že dnes, zejména ve vrcholovém sportu, často neplatí heslo „Sportem ku zdraví“, avšak principiálně tato funkce sportu stále platit musí. V popředí je stále zdraví fyzické, ale stran duševního zdraví a obohacení lidí má sport roli obrovskou. Tu pak může přehnaná sportovní agresivita a z toho plynoucí zranění ničit.

¹¹⁰ KLAPAL, Vít. Svolení poškozeného jako okolnost vylučující protiprávnost. *Trestněprávní revue*, listopad 2005, č. 10, s. 262.

¹¹¹ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. 84 s. ISBN 978-80-87576-88-5.

terou ohrozí nebo poruší zájem chráněný trestním zákonem, nelze-li společensky prospěšného výsledku dosáhnout jinak.

- (2) *Nejde o přípustné riziko, jestliže taková činnost ohrozí život nebo zdraví člověka, aniž by jím byl dán k ní v souladu s jiným právním předpisem souhlas, nebo výsledek, k němuž směřuje, zcela zřejmě neodpovídá míře rizika, anebo provádění této činnosti zřejmě odporuje požadavkům jiného právního předpisu, veřejnému zájmu, zásadám lidskosti nebo se přičí dobrým mravům.*

Jedná se o okolnost vylučující protiprávnost, kterou patrně nejvíce teorie spojuje se sportovní činností. I samotný zákonodárce při tvorbě trestního zákoníku zamýšlel pokrytí rizik spojených se sportovní činností tímto institutem, je pak s podivem, že v jiné části důvodové zprávy ponechal výraz „přípustné riziko ve výrobě a výzkumu“,¹¹² které bylo jakousi prapůvodní ideou, a které danou okolnost zužuje tak, jak je minimálně dle mého primárně vnímána, tj. „Dovolené (přípustné) riziko jako okolnost vylučující protiprávnost záleží v tom, že při zavádění nové techniky, při zkoušení nových výrobků, při odvracení nebezpečí, které vzniklo ve výrobě, a při výzkumu je třeba někdy zájmy, jinak chráněné, vystavit určitému nebezpečí. Bez nebezpečí není možný žádný vědeckotechnický pokrok.“¹¹³ Z takového vnímání rizika je poté vcelku složité, spojit si ho se sportem.

Naplnění přípustného rizika má opět jasně dané podmínky. Nejrozsáhleji je rozpracovává Solnař¹¹⁴ a Gřivna.¹¹⁵ První výraznou podmínkou je společenská prospěšnost, a to jak samotné činnosti obecně, o čemž asi nepanuje ohledně sportu rozpor, tak s důrazem na společensky prospěšný cíl (výsledek). Takového výsledku nelze dosáhnout jinak. Pravděpodobnost nežádoucích následků (zde újmy na zdraví) musí být podstatně menší než pravděpodobnost společensky očekávaného výsledku, přičemž nestačí srovnávat jen výši jednoho a druhého, ale též jejich pravděpodobnost. Poměr mezi možnými následky a rizikem (nebezpečím) a prospěšným výsledkem je třeba vidět navíc optikou, že přednost má na jedné

---

¹¹² Důvodová zpráva k zákonu. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. *Důvodová zpráva k hlavě III – Okolnosti vylučující protiprávnost činu - § 28 až 32; Důvodová zpráva k § 31.*

¹¹³ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. I. vydání.* Praha: Leges, 2010. 259 s. ISBN 978-80-87212-24-0.

¹¹⁴ SOLNAŘ, Vladimír. *Systém českého trestního práva. Část II.* Praha: Novatrix, 2009. 166-168 s. ISBN 978-80-254-4033-9.

¹¹⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. I. Vydání.* Praha: C. H. Beck, 2009. 356 a násl. s. ISBN 978-80-7400-109-3.

straně ochrana nejdůležitějších a základních lidských práv a svobod a na té druhé prosazování nejvýznamnějších společenských zájmů a potřeb.¹¹⁶

Ač sportovní nadšenec, absolutně nevnímám sport za jednu z nejvýznamnějších společenských potřeb a činností, oproti tomu právo na život a zdraví je zcela určitě základním lidským právem. Paradoxně objektivní odborná veřejnost v tomto smyslu trochu idealizuje sport. Má určitě nezastupitelnou roli pro volný čas mládeže, zlepšuje více či méně zdraví lidí, obohacuje společnost atd., ale výsledky toho určitě nejsou nijak zvlášť empirické a hmatatelné. A desetitisíce nadšených lidí na Staroměstském náměstí po vítězství v Naganu nebo Vídni nelze vnímat jako společensky prospěšné výsledky sportu, myslím si však, že k tomu v tomto smyslu poté částečně dochází. Bohužel i u odborné veřejnosti, což se pak projevuje jakýmsi až syndromem potřeby přispět také něčím k tomu našemu národnímu stříbru. Není v rozporu s touto mou úvahou, že všechny poznatky sportovně-právní doktríny mají samozřejmě nadnárodní charakter, protože předpokládám celosvětově podobný popsání přístup veřejnosti ke sportu. Je zřejmé, že osobně vidím přípustné riziko opravdu tím primárním „vědeckotechnickým“ pohledem, ale to se mi nezdá vůbec špatně. V této oblasti neexistuje výrazného sporu pro případy přípustného rizika, z konkrétního absolutně nerozporného příkladu na počátku riskantních a často nepovedených transplantací důležitých orgánů došla medicína do stavu, kdy je schopna s obrovskou mírou úspěšnosti transplantovat a tím člověku nabídnout dlouhý a neomezený život. Zařazování sportu pod stejný, byť modifikovaný a v omezené míře aplikovaný, právní institut se zdá minimálně nevhodným.

K uvedeným podmínkám aplikace přípustného rizika lze doplnit, že autoři, kteří jsou v různé míře pro tuto aplikaci v oblasti sportu, jdou ve svých úvahách proti citované právní doktríně i několikrát zdůrazňované aktuální podobě sportu. Například Kocina dochází k nerozpornému faktu, že sport je společensky prospěšnou činností, a de facto pouze z toho míní, že přípustné riziko ve sportu je obecně aplikovatelné.¹¹⁷ Společensky prospěšnému výsledku nevěnuje pozornost. Hruška zase vyzdvihuje prospěšnost sportu, kdy vidí sport čistě jako činnost fair-play, kdy sportovci provozují činnost jen pro samotné potěšení, zlepšení kondice a zdraví a duševní obohacení, popírá dnešní sport ve smyslu vítězství za každou cenu, kterého se dosahuje de facto neomezenými prostředky, tzn. i za cenu agresivní hry minimálně

---

¹¹⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. I. Vydání*. Praha: C. H. Beck, 2009. 357 s. ISBN 978-80-7400-109-3.

¹¹⁷ KOCINA, Jan. Přípustné riziko ve sportu. *Bulletin advokacie*, únor 2016, č. 2, s. 30, 32.

zvyšující riziko zranění.¹¹⁸ Vítězství je jedním z výrazných smyslů sportu, a to nejen toho vrcholového.

Dalšími podmínkami jsou, souhrnně řečeno, jakési vědomostní a informační. Tyto jsou snad ještě více technického charakteru. Sportovec by měl důkladně uvážit možnosti a situace, které mohou ze hry vyplynout a vyplývají, a měl by si v nich počínat tak, aby minimalizoval riziko zranění ostatních.¹¹⁹ Neumím si v praxi představit neprůstřelné naplňování této podmínky. Podmínka jednání v souladu s dosaženým stavem poznání a aktuálními informacemi je pak takřka neuchopitelná pro oblast sportu. Ad absurdum mi z toho vychází požadavek na hráče ledního hokeje při tvrdých zákrocích u mantinelu (rizikových jednání) na znalosti fyziky a anatomie člověka ve stylu, jak nesmí protihráče narazit na mantinel, aby nedošlo například k jeho ochrnutí. Skoro stranou nechávám požadavek, aby rizikové jednání podstupovala kvalifikovaná osoba (srov. znění: „...v rámci svého zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce...“). Je zřejmé, že je tento poslední tečkou za poznatky nemožnosti výrazné, tím spíše univerzální, aplikace přípustného rizika na oblast sportu, kdy je jasné, že by se tato okolnost nemohla vztahovat na velkou část sportovců. V části věnované kategorizaci sportů navíc bylo detailně popsáno, že hranice mezi profesionály (odborníky) a amatéry (laiky) je poměrně nejasná, pro potřeby přípustného rizika se zdá poté nemožným určit, kdo je kvalifikovanou osobou (profesionálem).

I kdyby se povedlo naplnit všechny obligatorní podmínky přípustného rizika pro jednání ve sportovní oblasti, odstavec 2 citovaného ustanovení přidává jakési další meze, při jejichž nenaplnění se nejedná o přípustné riziko. Pokud se riziko týká ohrožení života nebo zdraví člověka, musí k němu takový dát souhlas. „*Souhlas musí mít povahu souhlasu informovaného, tj. osoba, která je ohrožena na životě a zdraví, musí být poučena o všech rizicích spojených s rizikovou činností.*“¹²⁰ I když chápu, že tento požadavek nelze brát v reálném světě doslovně, i tak opět nejspíše nemůže dojít k naplnění v oblasti sportu. Může dojít k mnoha nepředvídatelným jednáním a zákrokům. Navíc zde vnímám podobnost se souhlasem poškozeného, kdy se dochází k závěru, a i já jsem se k němu přiklonil, že sportovec nedává vstupem do hry zřejmý souhlas s poškozením či ohrožením jeho zdraví.

---

¹¹⁸ HRUŠKA, Jiří a HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v České republice. *Trestní právo*, leden 2013, č. 1. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2017-03-10].

¹¹⁹ HRUŠKA, Jiří a HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v České republice. *Trestní právo*, leden 2013, č. 1. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2017-03-10].

¹²⁰ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. I. Vydání*. Praha: C. H. Beck, 2009. 357 s. ISBN 978-80-7400-109-3.

K přípustnému riziku jsem možná až příliš kritický, vyznívá to tak možná proto, že právní teorie i praxe vidí překvapivě aplikaci přípustného rizika v oblasti sportu poměrně kladně, rozhodně více než předchozí svolení poškozeného, tak se zdá důležitějším na určité nepřesnosti reagovat a podrobovat je podložené kritice. Jsem přesvědčen, že jsem v této kritice a ve svých poznatkách vycházel z uznávané právní doktríny. Opět tedy platí názor o jakýchsi povrchních a mezerovitých závěrech při zkoumání aplikace přípustného rizika na oblast sportovních úrazů. A opět se shodují s Pinkavou, který danou aplikaci považuje za velmi nešťastnou, a dokonce zákonodárce podezírá z dělání si alibi pro případ nutnosti řešení nastalých situací.¹²¹

6.4.3 Výkon dovolené činnosti, povolání a práva

Platí, že okolnostmi vylučujícími protiprávnost uvedenými v trestním zákoníku jejich výčet nekončí. U tří v nadpisu zmíněných se lze setkat se spojováním se sportovní činností. Stran výkonu povolání a práva bych u uvedení patrně i skončil. Jejich aplikace je opět velmi diskutabilní, spojování není nikterak intenzivní a u výkonu povolání nastává problém s možnou aplikací nejspíše jen na oblast profesionálního sportu.

Výkon dovolené činnosti se zdá poměrně aplikovatelným. Jedná se o činnosti, často komerčního charakteru, při nichž sice vzniká potenciální nebezpečí pro chráněné zájmy, ale zároveň jsou společensky prospěšné a žádané, takže je jejich provozování právním řádem výslovně povoleno, nebo je právo výslovně neupravuje, ale jejich výkon se připouští. V návaznosti na tuto definici Hruška označuje za příklad takové připouštěné činnosti (profesionální) sport,¹²² a Jelínek se s ním, už dokonce bez přívlastku, shoduje.¹²³ Tím, že stát sport nejen připouští, ale i naprosto otevřeně podporuje, jej i uznává, včetně rizik s ním spojených.¹²⁴

Osobně spatřuji v institutu dovolené činnosti nejpříjemnější okolnost vylučující protiprávnost pro aplikaci v oblasti sportu. Největší pozitivum vidím v koncepci této okolnosti oproti ostatním. Svolení poškozeného i přípustné riziko má mnoho podmínek, jež ani nemůže sport ze své podstaty splnit, a zejména žádá/předpokládá po sportovcích de facto aktivní souhlas

---

¹²¹ COUFALOVÁ, Bronislava, Jan PINKAVA a Veronika POCHYLÁ. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. 85 s. ISBN 978-80-87576-88-5.

¹²² NOVOTNÝ, František a Josef SOUČEK. *Trestní právo hmotné. 3. rozšířené vydání*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. 173-174 s. ISBN 978-80-7380-291-2.

¹²³ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. 1. vydání*. Praha: Leges, 2010. 265 s. ISBN 978-80-87212-24-0.

¹²⁴ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 1. Vydání*. Praha: C. H. Beck, 2009. 318 s. ISBN 978-80-7400-109-3.

s újmami na jejich zdraví, což je mimochodem zákonem ve většině případů explicitně zakázáno. Každý souhlas musí mít z logiky věci nějaký obsah, ve sportu je takřka nemožné univerzálně určit, co se pod takovým souhlasem skrývá. Může to být od lehkých zranění, nezaviněných srážek po relativně závažné zákroky a zranění. Nikdy tam není možné zařadit sportovní excesy. Nikdy též nelze dosáhnout plně informovaného souhlasu ve smyslu, že sportovec ví, co vše (v reálné míře) se mu může při sportu stát. Oproti tomu dovolená činnost vychází z toho, že existuje sportovní činnost, jejíž nedílnou součástí jsou souboje, srážky a fyzická hra, což určitě nikdo nerozporuje. Tím pod samotnou činnost spadá samo o sobě mnoho jednání, včetně těch způsobujících újmu na zdraví, u nichž je celkem bezproblémové zařazení mimo zásahy trestního práva. O excesivních jednání platí obecná vhodnost uplatňování trestní odpovědnosti tak i tak. A diskutabilních jednání poté zbývá o hodně méně.

6.4.4 Shrnutí a úvahy de lege ferenda nad sportovním rizikem a excesem

K částečnému shrnutí aplikace okolností vylučujících protiprávnost na sportovní oblast a tím možnému více či méně univerzálnímu odůvodnění vyloučení trestní odpovědnosti došlo již v předchozím odstavci. Zde je shrnutí dokončeno zároveň s možným návrhem řešení, což považuji v kontextu diplomové práce vždy za přínosné, s ohledem na poměrně kritický tón celé partie dokonce za vhodné.

Ani kladný názor na dovolenou činnost neznamena, že ji lze považovat za univerzální a ideální důvod pro vyloučení trestní odpovědnosti v případech sportovních zranění. Možnou cestou je spíše posuzování přicházejících případů dle několika okolností vylučujících protiprávnost. Konkrétně tedy dle svolení poškozeného, přípustného rizika a dovolené činnosti. Jednotlivé případy by měly být posuzovány s přihlédnutím k jejich konkrétním okolnostem a též specifikům každého sportu. Mělo by docházet k modifikaci a vzájemné kombinaci uvedených okolností vylučujících protiprávnost.¹²⁵

Výsledkem by mohla být nově existující okolnost vylučující protiprávnost přímo mířená na oblast sportu – sportovní riziko.¹²⁶ Doktrinálně se sportovním rizikem jako okolností

---

¹²⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 1. Vydání*. Praha: C. H. Beck, 2009. 318 s. ISBN 978-80-7400-109-3.

¹²⁶ Tento pojem se již v literatuře vyskytuje. K tomu srovnej: COUFALOVÁ, Bronislava, Jan PINKAVA a Veronika POCHYLÁ. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. 86-87 s. ISBN 978-80-87576-88-5; NOVOTNÝ, František a Josef SOUČEK. *Trestní právo hmotné. 3. rozšířené vydání*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. 182-183 s. ISBN 978-80-7380-291-2; HRUŠKA, Jiří a HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v České republice. *Trestní právo*, leden 2013, č. 1. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2017-03-10].

vylučující protiprávnost souvisí teorie (přípustného) sportovního rizika.¹²⁷ Její podstata spočívá v tom, že se sportem je spojena vyšší míra nebezpečí a úrazu a sportovec, jenž s tímto vědomím do hry vstupuje, na sebe tím určitou míru rizika bere. Je-li mu poté způsobena újma na zdraví jiným sportovcem, není tento trestně odpovědný. Tato teorie má podobné znaky s dalšími, to zejména s teorií účelu a teorií státního dovolení, jež vidí beztrestnost sportovců v dovolení a podpoře sportovní činnosti státem. Už bylo naznačeno, že teorie i praxe má snahy přípustné riziko na oblast sportu aplikovat, v Polsku, které je možno brát z hlediska právního řádu a nauky za nám velmi blízké, dokonce bylo uvažováno o zákonné definici přípustného sportovního rizika jako okolnosti vylučující protiprávnost. To se nestalo, avšak zejména světová teorie a judikatura nadále zdůrazňuje na jedné straně rizikový charakter sportu a zároveň jeho společenskou prospěšnost. Králík však dle mého správně oponuje, že nějaké výrazné zakotvení tohoto institutu do právní úpravy není nyní možné. Chybí jasné vymezení mnoha obligatorních znaků přípustného rizika pro oblast sportu.¹²⁸ V tom dle mého spočívá hlavní problém. Není ideální se v tomto směru snažit o jakousi modifikaci klasického přípustného rizika, které vždy bude chápáno primárně vědeckotechnickým pohledem.

Vhodnějším se zdá opravdu určitá kombinace existujících okolností vylučujících protiprávnost, zejména svolení poškozeného, přípustného rizika a dovolené činnosti. Vznikla by specifická okolnost vylučující protiprávnost pro oblast sportu. Vzhledem k tomu, že sport je velmi různorodým fenoménem obsahujícím mnoho sportovních činností s různou mírou rizika zranění, by měla tato okolnost být koncipována velmi obecně. Hlavním smyslem by mělo být definování, připuštění a akceptace určité míry sportovního rizika. Při rozhodování o konkrétních případech by je soudy posuzovaly s ohledem na to, že určitá míra rizika je ve sportu tolerována.¹²⁹ Zároveň by tím došlo k negativnímu vymezení jednání nepřipustných, to by zcela jistě obsahovalo i sportovní excesy. Neznamenaloby to vznik stoprocentně univerzálního instrumentu pro posuzování trestní odpovědnosti v oblasti sportu, ale takový reálně neexistuje patrně v žádné oblasti lidské činnosti.

---

¹²⁷ Nejen tuto, ale v odstavci další zmíněné teorie opět přiblížil českému prostředí Michal Králík: KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky). *Trestní právo*, červenec-srpen 2006, č. 7-8, s. 66-67; KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky). *Trestní právo*, říjen 2006, č. 10, s. 20.

¹²⁸ KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky). *Trestní právo*, červenec-srpen 2006, č. 7-8, s. 67.

¹²⁹ COUFALOVÁ, Bronislava, Jan PINKAVA a Veronika POCHYLÁ. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. 87 s. ISBN 978-80-87576-88-5.

Pokud by stav věcí opravdu došel k zákonnému vymezení takové okolnosti, osobně bych se přimlouval i pro definici excesivního sportovního jednání, čímž by byl deklarován zájem na tom, aby se taková ve sportu nevyskytovala. V celé práci citovaná literatura se veskrze shoduje na přívlastcích sportovního excesu jako jednání zákeřného, brutálního, mimo běžný průběh hry atp. O sportovní riziko by tedy nešlo v případech jednání zcela zjevně se příčícím rámci a průběhu sportovní činnosti a též v rozporu se sportovními zvyklostmi, kterými by bylo ohroženo či porušeno zdraví a život jiných. Klasickými příklady by byly úmyslné údery do hlavy a obličeje protihráčů mimo hru (napříč sporty) či zákeřné skoky do oblasti kolen v americkém fotbalu. Pokud ne právní úprava, tak by k vymezení těchto jednání měly v co nejbližší době dojít alespoň formou judikatury vyšší soudy.

Na závěr patrně nejdůležitější kapitoly mé práce bych uvedl, že se mi, věřím, povedlo udržet zvolenou cestu a koncepci této kapitoly i celé práce. Z pohledu platné právní úpravy byly uvedeny všechny významné a zajímavé právní instituty, které se v souvislosti s tématem objevily. Z části věnující se jednotlivým pojmovým znakům trestného činu stojí za zmínku určitě právní omyl, u něhož, zejména z důvodu opravdu nízkého právního vědomí a výrazné právní nejistoty v dané oblasti, se dá poměrně reálně uvažovat o nějaké větší aplikaci. Stran okolností vylučujících protiprávnost trvám na tom, že jakákoliv současná úprava není příliš vhodnou pro oblast sportovních úrazů, i když existuje nemálo teorií a názorů, které takovou aplikaci vidí poměrně kladně. Pozitivně však lze vnímat snahy o definici nové okolnosti vylučující protiprávnost přímo pro oblast sportu – tzv. sportovního rizika. Tyto snahy nejsou v nějaké daleké fázi, ale jejich hlavní přínos by mohl být ve vymezení sportovních excesů, které by pod sportovní riziko nespadaly, a naopak by naplňovaly znaky trestného činu. Takový závěr je mj. též jedním z cílů mé práce.

7. Judikatura a praxe

Tuto kapitolu pojmám jako rozebrání konkrétních judikátů týkajících se problematiky trestněprávní odpovědnosti sportovců za úrazy. Jsou tři hlavní, jedno z nich pak doplňují dvě další, které s ním různým způsobem souvisejí. Tím se potvrzuje, že se nedá hovořit o nějaké ustálené soudní praxi. To má mnoho důvodů, kdy patrně tím hlavním je složitost aplikace závěrů rozhodnutí týkajícího se jednoho sportovního odvětví na jiné, o což se samozřejmě doktrína snaží, ale poté v individuálních a vysoce diferenciovaných případech to není z mnohokrát uvedených důvodů jednoduché. Všechny zmíněné judikáty se věnují u nás nejvýraznějším sportům – lednímu hokeji a fotbalu. Je velmi zajímavé sledovat jakousi cestu uvedenými rozhodnutími od poměrně zdařilého základu pro posuzování trestní odpovědnosti v oblasti sportovních úrazů z roku 2002, přes průlomové, avšak velmi kontroverzní rozhodnutí z roku 2007, až po poměrně aktuální judikát z roku 2015, jenž lze vnímat za velmi povedený a do budoucna přínosný, zejména co se týče několikrát zmiňovaných excesivních jednání.

Nadto doplňuji pár dalších kauz, které třeba ani nebyly soudy řešeny, ale často jsou mediálně velmi známé, a můžou z nich vyplývat zajímavé poznatky pro oblast sportovních úrazů. Kladem může být i zahraniční rozměr některých z nich.

7.1 Rozhodnutí NS ČR ze dne 11. 12. 2002, sp. zn. 5 Tdo 997/2002

Je až s podivem, že ani jedno z uvedených rozhodnutí se netýká sportu na té opravdu nejvyšší úrovni. Předpokládal bych v takovém případě intenzivní mediální a veřejný zájem, který by mohl mít přínosné konsekvence ve smyslu výraznějšího zvýšení právního vědomí a jistoty v dané oblasti. Rozhodnutí by zcela určitě mělo rozsáhlý informační dosah, a tím do budoucna de facto vyšší právní význam i jakousi právní sílu. Nerad bych sportovcům křivdíl, ale jsem přesvědčen, že jen naprosté minimum z nich cokoliv ví o řešených kauzách a rozhodnutích, já jsem o nich dříve netušil vůbec nic.

V případě shora, který se týkal ledního hokeje, se obviněný domáhal zrušení odsuzujícího rozsudku, kterým byl uznám vinným trestným činem ublížení na zdraví – dle předcházející právní úpravy dle § 221 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon. Popisovaného jednání se dopustil tím, že v průběhu hokejového utkání udeřil špičkou hole do obličeje ležícího protihráče, ačkoliv ten v té době nemanipuloval s pukem, který byl mimo dosah obou hráčů. Následkem poškozený utrpěl zranění s dobou léčení nejméně 14 dnů. Odvolacím soudem bylo odvolání obviněného zamítnuto.

V dovolání obviněný namítal, že předmětný skutek spáchal v nevědomé nedbalosti a argumentoval tím, že lední hokej je rychlá a kontaktní hra, při které dochází ke zranění protihráčů, aniž by si hráč měl možnost uvědomit, že v dané situaci může svého soupeře zranit. Současně také namítal nesprávné hodnocení důkazů soudy prvního a druhého stupně, zejména v otázce subjektivní stránky trestného činu.

Nejvyšší soud v odůvodnění uvedl, že je vázán konečným skutkovým zjištěním nižších soudů, a na tomto základě zvažuje hmotně právní posouzení. Nemůže doplňovat dokazování nebo jinak hodnotit důkazy a tím měnit skutková zjištění nižších soudů. Právní závěr o zavinění se též musí zakládat na skutkových zjištěních soudů první a druhého stupně. NS se ztotožnil se závěry okresního soudu, v nichž tento vycházel ze všech konkrétních skutkových okolností případu, zejména z toho, že útok byl veden vůči ležícímu soupeři a mimo hru, obviněný byl srozuměn s tím, že může svým jednáním ohrozit či porušit zdraví poškozeného, a byl si vědom, že k tomu má v rukou dostatečně důrazný prostředek – hokejovou hůl. Soud též dospěl k tomu, že lední hokej je výrazně kontaktní sport, přičemž zranění bylo způsobeno po překročení hranice rizika ze hry, které každý hráč při hokeji podstupuje. Soud prvního stupně na základě výše uvedeného dovedl, že se obviněný dopustil trestného činu v nepřímém úmyslu a odvolací soud takové zjištění shledal správným.

NS se s těmito závěry ztotožnil a v rozhodnutí uvedl tuto právní větu: *„Trestní odpovědnost pachatele při sportu nastupuje po překročení hranice rizika vyplývajícího ze hry, které každý sportovec podstupuje, přičemž konkrétní okolnosti, za nichž ke skutku došlo, mají zásadní význam pro závěr o zavinění“*

V hodnocení rozhodnutí se poměrně shodují s Králíkem, jenž uvádí, že je takové určité přínosem v rámci sportovně-právní judikatury, avšak naneštěstí je argumentačně nedostatečné, a nemůže tedy příliš plnit „precedenční“ funkci. Poukaz na riziko vyplývající ze hry pak naznačuje, že i NS vidí jako možnou okolnost vylučující protiprávnost aplikovatelnou v oblasti sportovních úrazů (přípustné) sportovní riziko. Což se často shoduje se sportovně-právní doktrínou a vzhledem k době rozhodnutí to patrně byl jeden z impulsů pro zákonodárce, který později ve shora citované části důvodové zprávy k trestnímu zákoníku přípustné riziko se sportem též spojuje. Podmínky a hranice takového rizika však nejsou v rozhodnutí nikterak rozvedeny ani určeny.¹³⁰ To jen opět potvrzuje mé kritické vnímání takového spojení, kdy

---

¹³⁰ KRÁLÍK, Michal. Legislativní a judikaturní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). *Trestněprávní revue*, 2006, č. 8, s. 235.

existuje jakási velmi neurčitá podobnost, která se však absolutně neodráží v naplnění podstatných podmínek a znaků.

Pozitivně lze vnímat důraz na posuzování konkrétních okolností každého jednotlivého případu, kdy je sice snaha docílit univerzálních poznatků, ale nikdy to nesmí být na úkor individuálních okolností případu a specifik sportu. Vzhledem k tomu, že popisované jednání lze patrně zařadit mezi sportovní excesy, je kladné, že soudy se shodly na závěru zavinění ve formě nepřímého úmyslu. V případech, kdy dojde k úmyslnému zranění soupeře, nastupuje trestní odpovědnost.¹³¹ K těmto závěrům jsem došel v práci již dříve.

7.2 Rozhodnutí NS ČR ze dne 21. 3. 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006

Tento judikát z fotbalového prostředí je do dnešní doby určitě tím nejkontroverznějším. V daném případě byl rozsudkem okresního soudu obviněný uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 zák. č. 140/1961 Sb., trestního zákona. Podle § 24 odst. 1 trestního zákona bylo upuštěno od potrestání. Podkladem výroku o vině se stalo zjištění soudu prvního stupně, že obviněný na fotbalovém hřišti při mistrovském zápasu v kopané, jako hráč při souboji o míč zezadu či z boku zasáhl s použitím nepřiměřené síly nohu a podrazil poškozeného hráče, kterému způsobil tříštivou zlomeninu lýtkové kosti a přetržení deltového vazy u vnitřního kotníku levé nohy, kdy toto zranění si vyžádalo hospitalizaci a pracovní neschopnost trávající téměř dva měsíce. Odvolání bylo odvolacím soudem zamítnuto.

Obviněný ve svém dovolání k Nejvyššímu soudu nesouhlasil se závěrem soudu prvního stupně, že tím, že se vrhnul poškozenému pod nohy, použil nepřiměřenou sílu, v důsledku čehož bylo jeho jednání posouzeno tak, že naplnilo nedbalostní jednání. Obviněný namítal, že podobné zákroky jsou v kopané velice četné, jde o tzv. skluzu. Dále obviněný upozorňoval na vyjádření rozhodčího, který uvedl, že jako příčinu vidí zejména nešikovnost obžalovaného. Obviněný rovněž poukazoval na skutečnost, že nedošlo k výraznému excesu ze sportovních pravidel, která byla sice porušena, ale rozhodně ne výraznou měrou. Obviněný rovněž poukazoval na nesplnění materiální podmínky nebezpečnosti činu pro společnost, která ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 trestního zákona musela být tehdy splněna, aby se vůbec mohlo jednat o trestný čin. Obviněný dále argumentoval skutečností, že k výkonu sportovní činnosti se váže i nutná míra rizika vzniku zranění, kterou nelze nikdy vyloučit.

---

¹³¹ HRUŠKA, Jiří a HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v České republice. *Trestní právo*, leden 2013, č. 1. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2017-03-10].

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství se vyjádřil, že fotbal jako každá jiná hra má svoje pravidla a ta je třeba dodržovat. V rámci těchto pravidel pak lze hovořit i o určitém konkludentně vyjádřeném svolení hráčů s případným zraněním utrpěným při hře. Odlišná situace však nastává při porušení pravidel hry, přičemž již méně významné je, zda jde o porušení ojediněle se vyskytující, či o porušení pravidel, kterého se hráči dopouštějí často. Státní zástupce připomněl, že účelem pravidel hry je nejen stanovit oběma soupeřícím stranám rovné podmínky, ale současně i chránit zdraví hráčů před zákroky, které zpravidla či aspoň občas vedou k jejich zranění. Na dodržení herních pravidel je tedy společenský zájem a tento zájem byl obviněným porušen. Dle názoru státního zástupce proto jednání obviněného vykazovalo stupeň nebezpečnosti pro společnost.

NS se víceméně shodl se státním zástupcem a v právní větě uvedl: *„Fotbalová pravidla nikde neupravují a také nemohou upravovat situaci, kdy v důsledku jejich porušení byla někomu z hráčů způsobena újma na zdraví. Pro tyto případy platí zásada subsidiarity trestního práva (vedle subsidiarity práva občanského z hlediska případného řešení škody způsobené zraněním) a normy trestního práva je namístež uplatnit tam, kde posuzované jednání je zaviněným excesem z příslušných ustanovení sportovních pravidel v tom smyslu, že jde o jednání, které není těmito pravidly dovoleno a není těmito pravidly - pokud jde o způsobený následek na zdraví - sankcionováno. Trestní odpovědnost nelze omezovat jen na úmyslné jednání, ale trestní sankce přichází v úvahu i v závažnějších případech zavinění z nedbalosti.“* Mimo právní větu bych zmínil závěry okresního soudu, se kterými se NS ztotožnil, o zavinění. Pro vědomou nedbalost dle nich hovoří zkušenost obviněného, který věděl, že může způsobit zranění protihráče, ale právě na základě svých zkušeností spoléhal na to, že ke zranění nedojde. Pojem sportovní zkušenost je dle mého natolik vágní, že přisuzovat mu v soudním rozhodnutí takovou váhu, je nesprávné. Okamžitě mě napadají otázky jako, co když si obviněný počínal naprosto dle svých zkušeností, díky kterým absolvoval stovky úspěšných a čistých skluzů? A v tomto případě narazil na protihráče, který byl tak rychlý a zkušený, že si míč pokryl a unikl a obviněný zasáhl nohy? Nebo se naopak jednalo o nováčka či horšího hráče, který nejednal na hřišti tak, jak běžně hráči předpokládají? Chci vyjádřit, že mj. je vždy nutné chápat jakýkoliv zákrok ve sportu, mimo sportovní excesy, jako heterogenní jev, na který může mít i poškozený velký vliv.

Zajímavou konsekvencí rozhodnutí NS bylo podání ústavní stížnosti obviněným. Díky tomu došlo, sice k nevýraznému a nevýznamnému, zapojení naší nejvyšší soudní autority do oblasti sportovních úrazů. Ve své stížnosti obviněný namítal veskrze nesprávnost závěrů obecných soudů, k čemuž Ústavní soud usnesením uvedl, že mu obecně nepřísluší se vyjadřovat

k výkladu jednoduchého (podústavního) práva, a že v tomto smyslu není další soudní instancí. Ústavněprávní rozměr měla pouze námitka porušení čl. 39 LZPS, dle kterého „*jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest, jakož i jaké jiné újmy na právech nebo majetku, lze za jeho spáchání uložit.*“ Podle stěžovatele obecné soudy rozhodovaly na základě porušení sportovních pravidel, s čímž ÚS nesouhlasí a doplňuje, že je na obecných soudech, jaký význam sportovním pravidlům v konkrétním případě přisoudí. ÚS stížnost odmítl.¹³²

Neoddiskutovatelný přínos daného rozhodnutí lze spatřovat ve vůbec prvním vyjádření a nastavení hranic a podmínek trestněprávního postihu sportovců za sportovní úrazy, které však bylo přijato opravdu velmi kontroverzně – tj. na jedné straně kladně, na druhé za naprosto nežádoucí zásah práva do sportovního prostředí.¹³³ Osobně se zcela určitě řadím k druhé skupině. V analýze právní úpravy byl uveden poznatek, že lze připustit trestní odpovědnost v případech zavinění ve formě vědomé nedbalosti, avšak posuzování takových případů je velmi složité a pro fungování a podstatu sportu z toho může být velmi nebezpečný precedens. Jako potenciální případy byly uvedeny sice právě například fotbalové skluzy, ale ty opravdu nevybíravé, s primárním cílem zastavit protivníka, nikoliv odebrat mu míč. Skluz je běžný fotbalový zákrok a zcela definovaný a chápaný pojem. V každém zápase jich napočítáte desítky, proto je nutno je ve smyslu shora rozdělovat. Z konkrétního popsaného jednání obviněného mi nevyplývá jasné zařazení jeho skluzu do té skupiny nevybíravých. Fotbal taky hrají, patrně na podobné úrovni jako obviněný, a obětí takového skluzu při držení míče jsem byl nespočetněkrát. Jsem přesvědčen, že to má takto každý fotbalista. A také každý fotbalista z těchto soubojů ví, co to je pochroumaný či zlomený kotník, v nejhorším případě pak zlomená holenní nebo lýtková kost. Je to tak, že 50x kotník nebo kost vydrží a po padesáté prvé nikoliv. Tím nijak nerozporuji předchozí závěry, že u nevybíravých zákroků jsem pro vhodnou aplikaci vědomé nedbalosti a u krajních excesů dokonce nepřímého úmyslu. Jen je potřeba vyjádřit, že každý judikát v dané oblasti je sice přínosný, avšak bohužel tento vznikl na základě velmi nevhodného případu. Jeho precedenční funkce do budoucna je velmi nebezpečná, na základě výše uvedeného je snad zřejmé, že by mohlo dojít k vysokému nárůstu podobných kauz, které by vznikaly po každém víkendu, kdy se u nás hraje na různých úrovních stovky utkání. Mimo

---

¹³² K tomu srovnej více: Usnesení Ústavního soudu ze dne 28. února 2008, sp. zn. I. ÚS 1939/07.

¹³³ KRÁLÍK, Michal. K trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy podruhé. *Trestněprávní revue*, 2008, č. 2. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nrptembqhbpxi4s7gjpXg5dsl4ztg&groupIndex=2&rowIndex=0>>

problém kapacitní předpokládám obrovské ohrožení podstaty fotbalu u nás. Proto jsem rád, že velmi aktuálním rozhodnutím NS v obdobné věci bylo patrně toto překonáno.

Jedná se o usnesení NS ze dne 31. 8. 2016, 7 Tdo 561/2016. Dovolání v této věci podal Nejvyšší státní zástupce, jenž nesouhlasil s rozsudkem Městského soudu v Praze, kterým tento zrušil rozsudek obvodního soudu a zprostil obviněného obžaloby. Podle původního rozsudku se obviněný trestného činu dopustil tím, že (zkráceně uvedeno) při fotbalovém utkání Hanspaulské ligy zakázaným herním zákrokem – tzv. skluzem – směřovaným zezadu či z boku vůči poškozenému, který měl v danou chvíli v držení míč, nepřiměřeně a se značnou razancí tohoto nohou atakoval do spodní oblasti pravé dolní končetiny, čímž poškozenému způsobil poruchu zdraví v podobě zlomeniny zevního a vnitřního kotníku pravé dolní končetiny a zlomeninu trojhranné kosti pravého zápěstí, způsobenou v důsledku pádu na zem, toto si vyžádalo lékařské ošetření, hospitalizaci, operaci a sádrouvou fixaci dolní i horní končetiny, znesnadnilo poškozenému obvyklý život po dobu zhruba 12 týdnů a vyžádalo si jeho déletrvající pracovní neschopnost, tedy poškozenému způsobil poruchu zdraví mající ze soudně lékařského hlediska charakter vážné poruchy zdraví, a to jak pro porušení důležitého orgánu (hlezenního kloubu), tak i pro déletrvající poruchu zdraví s citelným omezením v obvyklém způsobu života, přičemž tohoto se obviněný dopustil bez zjevného úmyslu, avšak s vědomím – zejména jakožto ligový hráč malého fotbalu, který je srozuměn s herními pravidly, s rizikovostí a následky zákroků směřujících vůči tělu jiného – že svým jednáním může způsobit poruchu zdraví protihráče, avšak při uvedeném zákroku bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nezpůsobí.

Dovolatel namítal mj. podobnost právě s usnesením NS ze dne 21. 3. 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006, kde by mělo každé obdobné rozhodnutí hledat inspiraci. NS uznal naprosto nerozpornou podobnost obou případů, uvedl a rozebral však několik důvodů pro odlišný závěr. Hlavním důvodem bylo uplatnění zásady subsidiarity trestní represe a z ní vyplývajícího principu ultima ratio, když v tomto případě zcela postačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu a nejde o situaci, kdy by jiné prostředky z hlediska ochrany práv fyzických a právnických osob byly nedostatečné, neúčinné nebo nevhodné. Dále zdůraznil svůj názor, který uvedl i v usnesení z roku 2007, že je nutné individuální posuzování každého jednotlivého případu zranění hráčů. Následky zranění nemohou být rozhodujícím hlediskem posuzování odpovědnosti, nemohou být v tom smyslu ani důkazem o brutalitě či zákeřnosti zákroku. Excesivním jednáním není každé porušení pravidel, nýbrž jen takové jednání, které zjevně vybočuje z běžného způsobu hry (nemá s hrou nic společného). Právě tuto částečnou definici

sportovního excesu, jež je v plném souladu s dosavadními poznatky práce, oceňuji na tomto celkově velmi povedeném judikátu nejvíce.

7.3 Rozhodnutí NS ČR ze dne 10. 6. 2015, sp. zn. 8 Tdo 418/2015

V analýze judikatury k oblasti sportovních úrazů bych skončil u tohoto usnesení NS týkajícího se ledního hokeje. Rozsudkem okresního soudu byl obviněný uznán vinným přečinem ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 TrZ, kterého se podle popsaných skutkových zjištění dopustil tím, že při hokejovém utkání, ale mimo hru v nepřerušené hře, po předchozí verbální rozepři a vzájemném strkání, fyzicky napadl, a to úderem hokejky do poškozeného, čímž mu způsobil zranění – tříštivou zlomeninu zubu č. 11, dislokaci zubů č. 21 a 22 v horní čelisti, tříštivou zlomeninu zubu č. 41, zlomeninu zubů č. 31 a 32 s otevřením dřeňové dutiny dolní čelisti a zhmoždění měkkých tkání horního a dolního rtu – které si vyžádalo lékařské ošetření bez vzniku pracovní neschopnosti, a je ze soudně lékařského hlediska považováno za zranění lehké s omezením v obvyklém způsobu života zpravidla nepřekračující deset dnů. Krajský soud jako soud odvolací usnesením odvolání obviněného zamítl.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal obviněný dovolání, v němž brojil proti použité právní kvalifikaci přečinem podle § 146 odst. 1 TrZ. Toto posouzení jako úmyslného trestného činu považoval za nesprávné proto, že se soudy řádně nevypořádaly s otázkou zavinění ani s tím, co zranění poškozeného předcházelo, a neuvážily ani okolnosti, za nichž k tomuto jednání došlo. Rozporoval úmyslnou formu zavinění, zdůraznil povahu ledního hokeje jako velmi tvrdého a rychlého kontaktního sportu, kde hráč musí počítat s určitou mírou rizika a musí být uplatňována specifická trestní odpovědnost. V neposlední řadě argumentoval pro uplatnění zásady subsidiarity trestní represe, kdy už výrazné disciplinární potrestání (doživotní distanc) pociťuje jako velmi citelné. Zajímavá je i zmínka o aplikaci nutné obrany dle § 29 TrZ.

Státní zástupkyně NSZ ve svém vyjádření k dovolání uvedla, že je nutno mít na mysli specifičnost sportovních utkání a zranění při nich vzniklých, zejména u ledního hokeje, který je opravdu hrou výrazně tvrdou a rychlou. Je však zřejmé, že odlišnou optikou je třeba nahlížet na zranění způsobená v rámci herního nasazení, kdy přímým cílem není zranění spoluhráče, a na útoky odehrávající se sice také na herní ploše, ale již nikoliv z důvodů samotné hry. V posuzované věci došlo právě k tomu, že se obviněný s poškozeným dostali do vzájemné rozepře, která vygradovala nečekaným, zcela zřejmě úmyslným útokem vymykajícím se obvyklým soubojům hráčů. Nemohlo jít o nutnou obranu, protože popsaný útok nebyl reakcí na útok poškozeného vůči obviněnému. Disciplinární opatření je možné vnímat za velmi citelné

vůči obviněnému, v žádném případě však nepostačuje v případě, kdy jednání obviněného naplnilo znaky trestného činu, jehož se obviněný dopustil v nepřímém úmyslu.

NS se veskrze shodl se závěry nižších soudů. V uvedené části patrně shrnul vše podstatné. Přestože hokej je silovým, kontaktním sportem, tak i v něm, stejně jako v jiných sportovních disciplínách, platí a musí být ctěna a dodržována pravidla fair play, a žádný sport ani sportovní utkání nesmí být zneužívány k vyřizování osobních účtů anebo k úmyslnému vybíjení agresivity v rámci násilných úmyslných útoků proti zdraví a životu ostatních sportovců. Obviněný činem, který mu je kladen za vinu, zcela vybočil z herních pravidel hokejové hry, surově zaútočil na protihráče v době, kdy nešlo o herní akci, ale mimo ni. Skutečnost, že za to byl potrestán v rámci hry jako za faul spočívající ve hře vysokou holí pětiminutovým trestem a následným trestem do konce utkání, nevytváří žádnou překážku pro to, aby mohl být stíhán a posuzován i v trestním řízení, protože se nejednalo o postižení orgánem státní moci za přešůpek nebo správní či kázeňský delikt. Současne však ani tato potrestání učiněná v rámci hry nebo sportovním klubem nemohou být dostatečným postihem za čin naplňující po všech stránkách znaky přečinu ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 TrZ. Všechny skutečnosti, a to jak povaha útoku, způsob jeho provedení, rozsah zranění poškozeného, tak i osoba obviněného s projevuujícími se tendencemi k nesportovnímu a agresivnímu násilí jsou okolnosti, které svědčí o vyšší závažnosti činu, jímž byl uznán vinným. Použití zásady subsidiarity trestní represe a ultima ratio u projednávaného činu nepřichází do úvahy. Naopak je nutné uplatňovat odpovědnost obviněného a trestněprávní důsledky s ní spojené, protože se jedná o případ společensky škodlivého jednání, u něhož nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.

S daným judikátem se lze takřka stoprocentně shodnout. Pokud neustále zdůrazňuji pojem sportovního excesu a nutnost jeho trestněprávního posuzování, z popsaného jednání vyplývá, že je takřka dokonalým příkladem excesivního sportovního jednání. Důležité pak je, že NS zaujmul k takovýmto jednáním jasný postoj, a to ve smyslu vhodné a nutné aplikace norem trestního práva. Navíc poměrně detailně a v plném souladu s úvahami uvedenými v této práci¹³⁴ vymezil znaky těchto jednání, tzn. zjevné vybočení ze sportovních pravidel, surový atak, mimo hru atd. I v části věnované judikatuře v oblasti trestní odpovědnosti za sportovní

---

¹³⁴ K tomu srovnej kapitola 6.4.4. 61 s.

úrazy se tedy povedlo dojít k chtěnému závěru o sportovních excesech. Kdy vytvoření definice tohoto pojmu soudní praxí je určitě jednodušší a operativnější možností než legislativní zásah.

7.4 Další kauzy

Dříve jsem se krátce zastavil u patrně nejznámější kauzy sportovního úrazu u nás. Jednalo se zranění s fatálním následkem ochrnutí hokejisty Tomáše Zelenky. Uvedl jsem, že v tomto tragickém případě bych nebyl pro vyvození trestní odpovědnosti. Přiložený záznam a krátké vyjádření činovníka hokejového svazu mi dává za pravdu.¹³⁵ I NS ve svých výše uvedených rozhodnutích judikuje, že následky zranění, byť takto fatální, nemohou být rozhodujícím faktorem pro posouzení trestní odpovědnosti atakujícího hráče. Rozhodně se nejednalo o sportovní exces a úmyslné jednání. Stran nedbalostního zavinění lze těžko spatřovat v jednání atakujícího hráče výraznou míru neopatrnosti, ani intenzita nárazu se nezdá netypickou vzhledem k běžným soubojům hráčů u mantinelu. Naopak je nutno doplnit, že atakovaný si bohužel počínal velmi nešikovně, a v souladu s logickým poznatkem o časté participaci „oběti“ sportovního úrazu na samotném jednání je toho tento zákrok typickým příkladem. Atakující obdržel na běžné poměry výrazný disciplinární trest jednoho roku zákazu činnosti v českých soutěžích. Za zmínku stojí jedno z jeho prvních vyjádření ve věci, kdy je zřejmá jeho lítost, a dokonce úvahy nad úplným koncem kariéry.¹³⁶

Další hokejovou kauzou je případ z NHL, kde v roce 2004 se tehdejší hvězda týmu Vancouver Canucks Todd Bertuzzi dopustil naprosto excesivního jednání a brutálního útoku na svého protihráče, kterého nejprve úderem zezadu udeřil do obličeje a po jeho pádu mu uštědřil několik ran hlavou o led. Tento zákrok odnesl atakovaný otřesem mozku a několika zlomenými krčními obratli. Opravdu typický příklad sportovního excesu. Tento případ se dokonce dostal i před soudy, Bertuzzi byl mj. potrestán výkonem veřejně prospěšných prací. Až po dlouhé době navíc došlo k mimosoudnímu vyrovnání mezi stranami.¹³⁷

---

¹³⁵ Videozáznam. youtube.cz [online]. c2007. poslední revize 29. 3. 2007 [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=BVcpGVC7HvY>>

¹³⁶ KOHOUT, Tomáš a LÖRINZ, Tomáš. *Morava je po zákroku na Zelenku zlomený*. rozhlas.cz [online]. c2001. poslední revize 27. 2. 2001 [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/zpravy/sport/_zprava/morava-je-po-zakroku-na-zelenku-zlomeny--5301>

¹³⁷ K tomu srovnej více, včetně záznamu útoku: ZATLOUKAL, Tomáš. *Kauza Moore. Přestaňme omlouvat Bertuzziho*. hokejhatrick.cz [online]. c2014. poslední revize 9. 3. 2014 [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <<http://hokej.hattrick.cz/kauxa-moore-prestanme-omlouvav-bertuzziho/>>; ŠLAPÁČEK, Jan. *Bertuzzi s Moorem se konečně dohodli na vyrovnání*. nhl.cz [online]. c2014. poslední revize 20. 8. 2014 [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <<http://nhl.cz/bertuzzi-s-moorem-se-konecne-dohodli-na-vyrovnani/5002904>>

Poslední hokejový případ zmíním proto, že jsem byl aktérem samotného zápasu. V utkání krajské ligy mužů došlo k inzultaci (napadení rozhodčího) bývalým extraligovým hráčem Borisem Žabkou. V příloženém záznamu (od času 1:45)¹³⁸ po osobním trestu pro zmíněného hráče, což je vidět z gestikulace rozhodčího, Žabka v plné rychlosti, a dokonce ve výskoku, což obojí zcela určitě intenzitu útoku zvyšuje, udeřil rozhodčího pěstí do obličeje. Pokud mám správné informace, tak došlo u atakovaného minimálně k otřesu mozku. Případ zmiňuji též proto, že excesivními úmyslnými jednáními může docházet při sportu k útokům nejen proti dalším hráčům, ale i jiným osobám účastnícím se hry – typicky rozhodčím. Pinkava říká, že v těchto případech není třeba vůbec diskutovat o uplatnění trestní odpovědnosti, a taková je stejná jako všude jinde mimo sport.¹³⁹ To, že za uvedené jednání došlo pouze k potrestání disciplinárnímu, i když nutno říci velmi výraznému – dvouletý distanc, ukazuje, že teorie má možná správné úvahy a názory, ale ani v tomto směru se jimi praxe často neřídí. Pomyslnou tečkou případu je, že po roce byl potrestanému podmíněně zrušen trest a hned v prvním utkání po návratu, shodou okolností opět proti mému týmu a s mou účastí, se dotyčný dopustil podobného jednání, kdy tedy tentokrát „pouze“ naznačil útok, který nedokonal. To jen ukazuje, že sport se svými sankčními mechanismy neznamená pro řadu jedinců žádné zábrany, a ti se při něm chovají, jak by si v běžném životě nikdy nemohli dovolit. To jen potvrzuje dříve vyřčenou tezi, že trestní právo by mělo být zdviženým prstem pro sport, zejména v těchto případech a pro tyto sportovní recidivisty.

Aby uvedené případy nebyly úplně jednostranné, uvedl bych na závěr případ z fotbalového prostředí. Týká se nejlepší fotbalové soutěže na světě – anglické Premier League. Znamý bouřlivák Roy Keane zúčtoval své dlouholeté spory s protihráčem brutálním útokem kopačkou na jeho koleno. Ze vztahu obou hráčů, dalších vyjádření agresora, a nakonec jeho přiznání o úmyslném jednání, které uvedl ve své biografii, je zřejmé, že se jednalo o zákeřný a úmyslný excus. Je s podivem, že celý případ skončil pouze nikterak výrazným disciplinárním postihem. Roy Keane absolvoval veleúspěšnou hráčskou kariéru a jako trenér to dovedl až na reprezentační lavičku Irska, jeho oběť už nikdy neodehrála celý fotbalový zápas a předčasně ukončila kariéru.¹⁴⁰

---

¹³⁸ Videozáznam. youtube.cz [online]. c2015. poslední revize 15. 11. 2015 [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=A8tIGL4pt-o>>

¹³⁹ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. 72 s. ISBN 978-80-87576-88-5.

¹⁴⁰ K tomu více: DANÍČEK, Tomáš. *Oko za oko, zub za zub...* eurofotbal.cz [online]. c2008. poslední revize 22. 7. 2008 [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <<http://www.eurofotbal.cz/clanky/oko-za-oko-zub-za-zub-59385/>>

8. Zahraniční komparace

Je logické, že poznatky zahraniční doktríny i soudní praxe prostupují celou práci, protože jak pro naši sportovně-právní teorii, tak pro jednotlivá soudní rozhodnutí je zahraničí velkou inspirací. Zahraniční teorie i praxe se zkoumanými otázkami zabývají již de facto po celé 20. století, v ČR je tato problematika řešena daleko kratší dobu. Všechny uvedené doktrinální teorie mají svůj původ v zahraničí. Opět Králík přiblížil tři základní východiska zahraničních legislativních úprav – a) existence speciálních skutkových podstat trestných činů mířících na právní posouzení sportovních úrazů, b) zákaz určitých sportovních disciplín a c) aplikace obecných právních institutů ve sportovním prostředí.¹⁴¹

První dvě linie jsou opravdu spíše vyústěním nějakého přirozeného historického vývoje. Nejsou schopny být univerzálním řešením. K první lze uvést historické kodexy právních řádů zemí Latinské Ameriky – Kuby a Ekvádoru. Oba kodexy obsahovaly tzv. sportovní delikty (sportovní trestné činy), včetně podmínek uplatnění trestní odpovědnosti. V Evropě se takové názory objevovaly v Polsku či Itálii, avšak nikdy se do žádného právního předpisu nedostaly. Druhý proud reprezentují názory na úplný zákaz určitých sportovních disciplín. Nejčastěji se takové týkaly, občas ještě týkají boxu. Během 20. století se na různou dobu a v různé míře objevovaly zákazy tohoto sportu v USA, Švédsku, později pak v Číně a na Islandu.¹⁴²

Kromě neuniverzálnosti těchto názorových linií lze vytknout, že není patrně smyslem automaticky kriminalizovat sportovní jednání ani je bez dalšího úplně zakazovat. Navíc zákaz určitého sportu neřeší otázky trestní odpovědnosti u sportů dalších. Tvorba speciálních skutkových podstat trestných činů konkrétních oblastí lidské činnosti by pak znamenala nepřiměřenou podrobnost trestních kodexů a zatížení orgánů činných v trestním řízení. Proto lze shrnout, že aplikace existujících obecných právních institutů na oblast sportovních úrazů je sice velmi složitou, ale nejspíše jedinou fakticky možnou volbou.

8.1 Angloamerická právní kultura

I když mám samozřejmě na mysli výrazné rozdíly mezi angloamerickou a naší kontinentální právní kulturou, zmiňuji tuto, a to z mnoha důvodů. Zaprvé státy jako Anglie, Skotsko, USA nebo Kanada jsou velmi sportovními zeměmi, dokonce často kolébkami pro nás

---

¹⁴¹ KRÁLÍK, Michal. Legislativní a judikaturní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). *Trestněprávní revue*, 2006, č. 8, s. 229.

¹⁴² KRÁLÍK, Michal. Legislativní a judikaturní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). *Trestněprávní revue*, 2006, č. 8, s. 229-230.

relevantních sportů jako fotbal, lední hokej nebo ragby. Z toho plyne mj. i dlouhá tradice jejich doktríny a soudní praxe v oblasti sportovních úrazů. Navíc celkovou koncepci a přístup jejich právního systému k oblasti sportovních úrazů lze označit v mnoha ohledech za velice zajímavý a kvalitní.

Doktrína i judikatura těchto zemí obecně vychází z institutu svolení poškozeného a související teorie souhlasu poškozeného.¹⁴³ Panuje shoda, že za úmyslná jednání (excesy) automaticky vzniká právní odpovědnost, zkoumat je nutné nedbalostní jednání. Zkoumání vychází z tzv. povinnosti přiměřené péče, kterou má jedinec vůči ostatním za každých okolností se zdůrazněním zvláštních sportovních souvislostí. Mimo souhlasu a přijetí určitých rizik vstupem do hry je tedy rozhodující přiměřenost či nepřiměřenost jednání sportovce. Ta je posuzována samozřejmě v mnoha ohledech, shrnout se dá do pojmu „běžný průběh hry“. Každý sportovec vstupem do hry dává souhlas s riziky, které vyplývají z běžného průběhu hry. Z toho důvodu v případech, kdy hráč svým jednáním překročí běžný průběh hry, předpokládá se, že s tím jeho soupeři souhlas nedali, a takový by měl být s velkou pravděpodobností souzen jako odpovědný. V praxi je tato teorie reprezentována případem *Condon vs. Basi*. Za fotbalový zákrok pana Basiho, kterým zlomil nohu pana Condonu, ho soud shledal vinným, kdy popsal jeho jednání jako bezohledné a nebezpečné a jako vážnou nečistou hru. Důležitým, avšak nikoliv nezbytně dostačujícím faktorem běžného průběhu hry je dodržení sportovního pravidla. V rámci běžného průběhu hry mohou být sportovní pravidla porušována, i to je do jisté míry součástí souhlasu sportovců s riziky ze hry. Na nečistou hru v rámci běžného průběhu hry je pohlíženo jako nedílnou součástí sportu.¹⁴⁴ Speciálně kanadský přístup toto souhrnně označuje za tzv. herní kulturu. Účastníci sportu dle toho souhlasí s těmi jednáními, která jsou součástí herní kultury, a naopak ne s těmi, která jsou s ní v rozporu. Takový přístup nedovoluje samotným účastníkům nastavovat limity jednání, na která se vztahuje souhlas. Je tolerována tvrdá hra, ale ne násilné a nebezpečné chování mimo běžný průběh hry.¹⁴⁵

Mimo to bych doplnil minimálně pro mě velmi zajímavý institut uplatňovaný zejména v USA. Obžalovaný se může při své obhajobě odkazovat na okolnost vylučující protiprávnost v podobě „nechtěného reflexu“ nebo „instinktivní reakce“. Příkladem je případ *Stát vs. Forbes*. Při ledním hokeji atakující napadl protihráče čepelí hole do obličeje a po jeho pádu ho ještě

---

¹⁴³ K tomu srovnej více kapitola 6.4.1. 53-54 s.

¹⁴⁴ Kolektiv autorů. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. 50-51 s. ISBN 978-80-904024-1-6.

¹⁴⁵ KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle evropské a světové judikatury 20. a 21. století. *Soudní rozhledy*, říjen 2006, č. 10, s. 367.

několikrát udeřil hlavou o led, tím mu způsobil zlomeniny v obličeji a 25 stehů. Je zřejmá podobnost s našimi sportovními excesy, které soudy v tomto smyslu i trestaly. V tomto případě však obžalovaný argumentoval tím, že jeho chování bylo instinktivní reakcí, kterou ho učili již odmala, aby jí reagoval na podobné incidenty při hře. S touto pro nás na první pohled nepochopitelnou argumentací uspěl a odsouzen nebyl.¹⁴⁶

8.2 Kontinentální právní kultura

Tento – náš – typ právní kultury vychází v oblasti sportovních úrazů zejména z teorie dodržení sportovního pravidla. Prosazuje se opět výrazně v zemích, kde má sport dlouhou tradici, masovou oblibu a na vrcholu jedny z nejkvalitnějších soutěží světa, ať už je to Německo (fotbal, házená) nebo Francie (fotbal, ragby). Co lze považovat za velmi správné, že patrně všichni autoři k podmínce dodržení sportovního pravidla přidávaly i další podmínky. Karding přidává dobrovolnost výkonu sportovní činnosti ze strany účastníků. Vollrath zdůrazňuje jednání v rámci výkonu sportovní činnosti a plný soulad se zásadami fair-play. Maurach trvá na jednání nepřičící se dobrým mravům, jež není úmyslným porušením pravidel a není brutální. Nejnověji Fuchs modifikuje daný trend tak, že v pravidlech hry je vyjádřeno, v jakém rozsahu na sebe bere každý sportovec vstupem do hry riziko z ní vyplývající. Porušením pravidel dochází k překročení míry takového rizika. Francouzi Garraud a Loup doplňují dodržení sportovních pravidel podmínkami jakési přiměřené opatrnosti a akceptací rizika případných poškozených ze hry. I současná francouzská doktrína reprezentovaná Grosem a Verkindtem v každém případě trvá a vychází z dodržení sportovního pravidla.¹⁴⁷

Německá soudní praxe má svůj základ v rozsudku BGH (Bundesgerichtshof) ze dne 5. 11. 1974, sp. zn. VI ZR 100/73, kde byla uveřejněna tato právní věta: „*Ten, kdo se účastní fotbalu, počítá zásadně se zraněními, kterým se ani při hře v souladu s pravidly nelze vyhnout. Proto předpokladem nároku na náhradu škody vůči protihráči (spoluhráči) je důkaz toho, že tento se nechoval podle pravidel.*“ Praxe je tedy v plném souladu s uvedenou doktrínou, tím spíše, že postupným vývojem se tento striktní pohled modifikoval v další podmínky, a naopak bylo judikováno, že ne každé porušení sportovního pravidla znamená právní odpovědnost.¹⁴⁸ K německé právní praxi bych ještě krátce doplnil, že nejvýraznějším současným trendem je

---

¹⁴⁶ KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle evropské a světové judikatury 20. a 21. století. *Soudní rozhledy*, říjen 2006, č. 10, s. 367.

¹⁴⁷ Kolektiv autorů. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. 42-43 s. ISBN 978-80-904024-1-6.

¹⁴⁸ Kolektiv autorů. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. 45-47 s. ISBN 978-80-904024-1-6.

daleko vyšší počet civilních rozhodnutí než trestních. Králík k tomu přináší komentář Reinharta, jenž tento trend vystihuje tím, že orgány činné v trestním řízení specificky chápou pojem veřejný zájem, vidí sport jako něco, co stojí mimo trestní právo, nechtějí se pouštět na tento tenký a nejistý led. Tento trend není nikterak vědecky odůvodněn a zkoumán, k čemuž by bylo vhodné v blízké době dojít.¹⁴⁹

Na úplný závěr je vhodné zmínit polskou teorii a praxi, která nám z logických důvodů je velmi blízká. Ač historicky jsme prošli podobným vývojem a sport u nás má patrně stejné postavení, polská doktrína se věnovala dané problematice daleko dříve a více. I soudní praxe je reprezentována, opět v duchu teorie dodržení sportovního pravidla, poměrně dávným rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 1938, sp. zn. 2K 2010/37, který zdůraznil nejen dodržení pravidel sportu jako jednání v souladu s právem, ale zmínil i společenskou oblíbenost sportu (znak teorie účelu a státního dovolení). Polsko má i několik významných sportovně-právních teoretiků, kteří jsou mj. veskrze v souladu s výše uvedeným, jmenujme například Sawickiho nebo Gubinskiho.¹⁵⁰

---

¹⁴⁹ KRÁLÍK, Michal. Legislativní a judikaturní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). *Trestněprávní revue*, 2006, č. 8, s. 231-232.

¹⁵⁰ KRÁLÍK, Michal. Legislativní a judikaturní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). *Trestněprávní revue*, 2006, č. 8, s. 234.

9. Korupční jednání v souvislosti se sportem

Dle zvolené osnovy mé práce by mimo trestněprávní odpovědnosti sportovců za způsobení zranění měla být tématem i korupce ve sportu. I přes složitost této problematiky, odrazování od jejího zkoumání a na první pohled různorodost obou témat, se alespoň v omezené míře budu zvolené osnovy držet. Protože opět zdůrazňuji, tím spíše jako člověk ze sportovního prostředí, že různé formy korupčního jednání jsou pro sport v dnešní době obrovským problémem. Je zřejmé, že jakékoliv komplexní zkoumání je zde nemožné. Jenom forem takového jednání je celá řada, jen zmiňme například nelegální sázky, úplatkářství či ovlivňování voleb do sportovních orgánů. Při úvahách o uchopení dané problematiky jsem došel k výběru dvou forem tohoto negativního společenského jevu ve sportu. Zaprvé se jedná o „klasické“ podplácení rozhodčích, případně dalších osob podílejících se na hře funkcionáři sportovních klubů z jasného důvodu ovlivnění výsledků sportovních zápasů, což jsou případy veřejně a mediálně známé, za které byly osoby i odsouzeny, včetně ČR.

Druhou oblastí je obecné ovlivňování sportovní činnosti od sledování jakýchsi individuálních zájmů po ovlivňování průběhu i výsledku hry, ke kterému dochází prostřednictvím osob účastnících se sportu, jež z toho mají různý finanční nebo jiný prospěch. Druhá oblast patrně není často nezákonná, rozhodně je však neetická.¹⁵¹ Přesto je však vhodné ji zmínit a ukázat na ní patrně ten obecný hlavní znak korupce, tj. výraznou společenskou škodlivost. Zároveň to ukazuje, že ve sportu se korupce objevuje v mnoha formách a na mnoha úrovních i kategoriích. Takovým trendem se pak jakákoliv jednání mohou modifikovat v daleko závažnější a již zcela jistě nezákonná. Tato oblast se zároveň dotýká tématu nelegálních sázek, které je často jako první zmíněno v souvislosti s korupcí ve sportu. Vzhledem k tomu, že tato jednání mají ve svých závažných formách charakter organizované trestné činnosti, který překračuje de facto v každém případě hranice států i kontinentů, není možné se mu v rámci práce fundovaně věnovat. Zde se tohoto tématu dotknu ve formě sázek samotných hráčů na svá vlastní utkání. Přínosem zcela jistě budou poznatky a informace od nejmenovaného hráče, který dlouhá léta hrál na profesionální úrovni, a toto prostředí včetně všech jevů detailně poznal.

Záměrně používám pojem korupce a ne úplatkářství. Tyto dva pojmy jsou zaměňovány, respektive širší pojem korupce je někdy chápán jako užší pojem úplatkářství vymezený ve všech aspektech v § 331-334 TrZ. Jak bylo uvedeno, ve sportu korupční jednání nespočívají

---

¹⁵¹ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. 88 s. ISBN 978-80-87576-88-5.

jen v naplnění skutkových podstat trestných činů přijetí úplatku dle § 331 TrZ, nebo v opačném smyslu podplácení dle § 332 TrZ, nýbrž mohou nabývat mnoha dalších forem. Jde o jednání, která částečně mohou nabývat charakter majetkové či hospodářské trestné činnosti, o různá podvodná jednání. Proto je vhodné hovořit o korupci jako o globálním negativním jevu, který postihuje řadu společenských činností (včetně sportu) a vyskytuje se ve veřejném i soukromém sektoru. Vyznačuje se logicky velkou mírou latence, kdy je minimálně trestán disciplinárně, tím spíše trestněprávně, větší část jednání zůstává neodhalena. Problémem je též složité dokazování. Existuje celá řada podezření a indicií ohledně páchaní trestné činnosti (úplatkařství, podvody atp.), odsuzujícími rozsudky však končí jen minimální část z nich.¹⁵²

V našem právním řádu neexistuje definice korupce. Pojem definují některé mezinárodní úmluvy, avšak já uvádím definici Transparency International, která mj. povedeně vystihuje popisovanou šíři tohoto pojmu: „*Korupci lze definovat jako zneužití svěřených pravomocí – já doplňuji: „a příležitostí“ – za účelem získání nezaslouženého osobního (soukromého) prospěchu.*“¹⁵³ Věřím, že celosvětově významné postavení této organizace a její oblast zájmu a činnosti dává této definici dostatečnou závaznost.

Pokud se povedlo vymezit pojem korupce obecně i v souvislosti se sportem, je vhodné ještě zdůraznit určité přívlastky a okolnosti dnešního sportu, které korupci přitahují, respektive odpovědět na otázku, proč ve sportu ke korupčnímu jednání dochází. Sport dneška mimo masovost provozování, fyzického i duševního naplňování života milionů lidí a vytváření vysoce ceněných společenských hodnot je též výrazným ekonomickým fenoménem a činností, oblastí, kde se točí skutečně velké peníze. „Velké peníze“ jsou vždy korupční příležitostí, přitahují kriminální jedince i organizované skupiny. Příležitost se ve skutečnost může proměnit u každého. Proto rozvoji korupce ve sportu napomáhá i zmíněná (faktická) autonomie sportu, jakási uzavřenost. V tomto smyslu spočívající v personální stálosti, minimální rotaci sportovních činností, zkosnatělosti sportovního prostředí, falešné a účelové kolegiálnosti. Často se mluví o „sportovní rodině“, která si své problémy přece vyřeší sama, a není vůbec důvodu k jakýmkoliv vnějším zásahům. A s tímto stavem panuje povětšinou shoda,¹⁵⁴

---

¹⁵² COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. 89-90 s. ISBN 978-80-87576-88-5.

¹⁵³ BUREŠ, Radim. *Proč není sport imunní vůči korupci?* Transparency International [online]. c2009. [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/sport_studie_CJ.pdf>

¹⁵⁴ To lze sledovat zejména v té oblasti nikoliv patrně nezákonných, ale silně neetických jednání, kde lze uvést příklady placení letních dovolených trenérům mládežnických sportovních celků rodiči jejich hráčů. Neumím si představit, že by ředitel prestižního gymnázia jezdil v létě po vysvědčení na dovolenou placenou rodiči studentů školy a veřejnost i případně média by s tím byla v konkludentním souhlasu. Dalším příkladem je náš výkonnostní fotbal, jehož nekorunovaným králem je místopředseda FAČR Roman Berbr, který se mimochodem hrdě a otevřeně

jakýkoliv pokus o nějaké upřímné řešení nebo snad dokonce o obranu postižených takovým jednáním končí dehonestací a takřka vypuzením ze sportovního hnutí.¹⁵⁵

Na závěr obecné části této kapitoly bych s podivem uvedl, že pokud u oblasti sportovních úrazů se často naráželo na nevelké množství právní teorie a doktríny, zde je ten problém daleko větší. Zmíněné de facto neexistuje. Logicky hlavním důvodem bude vnímání korupce jako jevu obecně celospolečensky negativního, který by bezesporu měl být zájmem trestního práva, nehledě na to, jaké společenské činnosti se týká. Bohužel musím konstatovat, že tento pohled je patrně tvrzený, avšak ani odbornou veřejností nijak potvrzovaný. Mimo krátké zmínky ve sportovně-právních monografiích a citovaných materiálech a studiích Transparency International jsem dokonce nedohledal v žádném právnickém periodiku jediný článek se korupcí ve sportu věnující. To ani v souvislosti se známou fotbalovou kauzou. Soudní praxe za sebou má pár řízení s fotbalovými sudími a činovníky, ale to je vše. Opět je tedy nutné zmínit až občas nepochopitelnou míru faktické sportovní autonomie potvrzovanou chováním státu vůči sportovnímu hnutí.

9.1 Úplatkařství ve sportu

Tuto část bych uvedl slovními obraty „Ivánku, kamaráde“ a „kapřici připluli“, které zazněly v odposleších, jež odhalily v roce 2004 naši největší úplatkářskou kauzu ve sportu. Divadelním představením pánů Čtvrtníčka a Lábuse získaly vtipný nádech a staly se lidovou zábavou. Skutečnost byla a je však samozřejmě daleko závažnější. Od té doby přišly další a další kauzy, které několikrát řešily dokonce Nejvyšší i Ústavní soud. Jádrem problematiky se točí kolem pojmu „obstarávání věcí obecného zájmu“, pro jehož ne/naplnění argumentují dle své pozice obhajoba i obžaloba. Soudní praxe k němu několikrát v souvislosti se sportem zaujala, dle všeho se zdá správné, stanovisko. Pokud platí obecný názor, že taková jednání ve sportu

---

hlásí ke své kariéře a praktikám agenta kontrarozvědky STB. V divizi či krajském přeboru za sezonu odehrajete x zápasů s týmy, ne snad nutně uplácejícími, ale zákulisně silnými, kde je výsledek dán jasně předem, a pokud to k němu nesměruje, pomůže se mu. K uvedenému srovnej více: KALOUŠ, Pavel. *Berbr: Když má někdo špatný pocit, ať se odstěhuje a hraje jinde*. iSport.cz [online]. c2013. poslední revize 23. 5. 2013 [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <<http://isport.blesk.cz/clanek/fotbal-prohnily-cesky-fotbal/173524/berbr-kdyz-ma-nekdo-spatny-pocit-at-se-odstehuje-a-hraje-jinde.html>> Těžko taková jednání kriminalizovat, ale jako popis faktického stavu našeho sportu velmi vhodné. A od všech postižených tímto stavem nakonec je stejně nejčastěji slyšet: „Tak to prostě je, změnit se to nedá atp.“ Všechno tohle pak dává základ výrazným a závažným jednáním, která již mimo zákon opravdu jsou. Pro hodně lidí je sport velmi atraktivním osobním byznysem, na tomto stavu nechtějí nic měnit. Velmi snižená citlivost veřejnosti i médií na dané jevy a chování oproti politikům a dalším veřejným funkcím jim v tom jen pomáhá.

¹⁵⁵ BUREŠ, Radim a LACHMANN, Martin. *Sport a korupce*. Transparency International [online]. c2008. [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/sport_clanek_Korupce_ve_sportu.pdf>

mají být zájmem trestního práva, pak jasné vymezení tohoto pojmu v souvislosti se sportem je stěžejní a nejtěžší otázkou, která bude rozebrána i zde.

Základ právní úpravy postihující tuto oblast jednání najdeme v hlavě desáté zvláštní části trestního zákoníku, jejíž třetí díl je označen jako úplatkářství. V rámci tohoto dílu jsou upraveny pro nás dva relevantní trestné činy, tj. v § 331 TrZ trestný čin přijetí úplatku a v § 332 TrZ trestný čin podplácení. Trestný čin nepřímého úplatkářství dle § 333 TrZ není dle zákonného vymezení pojmu úřední osoba dle § 127 a 334 odst. 2 TrZ naším zájmem, i když se jednání naplňující tuto skutkovou podstatu nedají v oblasti sportu zcela vyloučit. Příkladem by mohly být opakované indicie o korupčních praktikách při výběru pořadatelských měst olympijských her. Tyto záležitosti jsou dnes velmi politizované, do procesu a rozhodnutí o kandidatuře se zapojují čelní představitelé států i měst.

Společnými znaky dvou vybraných trestných činů jsou pojmy úplatek, a právě zmíněné obstarávání věcí obecného zájmu. Úplatkem se dle § 334 odst. 1 TrZ rozumí *„neoprávněná výhoda spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není právní nárok.“* Pojem „obstarávání věcí obecného zájmu“ není bohužel v zákoně definovaný. Výjimku tvoří ustanovení § 334 odst. 3 TrZ, které je však neúplné, pro naši oblast takřka nepoužitelné a hlavně pouze doplňující (srovnej znění *„za obstarávání věcí obecného zájmu se považuje též..“*). Tento pojem je tedy definován naukou a aplikační praxí. Jedná se o činnost, při které jsou plněny úkoly, na kterých má zájem zásadně celá společnost nebo alespoň větší skupina osob. Nejedná se tedy o činnost osob, která by byla projevem uspokojování jejich výlučných zájmů, ale naopak především o činnost v oblasti státu a samosprávy a také v oblasti uspokojování obecně důležitých materiálních, sociálních a jiných potřeb.¹⁵⁶ *„Vydeme-li tedy z takto poměrně široce chápaného výkladu pojmu obstarávání věcí obecného zájmu, dospějeme k závěru, že např. i nabídnutí majetkového prospěchu prvoligovému fotbalovému rozhodčímu, aby svým jednáním ovlivnil výsledek fotbalového utkání, je obstaráváním obecného zájmu.“*¹⁵⁷

Objektivní stránka obou trestných činů spočívá v mnoha způsobech naplnění. Může jít o přijetí úplatku, dání slibu úplatku, poskytnutí úplatku či nabídky a slíbení úplatku. Dle typové závažnosti se jedná převážně o přečiny, což se projevuje výrazným způsobem na možnostech

---

¹⁵⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. I. vydání.* Praha: Leges, 2010. 763 s. ISBN 978-80-87212-24-0.

¹⁵⁷ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu.* Praha: Leges, 2014. 96 s. ISBN 978-80-87576-88-5.

sankcionování. Výjimečné je uložení trestu odnětí svobody, nejčastější sankce, které přicházejí v úvahu, jsou podmíněný trest odnětí svobody, zákaz činnosti či peněžitý trest. Což však zcela určitě není nutné brát za nedostatek hmotněprávní úpravy. Tu lze obecně označit za dostatečnou a kvalitní. Hmotné právo však je spjato s právem procesním, díky němuž dochází svého naplnění. A z naprosto logických, laicky rozpoznatelných důvodů právě zde je možno spatřovat největší svízel v odhalování a potírání všech korupčních jednání. Obě strany tohoto „vztahu“ mají velký zájem o naprostou tajnost a diskrétnost celé věci. Obě jsou v pozici pachatele trestného činu, nemají tedy nejmenší zájem na jeho odhalení. Proto je důležité, aby orgány činné v trestním řízení disponovaly instrumenty k odhalování a potírání korupce. Již z první věty této podkapitoly vyplývá, že klíčovou roli mají odposlechy. Zákonnost jejich provedení či nejasnost skutečností z nich vyplývajících je však zároveň, po polemice o obstarávání věcí obecného zájmu, důležitým argumentem obhajoby.¹⁵⁸

Po, věřím dostatečné, vložce právní úpravy úplatkářství je ideální navázat soudní praxí. Naše soudy řešily poměrně dost obdobných kauz spočívajících v uplácení fotbalových rozhodčích z důvodu ovlivnění výsledků utkání. Co je důležité, že řada případů skončila až dovoláním k NS či stížností k ÚS, a tedy i tyto naše soudní autority k dané oblasti judikovaly. Nutno doplnit, že se mj. vyjádřily k pojmu obstarávání věcí obecného zájmu, a to opakovaně a konzistentně ve smyslu, že sportovní činnost (fotbal) pod tento pojem patří. Tedy uplácení rozhodčích, delegátů, případně dalších osob podílejících se na hře, a na druhé straně přijímání úplatků těmito osobami je nutno posuzovat dle relevantních norem trestního práva.

Citovaná rozhodnutí se opravdu točí zejména kolem vymezení pojmu obstarávání věcí obecného zájmu, k němuž zaujímá negativní stanovisko obhajoba, a naopak jeho naplnění potvrzuje státní zástupce a soudy. Obhajoba zdůrazňuje soukromý charakter sportu a nepřipustnost státních zásahů, kdy však občas dochází až k absurdním závěrům. Například: „...sport je vysoce individuální a soukromá aktivita nezávislá na divácích, kterou nelze zestátnovat tím, že by průběh sportovního utkání byl označován za věc veřejného zájmu s poukazem na zájem diváků...Skutečnost, zda jsou diváci s výsledkem sportovního utkání spokojeni či nikoliv, je pouze jejich interní záležitostí, a není tudíž věcí státu, aby zajišťoval určitou míru jejich spokojenosti.“¹⁵⁹ Podobně argumentuje v jeho kauze obhájce Ivana Horníka, patrně postavy s uplácením rozhodčích nejvíce spojenou, kdy sport považuje opět za

---

¹⁵⁸ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. 96-98 s. ISBN 978-80-87576-88-5.

¹⁵⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. dubna 2007, sp. zn. 8 Tdo 396/2007.

soukromou aktivitu a tvrdí, že stát není oprávněn zasahovat do činnosti sportovních funkcionářů či rozhodčích.¹⁶⁰

S argumentací obhajoby těžko lze v něčem souhlasit, naopak bych ji označil za čistě účelovou. Často ze sportovního prostředí slycháváme, že sport se hraje pro diváky a plné stadiony jsou ta nejlepší reklama a motivace. Čelní představitelé sportovního hnutí a klubů, kterým v té době Ivan Horník zcela jistě byl, takovouto obhajobou vlastně říkají veřejnosti, aby chodila na zápasy, kde rozhodně ne málo naplní pokladnu klubu útratou za lístek, občerstvení či suvenýry, aby přiváděla do přípravek malé děti, za které každý klub získává peníze z veřejných rozpočtů, a aby vnímala sport veskrze pozitivně. Avšak klidně může sledovat zinscenované divadlo, díky kterému se určitý okruh lidí velmi zajímavě obohacuje. Taková obhajoba by zcela extrémně působila v zahraničí, kde například lístky na NHL stojí 100 i více dolarů, kde se permanentky na anglickou fotbalovou ligu dědí v rodině, a jinak skoro nemáte možnost se na stadion dostat. Kde příjmy ze vstupného a prodeje suvenýrů znamenají většinou část rozpočtu klubů. Argument o nezasahování státu do činnosti sportovních funkcionářů se dá ad absurdum vysvětlit tak, že pokud by tito pohlavně zneužívali děti z mládežnických kategorií svých klubů, stát by neměl nijak zakročit.

I NS se samozřejmě absolutně neztotožnil s názory argumenty obhajoby. Ve svých odůvodněních zdůrazňoval ekonomické a společenské aspekty sportu, když uvedl: „...se mu věnují jak aktivně, tak i pasivně milióny lidí a sledováním sportovních utkání se baví pravidelně i v naší republice statisíce diváků. Právě tato sledovanost se odráží nejen v popularitě tohoto sportu jako takového, ale je rovněž významným ekonomickým fenoménem, který je důležitým ekonomickým „zdrojem“ mnoha subjektů, ať již marketingových, mediálních nebo reklamních společností či sázkových kanceláří atd., jež jsou svými příjmy významně navázány na obecné působení fotbalových soutěží, a především na jejich výsledky. V jejich zájmu rozhodně je, aby právě tyto soutěže probíhaly spravedlivě a nebyly ovlivňovány jednotlivci vedenými snahou mít na nich osobní užitek a nedovolený prospěch. Je tak zřejmé, že fungování fotbalu a provozování s ním spojených aktivit má důležitý celospolečenský a ekonomický dopad pro nikoliv zanedbatelnou část fyzických a právnických osob, které jsou na jeho fungování finančně závislé...“¹⁶¹ V druhém případě doplnil: „...smyslem existence sportu, v tomto případě fotbalu, je to, že se jedná o zábavu, hru ve stylu „fair play“, tedy o jeho poctivé provozování, při němž

---

¹⁶⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. října 2007, sp. zn. 3 Tdo 510/2007.

¹⁶¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. dubna 2007, sp. zn. 8 Tdo 396/2007.

sportovní výkony hráčů dodržujících přesně daná pravidla, jsou tím, co chtějí vidět jeho diváci (fanoušci). Zajisté nutno připustit, že sport provozovaný „férově“, bez podvodných zákulisních praktik a machinací, je záležitostí masovou, o níž se zajímá široká společenská skupina, jejíž příslušníci přirozeně touží sledovat a fandit sportovním výkonům hráči podávaným, jež nebudou ovlivněny předem penězi či čímkoliv jiným. Pro sportovní fanoušky, a to ať už se jedná o soutěž nejvyšší (v řešeném případě 1. ligu) či soutěže nižší, by jistě ztratilo smysl sledovat hru, v níž je výsledek dán předem v důsledku korupčního jednání osob - rozhodčích, které svou činností mohou výsledek ovlivnit, v případě, že rezignují na svou nestrannost za účelem získání výhod jim (jinými osobami) předem přislíbenými... Činnost fotbalových rozhodčích i funkcionářů, vědomě ovlivňujících hru ve snaze ji dovést k předem stanovenému výsledku, je nepochybně oním „obstaráním věci obecného zájmu“... Jestliže je totiž otázka dodržování sportovních pravidel „fair play“ nepochybně především otázkou etickou, neznamená to samo o sobě současné vyloučení ingerence státu (včetně trestněprávní regulace) do této oblasti. V dané souvislosti je proto zcela zjevné, že otázku dodržování pravidel „fair play“ stát nekontroluje vždy v plném rozsahu, ale je povinen reagovat, a to i v rovině trestněprávní, především v případech, kdy se jedná o čin nebezpečný pro společnost, jehož znaky jsou uvedeny v trestním zákoně.“¹⁶²

V daných případech byla tedy dovolání k NS odmítnuta. V obou kauzách byly podány i stížnosti k ÚS, které však nepřinesly žádný výrazný zvrat ani nový pohled na věc, a též byly odmítnuty.¹⁶³ Na závěr lze tedy uvést, že i dle soudní praxe je ovlivňování výsledků sportovních utkání pomocí uplácení trestným činem.

9.2 Nekalé ovlivňování sportovní činnosti

Tuto část bych ještě rozdělil na oblast určitého ovlivňování sportovní činnosti z důvodu dosahování jakýchsi individuálních zájmů a na nekalá jednání samotných sportovců, kteří využívají svého postavení a možností sázejí na vlastní zápasy, jež pak v souladu se sázkou ovlivňují. Pokud již není, tak to minimálně byl typický jev našich profesionálních (fakticky spíše poloprofesionálních) sportovních soutěží, což dokazují i poznatky nejmenovaného hráče, s nimiž se se mnou podělil, a jež zde uvedu. Tato jednání patrně ve většině případů nelze klasifikovat jako nezákonná, avšak zcela určitě jako neetická. Pojednávám o nich zejména proto, že podávají reálný obraz o kultuře a klimatu sportovního prostředí a svou všeobecnou

---

¹⁶² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. října 2007, sp. zn. 3 Tdo 510/2007.

¹⁶³ K tomu srovnej více: Usnesení Ústavního soudu ze dne 16. prosince 2008, sp. zn. II. ÚS 1932/07; Usnesení Ústavního soudu ze dne 30. července 2009, sp. zn. IV. ÚS 128/08.

akceptací vytvářejí prostor pro případná jednání závažnější. Pokud mám danou ideu objektivně podložit, pouze odkazují na každým rokem se horšící mezinárodní výsledky našeho sportu, kdy se navíc prosazují často individuální sportovci v okrajových sportech, kteří jsou vedeni mimo systém. Nadto lze uvést, že sázky na vlastní sportovní výsledky mají minimálně charakter podvodných jednání z pohledu trestního práva.

První oblast bych zkoumal na kauze hokejového trenéra Vladimíra Růžičky, u kteréžto se těžko zbavuje dojmu, částečně určitě odůvodněného, že naplňuje minimálně některé znaky úplatkářství. Neexistuje v ní však soudní rozhodnutí v tomto smyslu. Existuje však pravomocný odsuzující rozsudek za jiný trestný čin, jež byl potvrzen i odvolacím soudem, a tedy snad je zde tato kauza způsobilá zkoumání.

V mediálně známé kauze byl tehdejší trenér hokejové reprezentace veřejně obviněn rodičem jednoho z hráčů Miroslavem Palaščákem z korupčních praktik, což bylo dokládáno postupně zveřejňovanými videi ze schůzek mezi Růžičkou a Palaščákem. Nebudu se pouštět do analýz a už vůbec ne obžalob jedné či druhé strany z korupce. Kauzu zmiňuji pro popis a důkaz, že ve sportovním prostředí dochází k jednáním, kdy jedna strana chce dosáhnout určitého osobního zájmu (zde zájem na hokejové kariéře syna), a to způsobem mimo sportovní mantinely, v zákulisí a jednáním rozhodně minimálně neférovým a neetickým. A co je problémové, ze strany sportovního hnutí zosobněného jeho činovníky, trenéry, rozhodčími apod. neexistuje a ani není žádná otevřená snaha o existenci takových morálních hodnot a kvalit, aby toto jednání bylo automaticky odmítáno a odsuzováno. Jsem přesvědčen, že „ten kdo bere, přijímá či souhlasí“ je každopádně horší a má větší odpovědnost za „korupční klima“ než „ten, kdo dává a nabízí“. Má slova dokazuje i odlišná hranice trestů odnětí svobody za úplatkářské trestné činy. Ve sportu je to zmíněné placení dovolené trenérům, jsou to tyto nejasné, nijak oficiální sponzorské dary, které se domlouvají u rohového stolu restaurace, za které ve zmíněném případě obdarovávající zřetelně žádá nějakou protislužbu či výhodu.¹⁶⁴ A zde vrcholný představitel sportovního hnutí to striktně neodmítne, naopak dle všeho takové schůzky absolvuje opakovaně, různé přímluvy a „služby“ popisuje jako běžnou záležitost, silou svého postavení „legalizuje“ tato jednání, která se bezesporu na dalších místech v jiném obsazení opakují. A reakce dalších vrcholných představitelů jen potvrzují předchozí slova o spokojenosti se současným stavem, na kterém není potřeba nic měnit, o pokřivenosti celého

---

¹⁶⁴ Více ke kauze včetně odkazů na zmíněné nahrávky například: *Téma: Kauza Růžičkovo video*. Aktuálně.cz [online]. c2015. poslední revize 11. 1. 2017 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <<https://sport.aktualne.cz/kauza-ruzickovo-video/l~959c9bc6e28e11e4a66e0025900fea04/?offset=0>>

prostředí, o nulové sebereflexi, o velmi nízké společenské citlivosti na tato jednání.¹⁶⁵ Neumím si představit, že by čelní představitel ledního hokeje v Kanadě nebo Švédsku byl středem takové kauzy a nevyvodil z ní nikoliv právní, ale společenskou odpovědnost, protože pozice trenéra reprezentace nejoblíbenějšího sportu v zemi určitě je veřejnou funkcí, a dál vedl toto mužstvo na domácím mistrovství světa, na které osobně dorazilo skoro půl milionů diváků a v našich podmínkách je to největší sportovní akce, kterou můžeme pořádat. A aby reakce médií a veřejnosti si žádnou odpovědnost nežádala a zněla zhruba – vyhrál Nagano a dvakrát mistrovství světa, ten si může dělat, co chce.

Chtěl jsem jen poukázat na jakési podhoubí korupčního jednání ve sportu a obecně akceptovaný základ jednání, která pak propuknou v rozsáhlé kauzy, jež jsou pro veřejnost obrovským překvapením a pohoršením a jsou řešeny soudy. Růžička byl odsouzen za přečin zpronevěry dle § 206 odst. 1, odst. 3 TrZ k peněžitému trestu ve výměře 400.000,- Kč. Nelze se však zbavit nepříjemného dojmu, že materiálně mělo toto jednání jiný charakter, což potvrzuje i vyjádření státního zástupce Městského státního zastupitelství v Praze, jenž uvedl: „*Způsob předávání peněz spíše naznačoval jiný charakter trestné činnosti.*“¹⁶⁶ Patrně došlo k praktické ukázce výše popsaného složitého dokazování jakéhokoliv korupčního jednání, kdy i Policie započala s prověřováním ve věci podezření ze spáchání trestného činu přijetí úplatku, což by v takovém případě logicky znamenalo možné stíhání obou stran. Znovu se probírala klíčová otázka celé problematiky, tj. zda sport (hokej) ve smyslu případu je obstaráváním věci obecného zájmu, která byla detailně rozebrána v předchozí části.¹⁶⁷ Tentokrát orgány činné v trestním řízení došly patrně k závěru, že nikoliv, a případ nakonec došel k obžalobě a poté i odsouzení za přečin zpronevěry.

---

¹⁶⁵ K tomu srovnej reakce například: SUŠOVSKÝ, Adam. *Král: Růžičkova kauza je problém jednoho klubu a pár lidí*. Aktuálně.cz [online]. c2015. poslední revize 10. 6. 2015 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <<https://sport.aktualne.cz/hokej/kral-ruzickova-kauza-je-problem-jednoho-cloveka-a-klubu/r~2a90a37e0f5f11e5ba38002590604f2e/>>; SUŠOVSKÝ, Adam. *Palašček řekl, že ho Růžička vydíral. Lener se mu smál*. Aktuálně.cz [online]. c2015. poslední revize 22. 5. 2015 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <<https://sport.aktualne.cz/hokej/palascak-tvrdil-ze-ho-ruzicka-vydiral-lener-se-mu-smal/r~a2f9aed4003f11e5ae1b002590604f2e/>>; Sport. *Paroubek se zastal Růžičky. „Slavii vytáhl z bídy k titulům“*. Aktuálně.cz [online]. c2015. poslední revize 14. 4. 2015 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <<https://sport.aktualne.cz/hokej/paroubek-se-zastal-ruzicky-slavii-vytahl-z-bidy-k-titulum/r~a0a7917ae29211e4bc74002590604f2e/>>

¹⁶⁶ Úryvek z usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 1. 2017, sp. zn. 9 To 490/2016. novinky.cz [online]. c2017. poslední revize 11. 1. 2017 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <<https://www.novinky.cz/krimi/426154-trener-ruzicka-neuspel-s-odvolanim-musi-zaplatit-400-tisic.html>>

¹⁶⁷ KÉZR, Martin a TRONÍČEK, Jakub. *Růžičkova kauza: Policie řeší, zda je hokej v obecném zájmu*. novinky.cz [online]. c2015. poslední revize 23. 4. 2015 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <<https://www.novinky.cz/krimi/367748-ruzickova-kauza-policie-resi-zda-je-hokej-v-obecnem-zajmu.html>>

Nedovolím si tvrdit, že i taková jednání naplňují znak obstarávání věci obecného zájmu. Možná právě kvůli mnou vyjádřené snahy o dosažení určitých individuálních zájmů ne. Můžu nabídnout pohled, jak v tom obecnější zájem lze vidět. Soudy při své argumentaci často zdůrazňovaly zájem společnosti a diváků na férové, čisté a kvalitní hře. V tomto smyslu je tedy určitě zájmem, aby se na vrcholovou a sledovanou úroveň dostali přirozeným výběrem a cestou ti nejlepší, což takováto jednání určitě narušují. Každý takový hráč, který dostane jakoukoliv šanci díky podobným jednáním, ukončuje de facto kariéru jinému lepšímu hráči, jenž ji získal přirozeně, protože v každém sportovním týmu je omezený počet míst. Vzhledem k tomu, že už jen ze statistiky vyplývá, že na vrcholovou dospělou úroveň se v masových sportech dostanou hráči v řádech jednotek procent, tak je tento velmi úzký přirozený výběr ještě neférově narušován. Pak je už otázkou kvantita tohoto jevu ve sportu, kterou zde nebudu rozebírat, protože vyplývá pouze z mých subjektivních zkušeností a mediálně prozatím spíše z bulvární sféry. Nadto doplňuji, že tichá akceptace těchto jednání a klima ve sportu má samozřejmě velmi negativní vliv na ty „poškozené“ a obecně masu mladých lidí, které sport formuje a produkuje, a kteří se neprosadí na vrcholovou úroveň. U těch se roky mládí strávené fyzickým a psychickým vypětím v lepším případě promění ve velkou frustraci, v horším případě v gamblersství, alkohol nebo drogy. Takových bývalých spoluhráčů mám osobně desítky.

Tím však neříkám, že v těchto následcích je nutné vidět obecný zájem na férovém sportu, protože tyto samozřejmě mají i další příčiny, jež nezastírám. Mé konstrukce nejsou rozhodně dokonale vystavěné a vyargumentované. Ale již shora jsem uvedl, že je to jen možná úvaha nad opačným pohledem, než ke kterému došly orgány činné v trestním řízení. Řešení těchto problémů sportu je zcela jistě primárně na samotném, jak bylo rozsáhle popsáno nyní velmi pasivním, sportovním hnutím a jeho disciplinárních prostředcích. Existuje mnoho jednání, která lze jen velmi těžko kriminalizovat. Avšak na rozdíl od sportovních úrazů zde je patrně neoddiskutovatelné zapojení trestního práva, kdy je nutné mít na paměti, že jeho úkolem je postihování nejzávažnějších společensky negativních jevů, kam zcela jistě jakákoliv korupční jednání patří nezávisle na tom, v jaké společenské oblasti se vyskytují. Efektivní potírání a postih korupce je důležitý mj. z preventivního a výchovného hlediska ve společnosti.¹⁶⁸

Dostávám se ke zcela poslední oblasti, kterou bych zde rád zmínil, a to jsou sázky sportovců na vlastní sportovní činnost. Je to velmi úzká část rozsáhlého problému nelegálních

---

¹⁶⁸ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. 108 s. ISBN 978-80-87576-88-5.

sázek na sportovní utkání, který je v souvislosti s ovlivňováním sportovní činnosti patrně primárně a nejvíce zmiňován. Tuto problematiku v naší literatuře šířeji zkoumá snad jen Kevin Carpenter, na což odkazují zejména v otázkách příčin, následků nebo prevence tohoto jevu.¹⁶⁹

Nejsem schopen posoudit, do jaké míry je toto aktuální problém, uvedené poznatky zmíněného nejmenovaného hráče však určitě ukazují, že to negativním jevem sportu minimálně bylo. V popisu jednání uvádí: „*Den nebo dva před konkrétním zápasem si zavolali dva zkušenější hráči obou mužstev, kteří zhodnotili jejich současnou situaci, hovořili o možnosti domluveného výsledku, kteroužto dohodu proberou uvnitř mužstva, a případně určitý počet hráčů z obou mužstev si na takový výsledek vsadí v sázkové kanceláři či k tomu využijí nějakého prostředníka.*“ Asi každého napadají otázky, kolik hráčů o tom vědělo, kolik si vsadilo, jaké částky, případně jaké byly možné výhry, na co se sázelo, jak často atp. K tomu doplňuje: „*Samozřejmě nebylo možné ani nutné, aby o tom věděli všichni členové týmu, výsledek se dá ovlivnit v omezeném počtu hráčů. Nejčastěji se sázelo na remízy, na které jsou nejvyšší kurzy, a tedy jsou zde nejvyšší možné výhry. Sázky mohly být maximálně v řádech tisícovek korun, aby výhry byly v řádech desítek tisíc korun, a nedocházelo k žádným podezřením. Vsadilo se třikrát nebo čtyřikrát za sezónu, v zápasech, kde to bylo obecně nejméně nápadné.*“ Co k tomu tyto hráče vede? Důvod je velmi prozaický. Píše o něm i Carpenter. Veřejnost se patrně často domnívá, že profesionální sport znamená automaticky vysoké výdělků sportovců, které je zabezpečí na dlouhou dobu. To je však ve většině případů nesmysl. V našich podmínkách se sportem dobře živí a nějakým způsobem do budoucna zabezpečuje pouze určitá část špičkových sportovců, tj. na úrovni nejvyšší soutěže, a to ještě jen té hokejové a fotbalové. Sportovci často nejsou placeni celoročně, ale jen na tzv. závodní období (sezónu), na úrovni prvních a druhých lig bych fakticky hovořil spíše o poloprofesionálech. Důvodem těchto nekalých jednání pak tedy jsou opět peníze. Hráči nejsou dostatečně placeni, navíc v tomto prostředí existuje jakýsi vyšší standard života. Tento problém se netýká anglické fotbalové ligy nebo amerických profesionálních sportovních soutěží, kde jsou průměrné platy v řádech milionů liber, respektive dolarů, ale v prostředí prvoligových českých soutěží, kde jsou hráči závislí na každý rok opakované smlouvě na nijak závratné hranici, k tomu zcela jistě potenciál existuje.¹⁷⁰ Toto potvrzuje i sám hráč: „*Prostě jsme využili příležitosti, třeba 100.000,- Kč navíc ze sezóny se nám hodilo.*“

---

¹⁶⁹ KUKLÍK, Jan. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. 155 s. a násl. ISBN 978-80-87284-28-5.

¹⁷⁰ KUKLÍK, Jan. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. 161-162 s. ISBN 978-80-87284-28-5.

Z hlediska trestního práva v tomto jednání lze zcela jistě spatřovat naplnění skutkové podstaty trestného činu podvodu dle § 209 TrZ, jenž ve své základní skutkové podstatě v odst. 1 říká: „*Kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.*“ V podobě sázkové kanceláře máme určitě poškozeného, na jehož majetku byla způsobena (různě rozsáhlá) škoda. Hráči svou domluvou o výsledku uvedou v omyl tuto kancelář, která vypíše a uzavře s nimi sázku v dobré víře, že utkání proběhne férově a dle pravidel, případně při uzavírání smlouvy o sázce se sázkovou kanceláří hráči zamlčí podstatné skutečnosti, při jejichž znalosti by k akceptaci sázky ze strany kanceláře zcela jistě nedošlo. Toto potvrzuje i Jelínek, jenž uvádí, že jde o podvod, pokud oklamaná osoba v důsledku svého omylu nebo zamlčení podstatných skutečností provede majetkovou dispozici, kterou vznikne na cizím majetku škoda nikoliv nepatrná a zároveň se tím obohatí pachatel či někdo jiný. Objektivní stránka nemůže spočívat ve využití omylu, pokud pachatel sám k omylu přispěl. K zamlčení podstatných skutečností dodává jako příklad právě takové, které by vedly k neuzavření smlouvy, pokud by o nich poškozený věděl.¹⁷¹

Do dnešních dnů mi nejsou v této oblasti známe žádné rozsáhlé veřejně známé kauzy a patrně těžko v tomto hledat nějaké systémové právní řešení. Sportovní prostředí k tomuto asi bude přistupovat s podobnou mírou aktivity jako ke všem shora uvedeným jevům. V tomto případě však s poměrně úspěšným řešením někdo přišel. Byly to poškozené sázkové kanceláře, které v evropském a celosvětovém měřítku vytvářejí tzv. systémy včasného varování a další ochranné mechanismy, díky kterým popsaná jednání úspěšně potírají a brání se jim. Ve výsledku právě je tyto negativní jevy obchodně velmi poškozovaly.¹⁷² Toto potvrzuje i posledním svým poznatkem zpovídaný hráč: „*Od jisté doby bylo naše sázení znemožněno. Při opakované sázce na konkrétní zápas za relativně vyšší vsazenou částku ihned volala obsluha na centrálu, kde bylo přijetí sázky většinou zakázáno. Bookmakeři snižovali neustále kurz, až případně daný zápas z nabídky kanceláře úplně vymazali.*“

---

¹⁷¹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. 1. vydání.* Praha: Leges, 2010. 596-597 s. ISBN 978-80-87212-24-0.

¹⁷² KUKLÍK, Jan. *Sportovní právo.* Praha: Auditorium, 2012. 166-167 s. ISBN 978-80-87284-28-5.

10. Závěr

První asociace, jež mě napadne v závěru mé diplomové práce je zhodnocení. Každý závěr by měl obsahovat zhodnocení. Zde cílů práce, zkoumané problematiky, potvrzených či vyvrácených názorů a úvah, nových poznatků, zkrátka celé té cesty od úvodu až po poslední tečku předchozí kapitoly. Vybral jsem si téma velmi speciální, kdy jsem v hojně míře přidával i rozsáhlé osobní zkušenosti. Věřím, že se mi tento jev mé práce podařilo udržet v přínosných mezích a v plném souladu s mottem této práce uvedeným v úvodu. Zejména díky tomu práce přinesla původně nezamýšlený vedlejší cíl, který spočíval ve velmi detailním vymezení a kategorizaci sportů, kdy se ve spojení s uvedenými oblastmi jednání ve sportu, které vykazují určité trestněprávní znaky, podařilo daleko lépe ohraničit zkoumanou materii. Je zřejmé, že pokud má být něco zkoumáno z pohledu trestního práva, je nutné jasně vymezit co a jakým způsobem. Proto naplnění tohoto cíle považuji za velmi přidanou hodnotu práce. V úvodní části, kterou bych souhrnně označil za jakousi věcnou a pojmovou, byl dále definován klíčový pojem a fenomén, tj. sport, pojem a podstata autonomie sportu spočívající v určité míře formální či faktické nezávislosti sportovního prostředí na právu. K nosným a už čistě právním kapitolám se blížil vztah sportu a trestního práva plynule přecházející v kapitolu věnující se sportovním pravidlům jako neprávnímu normativnímu systému sportovního prostředí. Dle některých historických sportovně-právních teorií jsou sportovní pravidla de facto jediným a naprosto nezbytným předpokladem uplatnění trestní odpovědnosti ve sportu. Dnes již spíše panuje shoda, že jsou zcela jistě důležitým předpokladem, nikoliv však nutným a jediným. Sportovní pravidla jsou velmi propracovaným a kvalitním normativním systémem sportovního prostředí, jenž je schopen postihovat dostatečně celou řadu nežádoucích sportovních jednání, v některých závažnějších případech však je nutný zásah práva, v těch úplně nejzávažnějších pak práva trestního.

Takovou typickou oblastí jednání jsou sportovní úrazy a případná trestní odpovědnost za ně, což je nosná a hlavní část a téma práce. Jedná se o případy, kdy zaviněným jednáním způsobí jeden sportovec v průběhu hry zranění jinému. Právní doktrína i soudní praxe k tomu historicky zaujímají spoustu postojů, které se dají shrnout do snahy o nalezení univerzální hranice a parametrů autonomie sportu, tzn., za jaká popsaná jednání postačuje odpovědnost disciplinární, a za jaká už je vhodné posuzovat a uplatňovat odpovědnost trestněprávní. Toto se dá také označit za hlavní cíl celé problematiky, jenž se však prozatím nepodařilo naplnit. Ani já jsem v analýze jednotlivých pojmových znaků trestného činu a okolností vylučujících protiprávnost nenašel v žádném z těchto právních institutů univerzální důvod pro vyloučení, či

naopak uplatnění trestní odpovědnosti. O to se snaží řada teorií sportovně-právní doktríny, které jsem vhodně uváděl u souvisejících právních institutů. Tento cíl jsem tedy již na počátku v mé práci trochu modifikoval a snažil jsem se nacházet jednání, u kterých lze poměrně objektivně hovořit o uplatnění trestní odpovědnosti, a naopak ta, u kterých zcela jistě postačuje disciplinární odpovědnost. Do první skupiny určitě patří tzv. sportovní excesy, což jsou stručně řečeno zákeřná a brutální jednání absolutně mimo rámec běžného sportu. Tento cíl se mi, věřím, podařilo alespoň částečně naplnit. Opakovaně jsem v práci docházel k podpořeným závěrům, že za tato jednání se má trestní odpovědnost uplatňovat stejně jako za jakákoliv jiná jednání poškozující zdraví nebo život osob.

K těmto závěrům jsem došel i při analýze a zkoumání judikatury našich soudů. Navíc v obou těchto směrech se podařilo dojít k povedené definici sportovního excesu, kterou jsem vzhledem k neexistenci zákonné definice uváděl formou jakýchsi úvah de lege ferenda. V těch jsem se dotkl i již v literatuře zmíněné speciální okolnosti vylučující protiprávnost pro oblast sportu – tzv. sportovního rizika. Na závěr této nosné části jsem uvedl zahraniční komparaci, protože naše doktrína i soudní praxe rozhodně nejsou rozsáhlé nebo ustálené a v obou případech je zahraničí velkou inspirací.

Jsem velmi rád, že jsem i přes odrazování a složitost tématu dodržel již na samém počátku uvedenou koncepci a věnoval jsem se částečně i korupčnímu jednání v souvislosti se sportem. To již logicky nešlo rozebrat komplexně, ostatně k tomu skoro neexistují odborné prameny. Přesto se mi, jsem přesvědčen, podařilo stručně a zajímavě tuto problematiku uvést a popsat. Vybral jsem si pouze některá jednání, která spíše než korupční je vhodné šířeji nazvat jako nekalá jednání majetkového a hospodářského charakteru. Zaprvé to bylo uplácení rozhodčích z důvodu ovlivňování výsledků sportovních zápasů. Tato oblast je i u nás mediálně a veřejně známá zejména díky korupční fotbalové kauze z roku 2004, kde nejznámějším jménem byl funkcionář Ivan Horník, a kteréžto kauzy skončily až odsuzujícími rozsudky soudů. Zde je rozebrán klíčový znak a pojem těchto jednání, tj. obstarávání věcí obecného zájmu. Vzhledem k tomu, že v těchto kauzách byla podána i dovolání, a dokonce ústavní stížnosti, judikovaly v těchto záležitostech Nejvyšší i Ústavní soud. Ty se shodly, že fotbal a jeho férové fungování je obecným zájmem a vytvořily tedy precedenty, že sportovní činnost není těmito způsoby možné ovlivňovat.

V druhé části jsem uvedl spíše jakási neetická jednání ve sportu, u nichž lze diskutovat o možné kriminalizaci s tím, že závěr bude spíše, že se nejedná o trestnou činnost. Tato jsem

popisoval, abych ukázal základ závažnějších jednání, která již jsou pro trestní právo relevantní, a též abych podal obrázek o reálném stavu sportu, jenž není možné považovat za cokoliv férovějšího a lepšího než jiné oblasti lidské činnosti. Na závěr jsem uvedl přeci jen patrně jednání naplňující skutkovou podstatu trestného činu podvodu. Jedná se o sázky hráčů na vlastní utkání, v popisu a analýze tohoto negativního jevu pomohly poznatky nejmenovaného hráče, který se na této úrovni a v tomto prostředí dlouhá léta pohyboval, a které jsem zde uvedl. Trestní právo považuje korupci a obdobná jednání za velmi negativní celospolečenský jev a v oblasti sportu ukázalo, že v závažných konkrétních případech je schopno tato jednání trestat a postihovat. V oblasti na pomezí neetického a nelegálního jednání však je primární aktivita a zájem o jeho potírání na samotném sportovním prostředí a jeho prostředcích.

Největší klad tohoto materiálu spatřuji v tom, že jsem danou problematiku uchopil a zpracoval patrně v největším možném rozsahu, který je v diplomové práci možný. I tak se mi dle mého principiálně podařilo udržet rozumnou a kvalitní cestu a hranice mého zkoumání, nesklouzl jsem nikam, kde by to již bylo ke škodě práce. V úvodní a věcné části jsem využil své praktické zkušenosti a šel jsem nad rozsah jiných známých materiálů. V nejdůležitější části věnující se trestní odpovědnosti za sportovní úrazy jsem opakovaně docházel k jasným závěrům a též jsem určitě alespoň částečně naplnil hlavní cíl práce. Většina pisatelů obdobných akademických prací se raději vyhnula tématu korupce ve sportu. Považuji za přínosné, že jsem tuto problematiku otevřel a uvedl, protože odborných materiálů a pramenů je v této oblasti prozatím velmi poskrovnu. Je nezpochybnitelné, že stran korupčních jednání v každé společenské oblasti je prvním a nejdůležitějším krokem otevření tohoto tématu.

11. Seznam zkratek

ČR – Česká republika

ČTK – Česká tisková kancelář

LZPS – ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

NHL – Národní hokejová liga (National hockey league)

NS – Nejvyšší soud

NSZ – Nejvyšší státní zastupitelství

TrZ – zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

ÚS – Ústavní soud

12. Seznam literatury a dalších pramenů

12.1 Monografie, učebnice a komentáře

COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-87576-88-5.

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva. 4. upravené vydání*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-023-9.

JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. 1. vydání*. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-87212-24-0.

Kolektiv autorů. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. ISBN 978-80-904024-1-6.

KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2001. ISBN 80-7179-532-1.

KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-6040-1.

KUKLÍK, Jan. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. ISBN 978-80-87284-28-5.

NOVOTNÝ, František a Josef SOUČEK. *Trestní právo hmotné. 3. rozšířené vydání*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-291-2.

NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie. 3. vydání*. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2008. ISBN 978-80-7357-377-5.

PRUSÁK, Jozef. *Šport a právo (Úvod do dejín, teorie a praxe právnej zodpovednosti v športě)*. Bratislava: Šport, slovenské telovýchovné vydavateľstvo, 1984. ISBN 77-033-85-11-4.

SÁDOVSKÝ, Stanislav. *Právní aspekty násilí ve sportu*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1836-4.

SOLNAŘ, Vladimír. *Systém českého trestního práva*. Praha: Novatrix, 2009. ISBN 978-80-254-4033-9.

ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 1. Vydání*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-109-3.

12.2 Odborné články

HRUŠKA, Jiří a HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v České republice. *Trestní právo*, leden 2013, č. 1. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2017-03-10].

KLAPAL, Vít. Svolení poškozeného jako okolnost vylučující protiprávnost. *Trestněprávní revue*, listopad 2005, č. 10.

KOCINA, Jan. Přípustné riziko ve sportu. *Bulletin advokacie*, únor 2016, č. 2.

KRÁLÍK, Michal. K trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy podruhé. *Trestněprávní revue*, 2008, č. 2. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nrptembqhbpxi4s7gjpg5dsl4ztg&groupIndex=2&rowIndex=0>>

KRÁLÍK, Michal. Legislativní a judikaturní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). *Trestněprávní revue*, 2006, č. 8.

KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky). *Trestní právo*, červenec-srpen 2006, č. 7-8.

KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky). *Trestní právo*, říjen 2006, č. 10.

KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle evropské a světové judikatury 20. a 21. století. *Soudní rozhledy*, říjen 2006, č. 10.

12.3 Internetové zdroje

Antidopingový výbor České republiky. Více na <<http://www.antidoping.cz>>

BUREŠ, Radim a LACHMANN, Martin. *Sport a korupce*. Transparency International [online]. c2008. [cit. 2017-03-23]. Dostupné z :<https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/sport_clanek_Korupce_ve_sportu.pdf>

BUREŠ, Radim. *Proč není sport imunní vůči korupci?* Transparency International [online]. c2009. [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/sport_studie_CJ.pdf>

ČTK, iSport.cz. *Vampola nakonec zaplatil pokutu, hrozil mu distanc*. iSport.cz [online]. c2017. poslední revize 16. 2.2017 [cit. 2017-02-26]. Dostupné z: <<http://isport.blesk.cz/clanek/hokej-tipsport-extraliga/294476/vampola-nakonec-zaplatil-pokutu-hrozil-mu-distanc.html>>

ČTK. *NHL čelí žalobě. Nechránili jste nás před otřesy mozku, zaplaťte!* iSport.cz [online]. c2013. poslední revize 26. 11. 2013 [cit. 2017-03-09]. Dostupné z: <<http://isport.blesk.cz/clanek/hokej-nhl/186406/nhl-celi-zalobe-nechránili-jste-nas-pred-otresy-mozku-zaplatte.html>>

ČTK. *Řepka: Konec kariéry? Bude to polosmrt.* iSport.cz [online]. c2010. poslední revize 15. 1. 2010 [cit. 2016-12-27]. Dostupné z: <<http://isport.blesk.cz/clanek/fotbal-gambrinus-liga-rocnik-09-10/86156/repka-konec-kariery-bude-to-polosmrt.html>>

ČTK. *Švédský hokejista na levé oko téměř nevidí.* iDnes.cz [online]. c2000. poslední revize 5. 12. 2000 [cit. 2017-03-12]. Dostupné z: <http://hokej.idnes.cz/svedsky-hokejista-na-leve-oko-temer-nevidi-fj5-/reprezentace.aspx?r=reprezentace&c=A001205_170319_reprezentace_bra>

DANÍČEK, Tomáš. *Oko za oko, zub za zub....* eurofotbal.cz [online]. c2008. poslední revize 22. 7. 2008 [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <<http://www.eurofotbal.cz/clanky/oko-za-oko-zub-za-zub-59385/>>

FEJGL, Jiří. *Brutální fotbal aneb když praskají kosti.* iSport.cz [online]. c2010. poslední revize 15. 3. 2010 [cit. 2017-03-11]. Dostupné z: <<http://isport.blesk.cz/clanek/fotbal/88658/brutalni-fotbal-aneb-kdyz-praskaji-kosti.html>>

Hooligans. Wikipedie [online]. poslední revize 22. 8. 2016 [cit. 2016-12-28]. Dostupné z: <<https://cs.wikipedia.org/wiki/Hooligans>>

KALOUSH, Pavel. *Berbr: Když má někdo špatný pocit, ať se odstěhuje a hraje jinde.* iSport.cz [online]. c2013. poslední revize 23. 5. 2013 [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <<http://isport.blesk.cz/clanek/fotbal-prohnily-cesky-fotbal/173524/berbr-kdyz-ma-nekdo-spatny-pocit-at-se-odstehuje-a-hraje-jinde.html>>

KÉZR, Martin a TRONÍČEK, Jakub. *Růžičkova kauza: Policie řeší, zda je hokej v obecném zájmu.* novinky.cz [online]. c2015. poslední revize 23. 4. 2015 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <<https://www.novinky.cz/krimi/367748-ruzickova-kauza-policie-resi-zda-je-hokej-v-obecnem-zajmu.html>>

KOHOUT, Tomáš a LÖRINZ, Tomáš. *Morava je po zákroku na Zelenku zlomený.* rozhlas.cz [online]. c2001. poslední revize 27. 2. 2001 [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/zpravy/sport/_zprava/morava-je-po-zakroku-na-zelenku-zlomeny--5301>

Sport. *Paroubek se zastal Růžičky. „Slavii vytáhl z bídy k titulům“.* Aktuálně.cz [online]. c2015. poslední revize 14. 4. 2015 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <<https://sport.aktualne.cz/hokej/paroubek-se-zastal-ruzicky-slavii-vytlah-z-bidy-k-titulum/r~a0a7917ae29211e4bc74002590604f2e/>>

SUŠOVSKÝ, Adam. *Král: Růžičkova kauza je problém jednoho klubu a pár lidí.* Aktuálně.cz [online]. c2015. poslední revize 10. 6. 2015 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z:

<https://sport.aktualne.cz/hokej/kral-ruzickova-kauz-a-je-problem-jednoho-cloveka-a-klubu/r~2a90a37e0f5f11e5ba38002590604f2e/>

SUŠOVSKÝ, Adam. *Palaščák řekl, že ho Růžicka vydíral. Lener se mu smál.* Aktuálně.cz [online]. c2015. poslední revize 22. 5. 2015 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <https://sport.aktualne.cz/hokej/palascak-tvrdil-ze-ho-ruzicka-vydiral-lener-se-mu-smal/r~a2f9aed4003f11e5ae1b002590604f2e/>

Světová antidopingová agentura (WADA). Více na <https://www.wada-ama.org>

ŠLAPÁČEK, Jan. *Bertuzzi s Moorem se konečně dohodli na vyrovnání.* nhl.cz [online]. c2014. poslední revize 20. 8. 2014 [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <http://nhl.cz/bertuzzi-s-moorem-se-konecne-dohodli-na-vyrovnani/5002904>

Téma: Kauza Růžickovo video. Aktuálně.cz [online]. c2015. poslední revize 11. 1. 2017 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <https://sport.aktualne.cz/kauz-a-ru-zickovo-video/l~959c9bc6e28e11e4a66e0025900fea04/?offset=0>

Úryvek z usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 1. 2017, sp. zn. 9 To 490/2016. novinky.cz [online]. c2017. poslední revize 11. 1. 2017 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/krimi/426154-trener-ruzicka-neuspel-s-odvolanim-musi-zaplatit-400-tisic.html>

Videozáznam. youtube.cz [online]. c2015. poslední revize 15. 11. 2015 [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=A8tIGL4pt-o>

Videozáznam. youtube.cz [online]. c2007. poslední revize 29. 3. 2007 [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=BVcpGVC7HvY>

ZATLOUKAL, Tomáš. *Kauza Moore. Přestaňme omlouvat Bertuzziho.* hokejhatrick.cz [online]. c2014. poslední revize 9. 3. 2014 [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <http://hokej.hattrick.cz/kauz-a-moore-prestanme-omlouvat-bertuzziho/>

12.4 Další zdroje

Disciplinární řád FAČR, v platném znění. [online]. [cit. 2017-02-26]. Dostupné z: <https://facr.fotbal.cz/uredni-deska-predpisy/171?category=1>

Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Evropská charta sportu [online]. [cit. 2016-12-15]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/38361>

Pravidla Mezinárodní lyžařské federace (FIS) [online]. [cit. 2016-12-15]. Dostupné z: <http://www.horskasluzba.cz/data/web/download/10-pravidel-fis.pdf>

ŠÍR, Roman. *Trestněprávní odpovědnost v oblasti sportu*. Praha, 2015. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta právnická, 2015-06-23.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. dubna 2007, sp. zn. 8 Tdo 396/2007.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. října 2007, sp. zn. 3 Tdo 510/2007.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 28. února 2008, sp. zn. I. ÚS 1939/07.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 16. prosince 2008, sp. zn. II. ÚS 1932/07.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 30. července 2009, sp. zn. IV. ÚS 128/08.

Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

13. Resumé

Diplomová práce se zabývá problematikou trestněprávní odpovědnosti za jednání vyskytující se v prostředí sportu. Konkrétně si vybírá a zkoumá oblast sportovních úrazů způsobených sportovcem jinému sportovci a korupci ve sportu. V nejširším pojetí je rozdělena na tři části. V té úvodní jsou vzhledem k výrazným specifikům celospolečenského fenoménu sport popsány a vymezeny podstatné „mimoprávní“ pojmy a otázky, zejména samotný pojem sport, jeho kategorie, autonomie sportu a sportovní pravidla.

Hlavní část práce rozebírá problematiku trestněprávní odpovědnosti sportovce za způsobení zranění jinému. V kontextu aktuální právní úpravy je rozebráno, zda určitá jednání způsobující sportovní zranění naplňují znaky trestného činu. Následuje rozebrání možné aplikace konkrétních okolností vylučujících protiprávnost na uvedená jednání. Zkoumanými okolnostmi jsou například svolení poškozeného či přípustné riziko. V této části jsou nejvýrazněji zmiňovány a analyzovány vybrané teorie sportovně-právní doktríny, jež často vycházejí z podobných koncepcí jako jednotlivé okolnosti vylučující protiprávnost. Následují patrně nejvýraznější a nejpřínosnější úvahy *de lege ferenda*, které popisují možná řešení spočívající ve vymezení pojmu sportovní exces a též speciální okolnosti vylučující protiprávnost definované jako sportovní riziko. Není opomenuta zajímavá judikatura českých soudů ani zahraniční srovnání, které je pro naši minimální doktrínu i soudní praxi velkou inspirací.

Poslední část se věnuje problematice korupce ve sportu. Nejprve je definován tento široký negativní společenský jev. Poté jsou vybrány dva okruhy sportovních jednání, které mají určitý korupční charakter. Jedná se o uplácení rozhodčích z důvodu ovlivnění výsledku hry. Některé takové kauzy jsou mediálně známé a existují v nich již odsuzující soudní rozhodnutí. Zde je hlavní probíranou otázkou tzv. obstarávání věcí obecného zájmu jako klíčový znak úplatkářských trestných činů. Druhý okruh jednání spočívá v libovolném ovlivňování sportovní činnosti, které lze ve většině případů označit maximálně za neetické, nikoliv nezákonné. Avšak například existující jev sázek sportovců na vlastní utkání patrně naplňuje skutkovou podstatu trestného činu podvodu. Nadto lze obecně považovat otevírání otázek korupce v jakékoliv formě a společenské oblasti za nutný a přínosný první krok ve veřejně neustále deklarovaném boji s tímto negativním jevem.

14. Summary

Title of thesis – **Selected sports problems from the perspective of criminal law**

The thesis deals with the issue of criminal liability for actions occurring in the field of sport. Specifically, it chooses and examines the fields of sports injuries caused between athletes and corruption in sport. In its broadest conception it is divided into three parts. In the initial part the specifics of the society-wide phenomenon sport and substantial "non-legal" concepts of issues are described, in particular concept of sport, its category, the autonomy of sport and sport rules are defined here.

The main part deals with the issue of criminal liability of athletes for causing injury to another. Whether certain actions involving a sports injury meets the definition of a crime is discussed in the context of current legislation. Followed by the research of the possible application of the concrete legal defenses for mentioned actions. For example researched legal defenses are consent of the victim or excusable risk. In this section are most mentioned and analyzed the selected theories of sports and legal doctrines that are often based on similar concepts as concrete legal defenses. Maybe the most substantial *de lege ferenda* considerations follow that describe possible solutions involving the definitions of sports excess and the special legal defense – sports risk. The interesting practice of the Czech courts is not absented and foreign comparison too, because it is the great inspiration for our doctrine and judicial practice.

The last part of this thesis deals with the issue of corruption in sport. Firstly this broad negative social phenomenon is defined. Then two fields of sports actions with corrupt character are selected. One is the bribery to referees for influence of game result. Some such cases are notorious from media and there are some condemnatory court decisions. The main issue of this part is concept of public interest as key characteristic of bribery offenses. The second part consists any influencing of sport activities, which we can mark as the really unethical but not illegal. However, for example existing phenomenon of betting by athletes to their own matches probably constitute the fraud crime. Furthermore, the opening of this issues of corruption is in various form and social field necessary and beneficial first step in publicly permanently declared struggle with this negative phenomenon.

15. Klíčová slova – Keywords

trestněprávní odpovědnost, sportovní zranění, korupce – criminal liability, sports injury, corruption